

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
ÜNİVERSİTESİ**

SAD | **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**
SSRJ | Social Sciences Research Journal

Cilt / Volume: 1

Sayı / Issue: 2

Yıl / Year: 2018

e-ISSN 2651-2599

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi **Social Sciences Research Journal**

Sahibi/Owner

Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR (Rektör)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/Responsible Publication Manager

Prof. Dr. Serap PALAZ

Editörler/Editors

Prof. Dr. Serap PALAZ

Dr. Öğr. Üyesi Kemal YILDIZ

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Mustafa SARI

Prof. Dr. Zekai METE

Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ

Prof. Dr. Gökhan ORHAN

Prof. Dr. Suna KORKMAZ

Doç. Dr. Celalettin YANIK

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Muhsin KAR (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Prof. Dr. Alpaslan SEREL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Bedriye TUNÇSİPER (İzmir Demokrasi Üniversitesi)

Prof. Dr. Rıza ARSLAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Özcan KARAHAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdoğan KOÇ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Cüneyt AKAR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Galip ALTINAY (Balıkesir Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal KARAGÖL (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Selami SEZGİN (Osmangazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Jülide YILDIRIM ÖCAL (TED Üniversitesi)

Prof. Dr. Serpil AYTAÇ (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem İŞİĞİÇOK (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet SELAMOĞLU (Kocaeli Üniversitesi)

Prof. Dr. Harun ARIKAN (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz KARADENİZ (Pamukkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer İŞBİLİR (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Recep KARACAKAYA (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Güler (Afyon Kocatepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Yaşar TİNAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Slavoljub MILOVANOVIC (University Of Nis)

Prof. Dr. Surhan CAM (Cardiff University)

Prof. Dr. Meryem DUYGUN (University of Nottingham)

Prof. Dr. Mohamed SHABAN (University of Leicester)

Associate Prof. Marija ANDJELKOVIC (University Of Nis)

Doç. Dr. Şennur SEZGİN (Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Metehan YILGÖR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Saniye DEDEOĞLU (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Doç. Dr. Zeynep YÜCEL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Lecturer Anton VORINA (Vocational College of Economics, SLOVENIA)

Yayın Kurulu Sekreteryası/Editorial Board Secretaries

Arş. Gör. Bilal COŞAN

**Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü,
Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (BANÜSAD)
Editörlüğü, 10200, Bandırma/ BALIKESİR**

Telefon: +90 266 717 01 17

Fax: +90 266 717 00 30

E-posta: banusad@bandirma.edu.tr

Aralık/December 2018

Sayı 2/Issue 2

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi sosyal bilimler alanında ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel ve nitelikli çalışmaları yayımlayarak bilim dünyasına ve akademik hayata yeni bir soluk getirmeyi amaçlamaktadır.

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yayımlanan İktisat, İşletme, Maliye, Kamu Yönetimi, Uluslararası ilişkiler, Endüstri ilişkileri, Sosyal Politika, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Tarih, Sosyoloji, Coğrafya, Eğitim Bilimleri, Edebiyat ve Yabancı Diller Ana Bilim Dalları gibi başlıkların oluşturduğu geniş bir alanda özgün ve nitelikli bilimsel çalışmaları desteklemeyi ve yayımlamayı amaçlayan uluslararası hakemli bir dergidir. Dergide özgün makalelerin yanı sıra kitap tanıtımı ve eleştirileri ile editöre mektuplar, toplantı ve konferans raporları da yayımlanabilir. Dergi, Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda 2 kez yayımlanacaktır.

Dergi, Sosyal Bilimler alanını ilgilendiren konularda yayın yapan elektronik bir dergidir. Dergide, Türkçe ve İngilizce dillerindeki makaleler yayımlanmaktadır. Değerlendirilmek üzere dergimize gönderilen makalelerin, daha önce yayımlanmamış olması, yayımlanmak üzere kabul edilmemiş olması, yayımlanmak için değerlendirilme sürecinde olmaması gerekir. Değerlendirme sürecinde olan ve yayımlanan eserlerin sorumluluğu tümüyle yazar(lar)a aittir. Yayımlanan eserlerin telif hakları Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi'ne aittir. Yayımlanması istenilen çalışmalar dergi yazım kuralları ve yayın ilkelerinde belirtilen koşullara uygun şekilde hazırlanıp gönderilmelidir. Dergiye sunulan makaleler öncelikle şekil ve içerik yönünden ön inceleme tabii tutulmaktadır. Şekil ve içerik olarak uygun bulunan makaleler hakem tayin edilmek üzere yayın kuruluna sunulmaktadır. Değerlendirme sürecine geçildikten sonra hakemlik süreci ortalama 3 ile 5 hafta arası sürmektedir. Yayın Kurulu tarafından incelenen ve uygun bulunan makalelere üç hakem atanmaktadır. Hakemlerden gelen raporlar doğrultusunda, makalenin yayımlanmasına, rapor çerçevesinde yazar(lar)dan düzeltme, ek bilgi ve kısaltma istenmesine veya yayımlanmamasına karar verilmektedir. Hakemlerden iki olumlu ve bir olumsuz rapor verilmesi halinde ilgili çalışma Dergi Editörlüğü tarafından uygun görülmesi halinde yayımlanabilmektedir.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi **Social Sciences Research Journal**

SUNUŞ

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırmaları Elektronik Dergisi **BANÜSAD**'in ikinci sayısını okurlarıyla buluşturmuş olmaktan büyük bir mutluluk duymaktayız.

BANÜSAD'in ikinci sayısında makaleleriyle katkı sağlayan yazarlarımıza, gelen çalışmalarını değerlendiren yayın ve danışma kurulunda olan değerli Bilim İnsanlarına dergimize olan katkılarından dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Dergimizin kuruluş aşamasından beri desteğini gösteren dergi yönetimine ve dergimizin düzenli olarak yayınlanmasını sağlayan rektörümüz Sayın Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR'e teşekkür ederiz.

Yeni sayılarımızda buluşmak dileğiyle...

PRESENTATION

We are pleased to have met with the readers with the second issue of Bandırma Onyedi Eylül University, Social Sciences Research Electronic Journal (BANU SSRJ).

We would like to thank our writers who contributed to the second issue of BANU SSRJ which, we believe, will make significant contributions to the debate, thanks to the contributions of our valuable scientists to the publications and advisory committees.

We thank to our journal Editorial Board for the efforts they have shown in the preparation phase and we are grateful to our rector Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR for his invaluable support.

We hope to meet you in our new issues...

SERAP PALAZ, Phd
Professor

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi **Social Sciences Research Journal**

Cilt / Volume: 1

Sayı / Issue: 2

Aralık / December 2018

İÇİNDEKİLER / CONTENT

2014-2018 YILLARI ARASINDA NESNELERİN İNTERNETİ (IOT) ÜZERİNE BİR LİTERATÜR TARAMASI <i>A REVIEW OF LITERATURE ON INTERNET OF THINGS (IOT) BETWEEN 2014-2018</i> Doç.Dr. Abdulkadir ÖZDEMİR, M. Nur NARALAN NURSAÇAN, İrfan Cemal NURSAÇAN.....	1-22
TRANSLATION EVALUATION OF INTERTEXTUAL REFERENCES IN A PLAY OF LITERARY VALUE <i>BİR TİYATRO METNİNDEKİ METİNLERARASI GÖNDERGELERİN EDEBİ DEĞER BAKIMINDAN ÇEVİRİ DEĞERLENDİRMESİ</i> Mesut KULELİ	23-45
A STUDY ON CUSTOMER SATISFACTION TOWARDS E- SHOPPING <i>ELEKTRONİK TİCARETE İLİŞKİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ</i> Umma Daura Sa'id GARBA, Ömür AKDEMİR.....	46-57
KATILIMCI KENT KONSEYİ MODELİ <i>THE MODEL OF THE PARTICIPANT CITY COUNCIL</i> Serkan BEKTAŞ.....	58-74
TÜRKİYE EKONOMİSİNDE 1996 YILI SONRASINDA EKONOMİK BÜYÜME VE SİYASİ İSTİKRAR <i>POLITICAL STABILITY & ECONOMIC GROWTH IN TURKISH ECONOMY SINCE 1996</i> Ahmet Salih İKİZ.....	75-86
EN POPÜLER KRİPTO PARA BİRİMİ: BITCOIN <i>THE MOST POPULAR CRYPTO CURRENCY: BITCOIN</i> Kadir CENGİZ.....	87-100

**2014-2018 YILLARI ARASINDA NESNELERİN İNTERNETİ (IOT) ÜZERİNE BİR
LİTERATÜR TARAMASI**

Doç.Dr. Abdulkadir ÖZDEMİR*

M. Nur NARALAN NURSAÇAN**

İrfan Cemal NURSAÇAN***

ÖZET

Bu çalışmamızın amacı her geçen gün hayatımızın daha da içinde olan Nesnelerin İnterneti (Internet of Things(IoT)) hakkında farklı alanlarda 2014-2018 yılları arasında yapılmış çalışmaların incelenmesi ile daha güncel bilgiler edinmek ve gelecekte bu konu üzerine çalışma yapmak isteyenlere bir literatür derlemesi sunmaktır. Çalışmamızda 50 süreli yayın makalesi incelenmiş olup, Hakemsiz makalelere ve gazete makalelerine yer verilmemiştir. Literatür taramasında her biri ayrı olmak üzere “nesnelerin interneti”, “IoT”, “Internet of Things” kelimeleri Atatürk Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire başkanlığının resmi web sayfasında bulunan Elektronik Kaynaklar Toplu Tarama(SUMMON) arama motoru kullanılmıştır. Makalelerin seçiminde nesnelerin internetine güven, nesnelerin internetinin farklı alanlarda kullanımı, nesnelerin internetinin var olan teknolojileri nasıl değiştirdiği gibi konular dikkate alınmıştır. Çalışmamızda Nesnelerin İnternetinin günümüze kadar nasıl geliştiğini makale örnekleri ile anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Nesnelerin İnterneti, Yeşil IoT, Bulut Bilişim*

A REVIEW OF LITERATURE ON INTERNET OF THINGS (IOT) BETWEEN 2014-2018

ABSTRACT

The aim of this study is to get more up-to-date information on the studies conducted between 2014-2018 in different areas of the IoT, which is more and more in our lives every day, and to present a compilation of literature to those who want to study on this topic in the future. In our study, 50 periodical articles have been examined, articles without juries and newspaper articles have not been included. In the literature review, each of the words "IOT", "Internet of Things" was searched in the Electronic Resources Collective Scan (SUMMON) search engine which is located on the official web page of Atatürk University Library and Documentation Department. In the selection of the articles,

* Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, abdulcadir@atauni.edu.tr

** Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, YL Öğrencisi

*** Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, YL Öğrencisi

subjects such as the trust of the Internet of Things, the use of the Internet of Things in different fields, and how the Internet of Things changed the existing technologies were taken into consideration. In our work, we tried to explain how the Internet of objects developed as much as the day-to-day manuscripts.

Keywords: *Internet of Things, Green IoT, Cloud Technology*

1.GİRİŞ

Teknolojinin her geçen gün daha da geliştiği günümüzde, fiziksel nesnelerin insanlara gelişmiş hizmetler sunmak amacıyla bilgi ağlarına entegre edilmesi ile nesnelerin internetini ortaya çıkarmıştır. İnternet; kullanımının genişlemesi, neredeyse bütün fiziksel ortamların artık sanal ortamlara taşınması ve bulut sistemlerin gelişmesi ile hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Nesnelerin İnterneti (Internet of Things (IoT)) ile artık sadece insanlar değil bilgisayarlar ve nesneler de kendi aralarında bilgi alışverişinde bulunmaktadırlar.

Küresel açıdan birçok değişim yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Küresel karbondioksit salınımının artması, enerji tüketiminin artması, tüketimin artması sebebiyle üretimlerin yetersiz kalması, iş gücü ihtiyacının makineler tarafından karşılanması sebebiyle işsizlik gibi pek çok problemle karşı karşıya kalınmaktadır. Teknolojinin gelişiminin doğurduğu bu problemlerin bazılarına çözüm olarak başka teknolojiler de üretilmiştir.

Nesnelerinin İnternetinin günümüz teknolojileri için kaçınılmaz olduğu ortadadır. Çalışmanın ilk kısmında Nesnelerin İnterneti kavramı ele alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Devamında 2014-2018 yılları arasında yapılan çeşitli çalışmalar ele alınmıştır. Yapılan benzer alandaki çalışmalar karşılaştırılarak incelenmiştir. Nesnelerin İnterneti (Internet of Things (IoT))'nin çeşitli uygulamaları ve hizmetleri, örneğin gözetim, sağlık, güvenlik, ulaşım, gıda güvenliği ve uzak nesne monitörü ve kontrolü gibi geniş alanlarda karşımıza çıkmaktadır.

Son kısımda literatür derlemesinden elde edilen genel fikirler ve gelecek çalışmalar için öneriler yer almaktadır.

2.NESNELERİN İNTERNETİ NEDİR?

Britanyalı bilim adamı Kevin Ashton tarafından “Internet of Things” yani “Nesnelerin İnterneti” terimi ilk kez 1999 yılında Procter&Gamble şirketi için hazırlanan bir sunumda kullanılmıştır. Bu sunumun içeriğinde RFID teknolojisinin faydaları anlatılmış ve firma tarafından kullanılması önerilmiştir.

Çıkış noktası RFID teknolojisi olması nedeniyle, Nesnelerin İnterneti için radyo frekanslı tanımlama (RFID) etiketleri temel teknoloji olarak kabul edilmektedir (Khalil & Özdemir, 2017).

Geçmişten günümüze her geçen gün taşınabilir mobil cihazlarla dünya çapında insanların internete erişimi sağlanmıştır. Daha sonraları sadece insanların erişimi değil, bilgisayarların ve birbirlerine bağlı nesnelerin bilgi alışverişi gerçekleşmiştir. Her geçen gün daha da ilerleyen bir kavram olması nedeniyle Nesnelerin İnterneti (Internet of Things (IoT)) için birçok tanım yapılmıştır. İnsanların hayatını kolaylaştıran ve yaşam standartlarını yükselten akıllı uygulama ve hizmetlerin ekosistemi olarak görülen Nesnelerin İnterneti (Internet of Things (IoT)) Avrupa Birliği tarafından yayınlanan Dijital Ajanda'da nesnelerin ve uygulamaların kendileri arasında iletişim kurmalarını, veri üretmelerini, bu verilerin paylaşımını sağlayan gelişmekte olan bir teknoloji olarak ifade edilmiştir (Turak, 2015).

Avrupa Teknoloji Platformu Nesnelerin İnternetini (Internet of Things (IoT)) “fiziksel ve sanal özellikli olabilen, aynı zamanda önceden tanımlı işlemlere sahip, akıllı ortamlarda çalışan şeylerin/nesnelerin aralarında kurdukları ortak bir ağ ve bu ağın diğer ağlar ve kullanıcılar ile bilgi alışverişine girmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Turak, 2015).

Nesnelerin İnterneti (Internet of Things (IoT))'nin ortaya çıkmasının ana nedeni dünyada bulunan nesnelerin verilerini, insanların bilgilerini paylaşabildikleri gibi otomatik olarak paylaşabilmeleridir. Nanoteknoloji sayesinde gömülü sistemler çok daha kısıtlı alanlara yerleşebilmektedir. Bu şekilde çok daha fazla nesne akıllı cihaz haline getirebilir (akıllı telefonlar, akıllı saatler, akıllı gözlükler, vb.). Bu cihazlar bilgi işleyebilir, öz konfigürasyon yapıp bağımsız kararlar alabilirler. IoT'de kullanılan iletişim teknolojilerine, WiFi, IEEE 802.15.4, Bluetooth, Z-wave, LTE ve LPWAN teknolojileri örnek verilebilir (Khalil & Özdemir, 2017: 313).

Nesnelerin İnterneti için genel bir tanım olarak, fiziksel nesnelerin birbirleriyle ya da daha büyük sistemlerle bağlantılı olduğu iletişim ağıdır denilebilir.

3. 2014-2018 YILLARI ARASINDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

3.1. 2014 Yılında Yapılan Çalışmalar

Ortay çıkışından itibaren Nesnelerin İnterneti (Internet of Things(IoT)) üzerine güven duygusunun geliştirilmesi için bazı çalışmalar ortaya konulmuştur. Bu çalışmalardan biri Zheng Yang, Peng Zhang ve Athanasios V. Vasilakos'un birlikte yapmış oldukları “Nesnelerin İnterneti için güven yönetimi üzerine bir anket” isimli çalışmalarıdır. 2014 yılında yapmış oldukları çalışmada güven yönetiminden bahsedilmiş ve insanların belirsizlik ve risk algılarının üstesinden gelmelerine yardımcı olduğu üzerinde durulmuştur. Mevcut literatürün hala IoT'de güven yönetimi üzerine kapsamlı bir çalışmadan yoksun olduğu kanısında olan yazarlar, güven özelliklerini araştırmak, IoT güven yönetiminin hedeflerini önermek ve güvenilir IoT'ye yönelik mevcut literatür ilerlemeleri üzerine bir araştırma yapmak istemişlerdir.

Zheng Yang, Peng Zhang ve Athanasios V. Vasilakos makalelerinde bahsettikleri bazı hususlar şu şekildedir. Sensörler veya mobil cihazlar gibi birbirine bağlı “şeyler”, insan sosyal hayatı hakkındaki her türlü bilgiyi algılar, süzer ve toplar. Bu veriler, akıllı ve her yerde bulunan hizmetlerin sağlanması için yararlı bilgiler elde etmek amacıyla daha fazla toplanabilir, işlenebilir, analiz edilebilir ve çıkarılabilir. (Yan, Zhang, & Vasilakos, 2014: 120). Makalelerinde güven öğelerinden ve IoT sistem modelinden bahsedilmiştir. Çalışmalarının asıl konusunu güven değerlendirmesi oluşturmaktadır. “Güven değerlendirmesi, güven oluşturma özelliklerinin değerlendirileceği dijital işleme için güven ilişkilerini temsil etmenin teknik bir yaklaşımdır.” IoT’de güven yönetiminin çok yönlülüğün karşılaştırılması olarak verilmiştir (Yan, Zhang, & Vasilakos, 2014: 123).

Sosyal ağ kavramlarının IoT ile bütünleşmesi, Nesnelerin Sosyal İnterneti (SİYAS) paradigmasına yol açmıştır. Michele Nitti, Roberto Girau, and Luigi Atzori yaptıkları çalışmada Zheng Yang, Peng Zhang ve Athanasios V. Vasilakos’dan farklı olarak güven olgusunu bu paradigma içinde işleyerek “Nesnelerin Sosyal İnternet’inde Güvenilirlik Yönetimi” adındaki çalışmayı yapmışlardır. 2014 yılında yaptıkları bu çalışmada Nesnelerin Sosyal İnterneti üyeleri tarafından sağlanan bilgilerin, nesnelerin davranışı temelinde güvenilir bir sistem oluşturacak şekilde nasıl işleneceğini anlamak sorununa odaklanmışlardır. Noktadan Noktaya (Peer to Peer-P2P) ve sosyal ağlar için önerilen çözümlerden başlayarak güvenilirlik yönetimi için iki modelden bahsetmişlerdir.

Nesnelerin İnterneti (Internet of Things(IoT))’de sosyal ağ unsurlarını kullanmanın, nesnelerin özerk bir şekilde sosyal ilişkileri kurmasına izin vermesi fikri, son yıllarda popülerlik kazanmaktadır. (Nitti, Girau, & Atzori, 2014)Makalede öne sürülen iki modelden birisi sübjektif diğeri objektiftir. Sübjektif modelde, her bir düğüm, arkadaşlarının güvenilirliğini kendi tecrübesi ve potansiyel hizmet sağlayıcılarıyla ortak olan arkadaş görüşlerine dayanarak hesaplanmaktadır. Objektif modelde ise her düğüm ile ilgili bilgiler dağıtılır ve dağıtılmış bir karma tablo yapısının kullanılmasıyla depolanır. Böylece herhangi bir düğüm aynı bilgiyi kullanabilmektedir (Nitti, Girau, & Atzori, 2014: 1253). Çalışmada ele alınan güvenilirlik yönetiminin faydaları, IoT’de, ağdaki hemen hemen tüm kötü niyetli düğümleri, geri bildirim bilgilerinin değişmesinden kaynaklanan ağ trafiğinin artmasıyla nasıl etkin bir şekilde izole edebileceğini göstermektedir.

IoT, çok sayıda farklı ve heterojen son sistemi bir araya getirerek, çok sayıda dijital servisin geliştirilmesi için seçilen veri alt kümelerine açık erişim sağlayabilmelidir. IoT için genel bir mimari oluşturmak, bu sebeple, son derece geniş cihaz çeşitliliği, bağlantı katmanı teknolojileri ve böyle bir sistemde yer alabilecek hizmetler nedeniyle, çok karmaşık bir görevdir. (Zanella & Vangelista, 2014, s. 22) Andrea Zanella ve Lorenzo Vangelista’nın 2014 yılında yapmış oldukları çalışmada bu konu ele alınmıştır. “Akıllı Şehirleri için Nesnelerin İnterneti” adındaki çalışmalarında belirli bir uygulama

alanıyla karakterize edilen bir kentsel IoT sistemine özel olarak odaklanmışlardır. Çalışmalarında İtalya'nın Padova kentinde Padova Projesi içerisinde benimsenen teknik çözümler ve en iyi uygulama yönergeleri ele alınmış ve sunulmuştur.

2014 yılında endüstri içerisinde Nesnelerin İnternet'ini ele alan çalışmada endüstri sektöründeki IoT uygulamaları gözden geçirilmiştir. “Endüstriler için Nesnelerin İnterneti: Bir İnceleme” adlı çalışmada tarım, gıda işleme endüstrisi, çevresel izleme, güvenlik gözetimi gibi alanlarda bazı endüstriyel IoT projeleri gerçekleştirildiğinden bahsedilmiştir. Gelişmekte olan bir teknoloji olarak, Nesnelerin İnterneti (IoT), ulaşım sistemleri ve üretim sistemleri gibi mevcut birçok endüstriyel sistemin işleyişini ve üstlendikleri rolleri değiştirmek için umut verici çözümler sunması beklenilmektedir. (Xu, He, & Li, 2014: 2238) Endüstriyel bakış açısından IoT ile ilgili son araştırmalar incelenmiştir. IoT'nin arka planını ve SOA modellerini tanıtmış ve sonra IoT'de kullanılacak temel teknolojileri tartışmışlardır. Ardından, IoT'nin bazı önemli endüstriyel uygulamalarını sunmuşlardır. Daha sonra, IoT ile ilgili araştırma zorluklarını ve gelecekteki eğilimleri analiz etmişlerdir (Xu, He, & Li, 2014).

Tipik haliyle, IoT tabanlı akıllı rehabilitasyon sistemleri, yaşlanan popülasyonlar ve sağık profesyonellerinin eksikliği ile ilgili problemleri hafifletmek için daha iyi bir yol haline gelmektedir (Fan, Yin, Xu, Zeng, & Wu, 2014: 1568). Makale, IoT'de akıllı rehabilitasyon sistemleri için ontoloji tabanlı otomatik tasarım metodolojisi (Automatic Design Methodology-ADM) sunmaktadır. Ontoloji, bir rehabilitasyon stratejisinin oluşturulmasına yardımcı olan ve tıbbi kaynakların hastalara özgü gereksinimlere göre hızlı ve otomatik olarak yeniden yapılandırılmasına yardımcı olan semptomları ve tıbbi kaynakları daha iyi anlamada bilgisayarlara yardımcı olur (Fan, Yin, Xu, Zeng, & Wu, 2014, s. 1569). IoT tabanlı rehabilitasyon sisteminin mimarisi üç bölümden oluşmaktadır: ana kullanıcı, sunucu ve nesnelere olur (Fan, Yin, Xu, Zeng, & Wu, 2014: 1570). Master, akıllı telefon, kişisel bilgisayar (PC) veya tablet gibi son kullanıcı cihazlarıyla sisteme özel izinler sağlayan doktorları, hemşireleri ve hastaları temsil etmektedir. Çalışmada açıklanan sistem ve kontrol cihazı akıllı rehabilitasyon sisteminin otomasyon rehabilitasyonunun sağlanmasındaki performansını değerlendirmek için, ön deneylerde ve klinik deneylerde uygulanmıştır. Yapılan çalışma gelecekte akıllı rehabilitasyon sistemi için önerilen ontoloji tabanlı otomasyon tasarım metodolojisinin kullanımının fizibilitesini, etkinliğini, kolaylığını ve hızlılığını daha iyi değerlendirmek için daha geniş kontrollü klinik çalışmaların yapılmasının gerekliliğini göstermektedir (Fan, Yin, Xu, Zeng, & Wu, 2014).

Bilgisayar güvenliğinde Sybil saldırısı, sahte kimlikler tarafından Noktdan Noktaya(Peer to Peer) ağlarda bir itibar sisteminin yıkıldığı saldırı türüdür. İtibar sistemleri, itibarla güven oluşturmak için kullanıcıların çevrimiçi topluluklarda birbirlerini derecelendirmelerine olanak tanıyan programlardır. “Nesnelerin İnternet'inde Sybil Saldırıları ve Savunmaları” isimli araştırmada, saldırganların sahte

kimlikleri manipüle edebileceği veya IoT'nin etkinliğini tehlikeye atabilecek Sybil saldırılarına karşı savunmasız olduğundan bahsedilmektedir (Zhang, Liang, Lu, & Shen, 2014: 372). Kuan Zhang, Xiaohui Liang, Rongxing Lu ve Xuemin Shen tarafından yapılan araştırma da IoT'de Sybil saldırılarını ve savunma şemalarını incelemiştir. Araştırmada sosyal grafik tabanlı Sybil algılama (Social Graphbased Sybil Detection -SGSD), davranış sınıflandırma tabanlı Sybil savunma (Behavior Classification-Based Sybil Detection-BCSD) ve kapsamlı karşılaştırmalar ile mobil Sybil algılama olmak üzere bazı Sybil savunma programlarını sunmuşlardır. Son olarak, zorlu araştırma konuları ve IoT'deki Sybil savunması için gelecekteki yönelimler tartışılmıştır (Zhang, Liang, Lu, & Shen, 2014: 373).

Nesnelerin İnternetinin kullanımının yaygınlaşması gerçek zamanlı verilerin artışı da etkilemiştir. Artan gerçek zamanlı veriler de bilgi birikimini arttırmıştır. Nesnelerin IoT'deki çeşitliliği, IoT platformundaki veri formatının heterojenlik sorununa neden olmaktadır. “Acil Sağlık Hizmetleri için IoT Tabanlı Bilgi Sisteminde Yaygın Veri Erişim Yöntemi” başlıklı 2014’ de Xu ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada IoT verilerini depolamak ve yorumlamak için bir semantik veri modeli önerilmiştir. Veri toplama modeli geliştirildikten sonra acil tıbbi hizmetlere destek sağlamak amacıyla IoT verilerini nasıl toplanacağı, entegre edilebileceği ve birlikte nasıl çalıştırılacağını göstermek için acil sağlık hizmetleri için IoT tabanlı bir sistem sunmaktadırlar (Xu, ve diğerleri, 2014: 1578). Daha önceki araştırmada bahsedilen ontoloji sistemler ile semantik model bir araya getirilerek; veri depolamada ve erişimde ontoloji tarafından birleştirilmiş veri modeli ve semantik veri açıklamalarına odaklanılmıştır. Kaynak tabanlı IoT veri erişim yönteminin, bir bulut ve mobil bilgisayar platformunda zamanında ve her zaman erişilebilir bir şekilde erişilmesini desteklemek için dağıtılmış heterojen bir veri ortamında etkili olduğunu sonucuna erişmişlerdir (Xu, ve diğerleri, 2014).

Nesnelerin İnternetinin hemen her alanda olması bazı çevresel faktörleri de etkilemesine neden olmaktadır. Karbondioksit (Co2) salınımına etkisini azaltmak amacıyla Yeşil IoT kavramı ortaya çıkmıştır. Bu alanda yapılmış çalışmalardan birisi “Nesnelerin İnterneti İçin Yeni Dağıtım Şeması” isimli çalışmadır. IoT giderek daha da genişlemekte ve bu nedenle çoğu Kablosuz algılayıcı ağlarını (WSN'ler) dağıtmaya yönelik mevcut şemalar doğrudan IoT'ye aktarılamamaktadır. (Huang, Meng, GonG, Liu, & Duan, 2014: 196). 2014 yılında yapılmış olan çalışmada yeşil ağ bağlantılı IoT elde etmek için bir dağıtım planı önererek bu zorlu konuya değinilmektedir. Bu makalede yapılan katkılar şunlardır: genel bir IoT dağıtımını için bir hiyerarşik sistem çerçevesi, Yeşil IoT'yi gerçekleştirmek için önerilen sistem çerçevesi temelinde bir optimizasyon modeli ve sunulan optimizasyonu çözmek için minimal bir enerji tüketimi algoritması modeli. Sistemin asgari enerji tüketimi ve ağ ömrü süresine ilişkin sayısal sonuçlar, bu belgede önerilen dağıtım şemasının, tipik WSN dağıtım şemasına kıyasla daha esnek ve

enerji verimli olduğunu göstermektedir; bu nedenle yeşil IoT dağıtımı için geçerlidir (Huang, Meng, GonG, Liu, & Duan, 2014).

“Nesnelerin Yeşil İnterneti için Time-Reversal (Zaman Dönüştür) Kablosuz Paradigma: Genel Bakış” başlıklı araştırma da Time-Reversal tekniğinin odaklanma etkisi, alıcıdaki tüm çoklu yolun enerjisini toplayabilir, bu da kablosuz iletimin enerji verimliliğini ve dolayısıyla IoT'deki terminal cihazlarının pil ömrünü artırdığından bahsedilmektedir. Makaleye göre yüksek çözünürlüklü uzamsal odaklama ile kolaylaştırılan TR bölümlü çoklu erişim şemaları, çok dağınık ortamdaki çok yollu programların benzersizliğini kullanır ve bunları mekâna özgü imzalara eşler, böylece aynı spektrumda çok sayıda kullanıcı için mekansal çoğullama elde edilebilir. TR sistemindeki benzersiz mekâna özgü imza ile ek fiziksel katman güvenliği sağlayabilir ve böylece müşterilerin gizlilik ve güvenliğini IoT'de artırabilir. Tüm avantajlar, TR tekniğinin IoT için umut verici bir paradigma olduğunu göstermektedir (Chen, ve diğerleri, 2014).

3.2. 2015 Yılında Yapılan Çalışmalar

2015 yılında yapılan çalışmada Nesnelerin İnterneti düğümleri tarafından gönderilen mesajlardaki verilerin anlamın çözülmesinin Nesnelerin İnterneti uygulamalarının geliştirilmesini kolaylaştıracağı yönünde bir görüş öne sürülmüştür. Ancak düğümlerin kısıtlı kaynakları bunu yapmak için ortak Semantik Web çözümlerini zorlaştırmaktadır. “Nesnelerin İnternetine Anlambilim Ekleme” adını verdikleri bu çalışma IoT'ye semantik eklemek için uygun teknolojiler ele alınmıştır. IoT uygulamalarının anlamsal IoT verilerini basit ve genel bir şekilde tüketmesini ve farklı alternatiflerin kaynak kullanımını bir sensör sistemi ile değerlendiren veri formatları analiz edilmiştir (Su, Riecki, Nurminen, Nieminen, & Koskimies, 2015: 1845). Yapılan çalışmada farklı veri formatlarının kodlanmasını ve kod çözülmesini ve veri formatının enerji tüketiminde ne kadar büyük bir fark yaratabileceğini göstermektedir. Enerji tüketimi, IoT düğümleri gibi küçük cihazlar için önemli bir sorundur. Bu nedenle, semantikler IoT'ye eklendiğinde, enerji verimliliğinin alternatif çözümleri karşılaştırılırken önemli bir kriterdir (Su, Riecki, Nurminen, Nieminen, & Koskimies, 2015).

Toplu ve cihaz merkezli programlamanın avantajlarını göstermek için “Nesnelerin İnterneti için Toplu Programlama” adlı çalışmada şöyle bir örnek verilmiştir; kullanıcıların yoğunluğu ve dağılımını tahmin etmek için kullanıcıların akıllı telefonlarındaki etkileşimlerden yararlanan bir hizmeti düşünün. Tek bileşenli servis, panik veya izdiham riski olan yakın bölgelerdeki insanları uyarır, diğeri bu bölgelerden dağılma konusunda tavsiyelerde bulunur ve üçüncü bir kişi ise tehlikeli alanlardan uzak

dururken kullanıcıların kalabalığın içinde gezinmesine yardımcı olur. Toplu programlama, karmaşık IoT yazılım sistemlerinin tasarımını, oluşturulmasını ve bakımını önemli ölçüde kolaylaştıran bir alternatif sunmaktadır (Beal, Pianini, & Violi, 2015: 22). Toplu programlama, karmaşık dağıtılmış hizmetlerin kısa ve öz olarak belirtilmesine izin vererek ve bu hizmetlerin güvenli bir şekilde kapsüllenmesini, modüle edilmesini ve birbirleriyle oluşturulmasını sağlayarak IoT'nin gerçek potansiyelinin kilidini açabilir (Beal, Pianini, & Violi, 2015: 28).

“Nesnelerin İnternetini Etkinleştirme” başlıklı araştırmada analistlerin, IoT'nin 2009'dan 30 kat artışla 2020'ye kadar birbirine bağlı 26 milyar cihaz içereceğini tahmin ettiğinden bahsedilmiştir. Geleneksel İnternet, insanlara küresel bilgi ve hizmetlerle etkileşim kurma yeteneği vererek, hemen hemen tüm çabalarda değerli olduğunu kanıtlamıştır. Bu etkileşimin büyük kısmı, World Wide Web üzerinden, tarayıcı çalıştıran ve bulut tabanlı sunucularla iletişim kuran istemci bilgisayarlarla gerçekleşir. Bununla birlikte, İnternet, Web ile sınırlı değildir: Küresel İnternet bağlantısının kullanılması için çok çeşitli başka protokoller kullanılmaktadır. IoT'nin bir parçası olan ve Web teknolojileri tarafından doğrudan erişilen, izlenen veya kontrol edilen cihazları Fiziksel Web: Web Teknolojisi + IoT olarak ifade edilebilir (Want, Schilit, & Jenson, 2015: 29). Araştırmada RFID, QR Kod ve Bluetooth, LE(düşük enerji); NFC, (Yakın Alan İletişimi); URI(Tekdüzen Kaynak Tanımlayıcısı) teknolojileri ile pasif nesnelerin ve bilgisayarların IoT' ye katılımı mümkün kılınır (Want, Schilit, & Jenson, 2015).

Geleceğin İnternetinin önemli iki bileşeni olan Bulut Bilişim ve Nesnelerin İnterneti birbirlerinden farklı iki teknoloji olsalar da hayatımızın bir parçası haline gelmişlerdir. “Bulut Bilişimin ve Nesnelerin İnternetinin Entegrasyonu: Bir İnceleme” isimli çalışmada birbirinden farklı olan Bulut Bilişimin ve IoT'nin entegresi ile CloudIoT paradigması ele alınmıştır. Bu yeni paradigmanın analizleri incelenmiş, yeni uygulama alanları, yeni araştırma alanları ve karşılaşılabilecek zorluklar ve önerilerden bahsedilmiştir (Botta, de Donato, Persico, & Pescapè, 2015).

Nesnelerin iletişim kurması Web ile sınırlı değildir. Geliştirilen protokoller küresel internet bağlantısının kullanılmasını pasif nesnelere için de mümkün kılmaktadır. Ancak protokollerin bilgi alışverişinde buldukları göz önüne alındığında iletişimin güvenliği öne çıkmaktadır. “Nesnelerin İnterneti için Güvelli İletişim Protokolleri Üzerine Bir Çalışma” başlıklı makalede bu konu ele alınmıştır. Heterojen cihaz çeşitliliği sebebiyle IoT hemen hemen her türden iletişimin sağlandığı bir ortam haline gelmiştir (Nguyen, Laurent, & Oualha, 2015: 17). Makalede IP tabanlı güvenli internet protokollerinin ve IoT için uygun olan wireless sensör ağlarında kullanılan diğer güvellik protokollerinin uygulanabilirliği ve limitleri incelenmiştir. Bu protokollerin analizi, anahtar dağıtım mekanizmalarına odaklanan taksonomiye dayanılarak tartışılmıştır (Nguyen, Laurent, & Oualha, 2015).

Pek çok IoT uygulaması, kullanıcılara bilgi sağlayan ve çevrelerindeki bu kullanıcılarla veya bu kullanıcılar olmadan kendi ihtiyaçlarına ve tercihlerine göre değişen ve adapte olan akıllı ortamlarla etkileşime girmelerini sağlar. Gündelik aygıtların insanlarla etkileşimde bulunmalarını sağlamak üzere bir “altın avı” başlamıştır “Nesnelerin İnterneti için Giyilebilir Bilişim” adlı makalede Akıllı telefonlar ve giyilebilir cihazlar, sosyal, sanal ve fiziksel dünyalar arasındaki köprü olarak görülmektedir. IoT uygulamaları; mikro nesnelere, bir iletişim arayüzü (kablolu veya kablosuz), bir güç kaynağı ve çevreleyen ortamla arabirim kurmak için kullanılan bir dizi sensör ve aktüatör ile donatılmış akıllı nesnelerin geniş yayılımını ve yaygın dağıtımını kullanmaktadır (Cirani & Picone, 2015: 35). Mobil ve giyilebilir bilgisayarların evrimi, insanların ister evde ister yolda olsun, her zaman bağlı olmalarını sağlayarak çevrimiçi hizmetleri kullanma şeklini değiştirdi. Bu bağlamda, mobil cihazlar ile IoT arasındaki boşluğu doldurmaya yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır (Cirani & Picone, 2015).

“Akıllı Dünya için Nesnelerin Yeşil İnterneti” isimli makalede genel yeşil ICT prensiplerinin özeti ile yeşil ICT (örneğin yeşil RFID, yeşil WSN, yeşil CC, yeşil M2M, yeşilDC) içeren yeşil IoT ile ilgili teknolojiler tanıtılmıştır. Buna ek olarak, yeşil IoT'de yeni bir paradigma olan sensör-bulutuna özel önem verilmesi, sensör-bulut hakkındaki en son gelişmelerin gösterilmesi ve gelecekteki sensör-bulutun tasarlanmasını amaçlayan çalışma, Son olarak, yeşil IoT ile ilgili gelecekteki araştırma yönleri ve açık sorunlar sunulmuştur (Zhu, Leung, Shu, & Ngai, 2015).

3.3. 2016 Yılında Yapılan Çalışmalar

Nesnelerin İnterneti içerisinde kullanılan protokollerin yönetim mimarisini Bilgi Merkezli Ağlar(ICN) ile ele alan “Bilgi Merkezli Bir Ağa Dayalı Güvenli Bir IoT Yönetim Mimarisi” isimli makale; esnek bir yapı tasarısı sunarak, enerji verimliliği, birlikte işlerlik ve isim verme gibi konuları ele almıştır. Nesnelerin İnterneti ve Kullanıcılar için teorik olarak güvenli iletişim prosedürleri tanımlanmıştır. Yapılan çalışmada Arduino üzerinde tasarlanan yapı denenmiş ve değerlendirilmiştir (Suarez, ve diğerleri, 2016).

Nesnelerin İnterneti tekniklerini kullanarak çözümler izlemek, sıcaklık ve basınç gibi duyuşal verileri sürekli olarak toplayabilir ve bir izleme merkezi için bol miktarda bilgi sağlayabilmektedir. Heterojen ve kitlesel veriler, özellikle zamana duyarlı endüstriyel ortamlarda, gerçek zamanlı izleme ve karar verme konusunda önemli zorluklar getirmektedir (Zhang, Liu, Zhou, & Shen, 2016: 1355). “Sürekli Çelik Döküm için IoT Tabanlı Çevrimiçi İzleme Sistemi” isimli makalede dört katmandan oluşan bir IoT sistemi mimarisine dayanan bir çevrimiçi izleme sistemi sunulmaktadır. Bunlar algılama katmanı, ağ katmanı, servis kaynağı katmanı ve uygulama katmanıdır. Sürekli çelik döküm ortamlarının detaylı bir araştırmasına ve ilgili araştırma literatürünün kapsamlı bir incelemesine dayanan bu çalışma, sürekli çelik dökümü için IoT tabanlı bir çevrimiçi izleme sistemi önermektedir. Önerilen sistem gerçek

bir sürekli elik döküm üretim hattına uygulanarak gösterilmiş ve TeamCenter platformu ile entegre edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, önerilen çözümün, gerçek dünyadaki endüstriyel ortamlarda heterojen veri ve çoklu iletişim protokollerinin zorluğuna iyi bir şekilde uyduğunu göstermektedir (Zhang, Liu, Zhou, & Shen, 2016).

Başlarda Bitcoin merkezde olarak düşünülürken, şimdilerde ise blokajların oluşturduğu sayısız uygulama alanlarından biri olduğu düşünülmektedir. Blokajlar güvenilir olmayan üyelerin birbirleriyle güvenilir bir aracı olmadan birbirleriyle etkileşim kurabildikleri dağıtılmış peer-peer ağına sahip olmamızı sağlar. Düğümlerden oluşan blokajların veri tabanı tek bir konumda bulunmadığı için bir kurum veya kuruluş tarafından kontrol edilemez ve tek bir kırılma noktasına sahip değildir (Christidis & Devetsikiotis, 2016, s. 2292). Blokajların Nesnelerin İnternet'ine olan etkisini araştırmak üzere “Nesnelerin İnterneti için Blokajlar ve Akıllı Sözleşmeler” isimli çalışma yapılmıştır. Çalışmada blokaj mekanizmasının nasıl çalıştığı ve akıllı sözleşmelerin yani çok adımlı süreçlerin otomasyonuna izin veren blok zincirde yer alan komut dosyalarının neler olduğu incelenmiştir. Makalede IoT-blockchain kombinasyonunun cihazlar arasında hizmet pazarının oluşturulmasına yol açan hizmetlerin ve kaynakların paylaşılmasını kolaylaştırdığından ve birkaç var olan, zaman harcayan iş tanımlarını kriptografik olarak doğrulayabilen bir şekilde otomatikleştirmemize izin vermesinden bahsedilmiştir. İşlemsel gizlilik, ağda işlem gören dijitalleştirilmiş varlıkların beklenen değeri gibi önceden dikkate alınması gereken konular bir blokajın bir Nesnelerin İnterneti ortamına konuşlandırılmadan düşünülmemelidir (Christidis & Devetsikiotis, 2016: 2301).

Kuruluşlar, genellikle algılama, iletişim ve bilgi işlem yeteneklerine sahip, düşük maliyetli, küçük elektronik cihazların yeni bir dönemiyle karşı karşıyadır. IoT tarafından yönlendirilen değişiklikler muhtemelen önceki BT dönemleri tarafından getirilenlerden çok daha derin olacaktır. Özellikle, IoT cihazlarının yaygın olarak benimsenmesiyle üretilen dijital veri akışları (DDS'ler), iş ortamını dönüştürmek için fırsatlar yaratacaktır (Ives, Rodriguez, & Palese, 2016: 281). “Nesnelerin İnterneti ve Dijital Veri Akışları aracılığıyla Müşteri Hizmetlerinin Geliştirilmesi” isimli makalede, kuruluşların Müşteri Deneyimi Yaşam Döngüsü (CSLC) çerçevesini müşteri deneyimlerini geliştirmek için IoT'den yararlanacak şekilde nasıl uygulayabileceği anlatılmaktadır. IoT'nin üst potansiyeli oldukça belirgindir, ancak IoT girişimleri yeni teknolojiler içerir ve bu nedenle düzgün bir şekilde kontrol edilmesi oldukça zordur; kuruluşlar hala IoT'den yararlanmak için gerekli uzmanlığı geliştirmek için mücadele etmektedirler (Ives, Rodriguez, & Palese, 2016: 290).

2016 yılında yapılan “Sis ve IoT: Araştırma Olanaklarına Genel Bir Bakış “ isimli makalede Sis Bilişiminin faydalarına bakılmış ve Bulut sistem ile farkları incelenmiştir. Sis bilişim bulut bilişimden daha sonra bulut bilişim mimarisi geliştirilerek ortaya konulan yeni bir mimari yapıdır. Sis Bilişim,

depolama, ağ oluşturma, kontrol, bilgi işlem gibi hizmetleri kullanıcılara dağıtımını bulut-nesne süreci içerisinde daha da yaklaştırmıştır (Dastjerdi & Buyya, 2016: 854). Hem mobil hem de kablolu senaryoları, donanım ve yazılımlar arasında geçişleri, ağ sınırında, aynı zamanda erişim ağları üzerinde ve son kullanıcılar arasında yer alır ve hem veri düzlemini hem de kontrol düzlemini içermektedir. Bir mimari olarak, Nesnelerin İnterneti (IoT),beşinci nesil (5G) kablosuz sistemler ve gömülü yapay zeka (AI) dahil olmak üzere, gittikçe artan çeşitli uygulamaları desteklemektedir. Bulut, devasa depolama, ağır iş hesaplama, küresel koordinasyon ve geniş alan bağlantısı için avantajlara sahipken, sis gerçek zamanlı işleme, hızlı inovasyon, kullanıcı merkezli hizmet için faydalı olacaktır (Dastjerdi & Buyya, 2016: 863).

Sis Bilişim hakkında yapılan bir başka çalışma da Sis Bilişimin karakteristiklerinden, yazılım sistemlerinden, bileşenlerinden ve uygulamalarından bahsedilmiştir. Bu makale ‘‘Sis Bilişim: Nesnelerin İnternetine Potansiyelini Fark etmesi için Yardımcı Olmak’’ başlığı ile Computer dergisinde yayınlanmıştır. Nesnelerin İnterneti st düzey bilgi işlem teknolojilerinin, bulut bilişimin işleyemeyeceği miktarda çok veri üretmektedir. Bulut bilişim, isteğe bağlı ve leklenebilir depolamanın yanı sıra IoT gereksinimlerine göre leklendirilebilen işlem hizmetleri sunarak yardımcı olabilir. Bununla birlikte, sağlık izleme, acil durum müdahalesi ve diğer gecikmeye duyarlı uygulamalar için, verileri bulutta ve uygulamaya geri aktarmanın neden olduğu gecikme kabul edilemez (Dastjerdi & Buyya, 2016: 112). Sis bilişim bu limitlerin aşılması için tasarlanmıştır. Sis bilişim, u ve bulut kaynaklarının kusursuz entegrasyonunu sağlar. Fiziksel ve siber ortamların sorunsuz entegrasyonu için kullanılan IoT sensörleri tarafından üretilen eşi görülmemiş veri hacimlerinin, merkezi olmayan ve akıllı işlenmesini destekler. Sis bilgisayarının daha da geliştirilmesi, IoT'nin geniş potansiyeline ulaşmasına yardımcı olabilir (Dastjerdi & Buyya, 2016: 116).

‘‘Kurumsal Organizasyonlarda Nesnelerin İnternetine Geçiş: Sosyo teknik Konular Ve Tavsiyeler’’ nesnelerin interneti cihazlarının yönetim bilişim sistemlerine bütünleştirilmesinde karşılaşılan sosyal ve teknik konular detaylı bir literatür taraması sonucu tespit edildiği bir araştırmadır. Teknik problemleri ozmenin IoT dönüşümlerinde başarıya ulaşmak için yeterli olmayacağından bahsedilmiştir. Nesnelerin interneti cihazlarının yönetim bilişim sistemlerine entegrasyonunda ve teknoloji geçişinde dikkat edilmesi gereken konular ve ozm stratejileri belirlenmiştir (Cicicbaş & Demir, 2016: 115).

‘‘Nesnelerin İnterneti: Yapılan alışmalar ve lkemizdeki Mevcut Durum’’ isimli çalışmada dünyadaki nesnelerin interneti uygulama alanlarını kapsayan bir tarama çalışması yapılmıştır. Ayrıca E-Sağlık, Ev Otomasyonu, Akıllı evre, Akıllı Su, Akıllı Tarım, Akıllı Hayvancılık, Akıllı Enerji, Akıllı Őehirler, Akıllı lm, Endüstriyel Kontrol, Güvenlik ve Acil Durumlar, Alışveriş, Lojistik alanlarında

yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ülkemizdeki yapılan tez çalışmaları, nesnelerin interneti alanında çalışan şirketlerin mevcut durumu hakkında bilgi sunulmuştur (Gökrem & Bozuklu, 2016).

IoT ekosisteminde bulunan internet üzerinde herhangi iki farklı yerel ağa bağlı, programlanabilir mikro denetleyiciler arasında kriptolu veri haberleşmesi gerçekleştirilmiştir. Kullanılan bu programlanabilir mikro denetleyicilere IO(Input-Output) arayüzü üzerinden her türlü cihaz bağlanabilmekte ve kontrol edilebilmektedir. Yerel ağda bulunan cihaz üzerinden uzak ağa veri gönderilmek istenildiğinde, cihaz veriyi şifreler ve internet üzerinden karşıdaki yönlendiriciye gönderir. Yönlendirici veriyi kendi ağında bulunan programlanabilir cihaza yönlendirir (Akkuş, 2016: 100). Samet Akkuş tarafından yapılan çalışma da programlanabilir fiziksel platformlardan biri olan Arduino cihazı yardımıyla internet ağı üzerindeki iki noktayı kriptolu şekilde haberleştirmek amaçlanmıştır. Oluşturulan bu yapı Nesnelerin İnterneti alanına uyarlanarak, uzaktan cihaz kontrolü sağlayan sistemlerde bir güvenlik yöntemi olarak kullanılabilir. Oluşturulan kriptolu haberleşme sisteminden birçok farklı alanda farklı yöntemler ile yararlanılabilmektedir (Akkuş, 2016: 110).

Endüstrilerin gelişen teknolojiye adapte olması birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. Yeni üretim sistemlerinin oluşturulması için kendini yenilemesi gereken endüstri kuruluşları bu yeniliklerle ekonomi ve toplum içinde öncü pozisyonunu koruyacaktır. “UML4IoT - Iot Siber Fiziksel Üretim Sistemlerini Kullanmak İçin UML Tabanlı Bir Yaklaşım” başlıklı makalede modern üretim sistemlerinin siber fiziksel, siber ve insan bilişenlerinden oluştuğu düşünülmüştür ve Nesnelerin internetinin bu bileşenleri birleştirerek entegre ettiği söylenmiştir. Makalede UML tabanlı bir yaklaşım ele alınarak üretim sistemlerinin mimari yapıları için modern öneriler sunulmuştur (Thramboulidis & Christoulakis, 2016).

3.4. 2017 Yılında Yapılmış Çalışmalar

“Nesnelerin İnternetinde Tüketici Gizliliği” isimli makalede verilerin üretilmesi, elde edilmesi, iletilmesi ve yorumlanması süreci, IoT'nin tasarımı ve uygulanmasında merkezi bir rol oynadığına değinmektedir. Bu veriler özellikle tüketicilerle ilgilidir. Doğum tarihi, geliri, web sitelerine yapılan tıklamalar, sosyal medya yorumları ve benzeri bilgiler gibi veriler zaten işletmeler tarafından elde edilmekte ve kullanılmaktadır. IoT ile ilgili nesneler, bağlandıkları çevre ve davranışlar hakkında bilgi sahibi olur (Marangoz & Aydın, 2017: 251). Ortaya çıkan verilerin yönetimi verilerin gizliliği açısından çok önemlidir. Tüketici gizliliği, kâr odaklı veya kar amacı gütmeyen işletmeler ve tüketici arasındaki herhangi bir etkileşim sürecinde ortaya çıkan bir konudur. İşletmeler verileri düzgün bir şekilde yönetmeli ya da tüketiciler teknolojileri kullanırken dikkatli olmalıdırlar (Marangoz & Aydın, 2017: 254).

Teknolojinin gelişimi ile yaşam standartları arttırılmıştır. Geliştirilen donanımlar, uygulamalar günlük hayatımız da etkilemektedir. Daha kaliteli hizmet sağlamak amacıyla nesnelerin internetinin kullanımı sıklamıştır. Sağlanan hizmetlerin çeşitliliği içerisinde sağlık sektörünün önemi insan hayatı için önem arz etmemdir. Sağlık hizmetleri için Nesnelerin İnterneti kullanılarak geliştirilen kontrol sistemi ‘‘Hasta ve Bebek İzleme ve Kontrol Sistemi (HBİKS)’’ isimli makalede ele alınmıştır. Yapılmış olan çalışmada da hareket kabiliyeti kısıtlı olan bebekler ve yatan hastaların sıcaklık ve alt değiştirme gereklilik durumunun takip edilmesi amacıyla kablosuz haberleşebilen bir sistem geliştirilmiştir. Alt değişiminin zamanında yapılmaması diaper dermatit (pişik), mantar oluşumu gibi birçok rahatsızlığa da neden olabilmektedir. Gerçekleştirilmiş olan sistem ile bakım yapan kişi mobil cihazından veya oda içerisindeki duvar ünitesinden sıcaklık ve alt ıslaklık durumunun takibini yapabilmektedir. Sistem ani ateş yükselmesi görülen hastalıklarda alarm seviyeleri ile hasta sahibini de uyarabilmektedir. İlave olarak çocukların iş alışkanlığı edinme problemlerinde (enürezis tedavisi) kullanılabilecek şekilde gerçekleştirilmiştir (Böbrek, Kırbaş, & zcan, 2017: 252).

Sağlık hizmetlerinde tıbbi görüntüleme üzerine bir başka makale de ‘‘Tıbbi Görüntüleme Araçları İçin Bulut Bilişim Tabanlı ngrc Bakım Uygulama çatısı’’ başlığı altında yapılmıştır. Bu makalede daha önce bahsettiğimizi kontrol sisteminden farklı olarak cihaz hatalarının önceden görülerek müdahalesi için toplanan verilerin öneminden bahsedilmiştir. Sağlık hizmetlerini iyileştirmek ve bakım maliyetlerini azaltarak sistemlerden en üst düzeyde fayda sağlamak için bulut bilişim ile nesnelerin internetinin entegrasyonu ele alınmıştır (oban, Gökalp, Gökalp, & Eren, 2017: 77). Bu alışma kapsamında, temel olarak, tıbbi görüntüleme cihazları için Bulut Bilişim ve Nesnelerin İnterneti teknolojilerine dayanan bir öngörücü bakım uygulama çatısı tanımlanmıştır. Ardından, nerilen bu uygulama çatısının faydaları ve zararları tartışılmıştır (oban, Gökalp, Gökalp, & Eren, 2017).

Nesnelerin İnternetinin ürettiği verileri işlemek için, çeşitli metotlar, modüller, uygulamalar ve teknolojiler kullanılmıştır. Bulut bilişim de bunlardan birisidir. Daha nce Bulut Bilişimin Nesnelerin İnterneti için leklendirilebilen işlem hizmetleri sunarak yardımcı olabileceğinden ancak gerçek zamanlı veri aktarımında yetersiz olduğundan bahsedilmiştir. Bulut Bilişim Nesnelerin İnterneti içerisinde ‘‘Bulut Bilişimde Nesne Tabanlı Büyük Veri Depolama Sistemleri: Perspektifler ve Zorluklar’’ adlı makalede incelenmiştir. Araştırmada, IoT'nin büyük veri toplama, yönetim, işleme ve madencilik alanlarını tanımlayan işlevsel bir ereve sunulmaktadır ve çeşitli ilgili teknik modüller temel özellikleri ve yetenekleri açısından açıklanmış ve tanımlanmıştır. Mevcut IoT içerisinde uygulamaların analizi yapılmış ve IoT de büyük veri araştırması yapılarak perspektifleri ve zorlukları ele alınmıştır (Cai, Xu, Jiang, & Vasilakos, 2017).

Etkileşimin nesnelere arasında gerçekleşmesi ile işletmelerde iş süreçlerinin incelenmesinde Nesnelere İnternetinin kullanımı kaçınılmaz hale gelmiştir. Nesnelere İnterneti iş süreçlerinde optimizasyonu kolaylaştırabilecek özelliklere sahiptir ancak bazı prosedürlerin uygulanması şarttır. İyi bir entegrasyon ile şirketlerin satın alma, üretim, satış, bakım ve onarım gibi yönetim süreçlerinde etkinlik ve verimlilik artacaktır. “Muhasebe Denetiminde Nesnelere İnterneti: Stok Döngüsü” başlıklı çalışmada; Geleceğin işletmelerinde denetim, denetçinin rolü ve nesnelere interneti kavramının denetim alanına uygulanabilirliği stok döngüsü kapsamında açıklanmaktadır. Nesnelere internetinden yararlanılması sayesinde, insana özgü hataların azaltılması, denetim kalitesinin artırılması, zamanın etkin kullanılması ve maliyetten tasarruf edilmesi ile rekabet üstünlüğü kazanılması olanaklıdır (Erturan & Ergin, 2017: 13). Stok kalemleri akıllı internet sistemleri ile kendi kendilerini yöneten nesnelere olacaktır. Stoklar üretim süresince gerekli kontrolleri yaparak, insan hatası olmadan, zamanı en verimli kullanarak rekabet üstünlüğü sunacaktır (Erturan & Ergin, 2017: 27).

Hayatımızın her alanında karşımıza çıkan teknolojiler bizlere hizmet sunmak için gün geçtikçe gelişmektedir. Güvenliğimiz söz konusu olunca teknolojinin daha sık kullanılması beklenilmektedir. “Nesnelere İnterneti Tabanlı Yangın Alarm Sistemi Tasarımı ve Uygulaması” adlı çalışmayı bahsedilen konuya örnek olarak ele alınabilir. Günümüzde fabrikaların, iş merkezlerinin, hastanelerin, kısaca insanların yoğun olarak bulunduğu binaların güvenlik ve kontrol sistemlerine son teknoloji yangın algılama sistemlerinin entegre edilmesi önemli bir konudur. Çalışmada, Nesnelere İnterneti tabanlı düşük maliyetli endüstriyel yangın alarm sisteminin tasarımı ve uygulaması anlatılmaktadır. Geliştirilen sistem gaz sensörü, hareket sensörü, sıcaklık nem sensörü, duman sensörü ve haberleşme modülüne sahip yangın düğmelerinden oluşmaktadır. Tüm yangın modülleri Wi-Fi ile bulut sunucusuna bağlanır. Yangın düğmelerinden bulut sunucularına iletilen veriler burada depolanır. Tasarlanan sistem, kullanıcının dünyanın her yerinden istediği zaman sıcaklık, nem, hareket ve yangın gibi parametreleri grafiksel olarak görüntülemesine olanak tanır (Çeltek, Durgun, Gökrem, & Durgun, 2017: 66).

Nesnelere İnterneti ile ortaya çıkan Endüstri 4.0’ın bileşenleri akıllı robotlar, simülasyon, yazılım entegrasyonu, nesnelere interneti, siber güvenlik, bulut sistemleri, eklemeli üretim, zenginleştirilmiş gerçeklik, büyük veri analizi, yapay zeka, akıllı üretim ve siber fiziksel sistemler olarak “Endüstri 4.0 Bağlamında Eskişehir İlindeki Kobi’lerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmada belirlenmiştir. Araştırma da Eskişehir ilinde örnek bir çalışma yapılarak KOBİLER’in değerlendirmesi yapılmıştır. Eskişehir ilinde imalat sektöründe yer alan KOBİ’lerin Endüstri 4.0 farkındalığının gelişmiş olmasına rağmen, kullanılan Endüstri 4.0 teknolojileri konusunda yetersiz kaldığı görülmektedir (Kağncıoğlu & Özdemir, 2017: 900).

Nesnelerin İnternet’indeki uygulamalar birçok fayda ve risk sunmaktadır. Kötü tasarım, plansız ara bağlantılar ve insan düşmanları sistem tasarımcıları için risk ve yükümlülükleri artırmaktadır. Bu tehditlerin erken teşhisi, hafifletilmesi ve önlenmesi, sorumluluk sorunlarının sınırlandırılmasına yardımcı olabilir (Voas & Laplante, 2017: 69). Bu konu hakkında yazılan “IoT Suçlama Oyunu” başlıklı yazıda sistem tasarımcıları ve kullanıcılar için öneriler verilmekte ve nesnelerin internetinin avantaj ve dezavantajları kullanıcı açısından ele alınmıştır (Voas & Laplante, 2017).

Endüstrilerde minimum harcama ile maksimum kar elde etmek her zaman önemlidir. Teknolojilere ayak uydururken kullanımın uzun ömürlü olmasını beklemek doğaldır. Uzun ömürlü bir kullanım için “Endüstriyel IoT için Yeşil ve Güvenilir İletişim Modeli” makalesinde yeni bir HTP protokolü endüstriler için sunulmuştur. Sunulan protokol hotspot alanlarında enerji tüketimini azaltmak ve ağ kodlama tabanlı yedekli iletim yaklaşımını hotspotsuz alanlarda adaptif fazlalık düzeyi ile güvenliği garanti etmektedir. Önerilen protokol, enerji tüketimini azaltmak için hotspot alanlarında Send-Wait Otomatik Tekrar İsteği protokolünü ve güvenilirliği garanti etmek için, hotspot olmayan alanlarındaki adaptif artıklık seviyesine sahip ağ kodlama tabanlı yedek iletim yaklaşımını benimser (Liu, ve diğerleri, 2017: 365).

Sürdürülebilir akıllı şehirlerde, enerji tasarrufu, enerji kısıtlı Nesnelerin İnternet (IoT) 'inde ciddi bir sorundur. Sınırlı çoklu örtüşmeyen kanalların ve zaman kaynaklarının etkin kullanımı, ağ etkileşimini ve enerji tüketimini azaltmak için ümit vaat eden bir çözümdür (Ding, Zhao , Hu, & Wei, 2017: 1). “Nesnelerin Yeşil İnterneti için Dağıtılmış Kanal Ayırma ve Zaman Yuvası Optimizasyonu” isimli araştırmada, IoT için ortak bir kanal tahsisi ve zaman aralığı optimizasyonu çözümü önerilmiştir. İlk olarak, her bir düğümün kanal özelliklerine göre mevcut kanallarını sıralamasını sağlayan bir kanal sıralama algoritması verilmiştir. Ardından, her bir düğümün kanal sıralamasına ve kendi kalan enerjisine dayanarak uygun bir kanal seçebilmesi için dağıtılmış bir kanal tahsisi algoritmasını önerilmiştir. Son olarak, uyku süresi ve spektrum algılama süresi, normalleştirilmiş verimi en üst düzeye çıkarmak ve aynı anda enerji tüketimi kısıtlamalarını karşılamak için birlikte optimize edilmiştir (Ding, Zhao , Hu, & Wei, 2017: 3).

3.5. 2018 Yılında Yapılmış Olan Çalışmalar

Sanayinin 4.devrimi olarak ortaya çıkan endüstri 4.0 ile ilgili daha önce bahsettiğimiz makaleyi destekler nitelikte Yıldız (2018) akıllı fabrikalar için bileşenleri açıklamaktadır. Endüstri 4.0; yapay zeka, 3D (üç boyutlu) yazıcılar ve uzay teknolojisi gibi alanlarda meydana gelen ilerlemelerle birlikte bütün nesnelerin internet aracılığıyla birbirleriyle etkileşime geçebileceği “akıllı üretim” (smart manufacturing) olarak adlandırılmaktadır (Yıldız, 2018).

Önceki yıllarda yapılan araştırmalarda Nesnelerin İnterneti için bulut bilişimin gerçek zamanlı veriler için yetersiz kaldığından ve sis bilişiminin bulut bilişimin limitlerini aşarak Nesnelerin İnterneti için daha uygun bir teknoloji olduğundan bahsedilmiştir. Sis bilişim parametrelerini ve karakterlerini matematiksel olarak formüle ederek, türünün ilk denemelerinden biri olan Sis Bilişim Paradigması ve Nesnelerin İnterneti (Nİ) bağlamında geleneksel bulut bilişim paradigmasının kapsamlı, karşılaştırmalı bir analizini gerçekleştiren “Nesnelerin İnterneti Bağlamında Sis Bilgisinin Uygunluğunun Değerlendirilmesi” isimli çalışma nitelikli karşılaştırmalar sunmaktadır. Makaleye göre gerçek zamanlı hizmet talep eden uygulamaların sayısı arttıkça, sis hesaplama paradigmasının geleneksel bulut bilişimini geride bıraktığını göstermektedir. Anlık, gerçek zamanlı hizmet talep eden yüzde 50 uygulama içeren bir ortam için, sis bilgisayarının genel hizmet gecikmesi yüzde 50.09 azalmaktadır (Sarkar, Chatterjee, & Misra, 2018: 46).

“Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında İot’li Ürünlerin Kullanımının Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada ürünlerin interneti ne amaçla kullandıkları ve insanların adapte olmalarındaki sebeplerden bahsedilmiştir. Araştırmada Düzce ilinde uygulanan bir anket çalışması ile algılanan yararlılık, kullanım kolaylığı, tutum ve niyet değişkenleri arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır ve tutum ile niyet arasında güçlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir (Pazvant & Faiz, 2018: 52).

Teknolojinin gelişiminden bahsedilirken genellikle yeni teknolojinin nasıl olduğu ve neleri kolaylaştıracağı üzerinde durulmaktadır. Ancak başka bir bakış açısıyla bakıldığında teknolojinin getirdiği iş gücü niteliklerindeki değişimler farklı eğitim modellerine geçilmesini zorunlu kılmıştır. 2018 yılında bu bakış açısıyla ele alınan “Gelişen Teknolojiler, Değişen İşgücü Nitelikleri ve Eğitim” araştırmasında gelişen teknolojiler, değişen işgücü niteliği ve eğitim arasındaki ilişkiler tarihsel ve kuramsal olarak çözümlenmeye çalışılmıştır (Buyruk, 2018: 603).

Eğitim alanında Nesnelerin İnternetinin ne gibi yenilikler getirdiği ise başka bir makalede ele alındığı görülmektedir. “Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Eğitim Ortamlarında Kullanımı” isimli araştırma da nesnelerin İnterneti ile istenilen yerde istenilen öğreticiden ders alma imkânı sunulmaya başlanmıştır. Geleneksel öğretim sisteminde statik ve doğrusal bir öğrenme süreci yaşanırken artık etkileşimli içerik ile zenginleştirilmiş bireyin kendi hızıyla öğrenmesi görülmektedir (Altınpulluk, 2018). Teknolojilerin eğitim ile bütünleştirilmesi daha bireye özgü bir eğitim seçeneği sunmaktadır. Nesnelerin İnterneti ile maliyet etkili, verimli ve güvenli sistemler ile öğrencilerin akademik başarıları olumlu yönde etkilenmektedir (Altınpulluk, 2018: 106).

İş süreçlerinin izlenmesi karmaşık bir süreçtir; aktif rol üstelenen fiziksel objelerin manipülasyonunun diğer partiler tarafından kolay olması ve iş sürecindeki her bir aktörün görünürlüğü sadece kendi kısmında gerçekleşmektedir. Sensörlü fiziksel ve yazılımsal donanımlar ile objelerin İoT

ile akıllı objelere dönüşmeleri sağlanmıştır. Bu akıllı objelere İş Süreci Modelleme ve Notasyonu'nu (BPMN) öğretmek için yaklaşım önermektedir. Bu yaklaşım ile iş yönetim süreçlerinin otomasyonu sağlanabilmektedir. İş Süreci Yönetim Sistemleri(BPMS) devreye girerek zorlu süreç akıllı nesnelere ile devamlı olarak örgüt içerisinde sürekli üretimi takip ederek artık daha kolay hale gelmiştir. “Çok Partili İş Süreci Uyumluluğunun İot Özellikli Yapay Nesnelere Aracılığıyla İzlenmesi” başlıklı çalışmada bu yaklaşım ele alınmıştır (Meroni, Baresi, Montali, & Plebani, 2018: 61-62).

Nesnelerin İnternetini sunduğu hizmetlerin yanı sıra içerdiği nesnelerin heterojenliği, çokluğu ve kaynak kısıtlamaları nedeniyle, savunma mekanizmalarını tamamlamak için yeni penetrasyon test araçlarına ve tekniklerine ihtiyaç vardır. Penetrasyon testleri İot'den önce herhangi bir sistemde güvenlik açıklarını tespit etmek amacıyla saldırganların kullandığı teknikleri kullanarak güvenli savunma yöntemleri tanımlamak için kullanılmaktaydı. İot ile penetrasyon testlerinin de geliştirilmesi, araçları için modülerleştirme yapılması ve zeka mekanizmaları entegre edilmesi gerekmektedir (Chen, Zhang, Lee, & Shieh, 2018: 83). “ İot Çağında Penetrasyon Testi” isimli makalede penetrasyon testlerinin geliştirilmesi gereken yönleri ele alınmıştır. Unutulmamalıdır ki kötü niyetli saldırıların başarılı olması için tek bir açığın olması yeterlidir. Bu yüzden Penetrasyon Testlerinin iyileştirilmesi çok önemlidir (Chen, Zhang, Lee, & Shieh, 2018).

Sağlık hizmeti, üç ortamda tanımlanabilen önemli bir İot uygulama alanıdır: akut bakım (hastane), uzun süreli bakım (örneğin, bir bakım evi) ve toplum temelli bakım (örn. Evde bakım). Ayrıca, sağlık hizmetleri sistemleri için üç uygulama senaryosu vardır: insanları izleme, bir şeyleri izleme veya her ikisini izleme (Laplante, Laplante, & Voas, 2018: 1589). Laplante ve arkadaşları tarafından yapılan “Paydaşların Kimlik Doğrulaması ve Sağlık Hizmetlerinde İnternet Uygulamaları İçin Temsili Vaka Kullanımı” adlı araştırma acil servislerde İot gereksinimlerinin belirlenmesi için sistematik bir yaklaşım sunmaktadır (Laplante, Laplante, & Voas, 2018).

“Nesnelerin Yeşil İnternetinde Hizmet Kalitesi İleri Düzey Coğrafi Kablosuz Sensör Ağ Yönlendirme Stratejilerinin Çapraz Katman Tasarımı Analizi” başlıklı çalışmada çok çeşitli iletişim yoğunluğu olan İot uygulamalarını desteklemek için .Quality of Service (QoS) parametrelerini karşılamak için en uygun yolun tahsis edilmesini sağlayan yeni nesil bir iletme QoS yönlendirme belirlemesi için matematiksel bir model sunulmaktadır (Hasan, Al-Turjman, & Al-Rizzo, 2018: 20372). Model, çok noktalı iletişimin, görev döngüsü sensör düğümlerinin yeşil devreye girmesi için geçerli olan bir Markov ayrık zaman M / M / 1 kuyruk modeli ile tasarlanan bir trafik sistemi modeli üzerindeki etkilerini araştırmak için kullanılmaktadır. Bu çalışma, enerji tüketimi bileşenleri ve trafik sistemi modeli üzerinde bir etkiye sahip olan yeşil İot için dağıtım şemasındaki etkili anizotropik radyo

özelliklerinin olduğu hipotezine yönelik kapsamlı bir çalışma sunmaktadır (Hasan, Al-Turjman, & Al-Rizzo, 2018: 20387).

Bulut bilişim yeteneklerine sahip radyo erişim ağları sağlamak için mobil uç bilişimi (MEC) tanıtılmıştır. Yük dengeleme, cihazlar ve sunucular arasındaki iletişim nedeniyle ekstra enerji tüketimi ve gecikme yaratmaktadır. Uç sunuculara yük dengeleme hizmeti depolama ve hesaplama sınırlamalarını hafifletme avantajı sağlar ve bu sayede IoT cihazlarının ömrünü uzatır. Bununla birlikte, MEC'deki yük dengeleme, çok sayıda IoT cihazından dolayı ölçeklenebilirlik problemleriyle karşı karşıyadır (Lyu, ve diğerleri, 2018: 54). “Nesnelerin Yeşil İnterneti için Mobil Uç Bilişiminde Seçmeli Yük Dengeleme” adlı çalışmada bu konu üzerinde durulmuştur. Cihazlar arasında koordinasyon olmadan, makalede önerilen çerçeveye, yük dengeleme taleplerindeki gecikme gereksinimlerini kapsayacak şekilde, IoT cihazlarında ve bilgi işlem sunucularında ayrı ayrı çalıştırılabilir. Daha sonra, cihazların enerji tüketimini en aza indirmek için bir selektif yük dengeleme şeması tasarlanır, burada sinyallerin yükü, cihazların kendi kendini aday gösterme veya yük dengeleme için kendi kendilerini reddetme olanağı sağlayarak daha da azaltılabilir. Simülasyon sonuçları, önerilen selektif yük dengeleme planının farklı servislerin gecikme gereksinimlerini karşılayabildiğini ve IoT cihazlarının enerji tüketimini azaltabildiğini göstermektedir (Lyu, ve diğerleri, 2018: 60).

4. LİTERATÜR DERLEMESİNDEN ELDE EDİLEN SONUÇLAR

İnternetin hızlı gelişimi ile çağımızın teknolojileri internet odaklı olmaya başlamıştır. Gelişen teknolojilerin hayatımızın her alanında bizimle olduğunu görmekteyiz. Nesnelerin iletişim kurmasıyla küreselleşme artık farklı bir boyut kazanmıştır. IoT'nin gelişimi ve birçok farklı yönden ele alınışı incelenen makaleler ile görülmektedir.

İncelenen makalelerde IoT'nin hayatımızın her alanında karşılaştığımız ve daha çok karşılaşmaya başlayacağımız vazgeçilmez bir teknoloji olarak görülmektedir. Sensörlerin temellerini oluşturduğu IoT teknolojisi heterojenik yapısı ile birlikte çeşitli veriler üretmektedir. Bu verilerin yönetimi büyük önem taşımaktadır. IoT teknolojisi yönetilemeyen büyük miktardaki veriler ile büyük bir problemi de beraberinde getirmektedir. Kişisel verilerinde tehlikede olduğunun farkına varılması ile gelişen teknolojiler ile birlikte teknoloji dünyasına güven sorunu yaşanmaktadır. IoT'ye güveni arttırmaya ve kişisel verilerin korunmasına yönelik çalışmalar giderek artmaktadır.

IoT'nin Bulut Teknolojisiyle etkileşimi ile birlikte küreselleşilmiş, zaman ve mekan sınırları aşılmıştır. Nesnelerin internet erişime sahip olması birçok alan için dönüm noktası olmuştur. IoT'nin kurumlar içerisinde iş süreçlerinin yönetimini kolaylaştırdığı görülmektedir. İncelenen makalelerde IoT'nin potansiyeline ulaşmasını engelleyen kısıtların ortaya koyulduğu görülmektedir. Gelişen

teknolojiler ile bu engeller aşılarak IoT'nin potansiyeli giderek artmaktadır. Bulut Bilişim gün geçtikçe yerini Sis Bilişime bırakmaktadır. Sis Bilişim teknolojisinin sıkça IoT'nin potansiyelini arttırdığından bahsedilmiş ve Bulut Bilişimin limitlerinin ötesinde olması sebebi ile kullanımının önerildiğini görölmektedir.

Her geçen gün daha farklı boyutlarının keşfedildiği IoT, yeni teknolojiler için temel oluşturmaktadır. Gelişen teknolojilere bağımlılık giderek artmaktadır. Hayatımıza etki eden her alanda teknolojinin kullanılması her ne kadar işlerimizi kolaylaştırsa da sahip olduğumuz dünyayı da bir o kadar kirtletmektedir. Heterojen cihazlarla dolu olan IoT dünyası elektik kullanımının artmasına sebep olmaktadır. IoT'nin çevre duyarlılığına uygun hale getirilmesi için çalışılmalar yürütölmüştür. Green IoT olarak ele alınan makaleler de enerji tasarrufuna yönelik geliştirilen yöntemlerden, modellerden bahsedilmiş ve öneriler ortaya konulmuştur.

6. TARTIşMA VE ÖNERİLER

İlk ortaya çıkışından itibaren IoT'ye karşı oluşturulmaya çalışılan güven olgusunun diğer yönünün de göz ardı edilmemesi gerektiği incelenen makalelerde belirtilen noktalar anlaşılmaktadır. Her ne kadar güven veren bir yapıda olduğu söylense de günümüzde geline nokta IoT'nin yönetiminin ve denetiminin ne kadar zor hatta imkânsız olduğunu göstermektedir. Blokajların gelişimi ile sanal para birimlerinin ortaya çıkışı ve kontrol edilemez bir piyasanın oluşumu buna en iyi örnektir.

Yapılan alışmalarda IoT'nin günümüze kadar nasıl geliştiğini makale örnekleri ile anlatılmaya çalışılmıştır. Ülkemizde IoT'nin gelişimine katkıda bulunacak çalışmaların azlığı görölmektedir. Yeterli sayıda mevcut durum incelemesi yapılmış ve makalelere konu edinilmiştir. Araştırmacılar farklı bakış açıları kazanmaya çalışarak araştırmalarını inovasyona yöneltebilirler. IoT'nin getirdiği yeni bakış açıları ile farklı teknolojilerin bir arada uyumunun incelenmesi belki de hiç ışık tutulmamış bir alana ışık tutabilir.

KAYNAKÇA

- Akkuş, S. (2016) "Nesnelerin İnterneti Teknolojisinde Güvenli Veri İletişimi - Programlanabilir Fiziksel Platformlar Arasında WEP Algoritması ile Kriptolu Veri Haberleşmesi Uygulaması" Marmara Fen Bilimleri Dergisi, 100-111.
- Altınpulluk, H. (2018) "Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Eğitim Ortamlarında Kullanımı", Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 94-111.
- Beal, J., Pianini, D., & Viroli, M. (2015) "Aggregate Programming for the Internet of Things", Computer, 22-30.
- Botta, A., de Donato, W., Persico, V., & Pescape, A. (2015) "Integration of Cloud Computing and Internet of Things: A Survey", Future Generation Computer Systems, 684-700.

- Böbrek, A., Kırbaş, İ., & Özcan, K. (2017) "Hasta ve Bebek İzleme ve Kontrol Sistemi (HBİKS)", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 252-261.
- Buyruk, H. (2018) "Gelişen Teknolojiler, Değişen İşgücü Nitelikleri ve Eğitim", OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 600-630.
- Cai, H., Xu, B., Jiang, L., & Vasilakos, A. V. (2017) "IoT-Based Big Data Storage Systems in Cloud Computing: Perspectives and Challenge", IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL, 75-87.
- Chen, C.-K., Zhang, Z.-K., Lee, S.-H., & Shieh, S. (2018) "Penetration Testing in the IoT Age", Computer, 82-85.
- Chen, Y., Han, F., Yang, Y.-h., Ma, H., Han, Y., Jiang, C., . . . Liu, K. R. (2014) "Time-Reversal Wireless Paradigm for Green Internet of Things: An Overview", IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL, 81-97.
- Cicicbaş, H., & Demir, K. A. (2016) "INTEGRATING INTERNET OF THINGS (IoT) INTO ENTERPRISES: SOCIOTECHNICAL ISSUES AND GUIDELINES", Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, 106-117.
- Christidis, K., & Devetsikiotis, M. (2016) "Blockchains and Smart Contracts for the Internet of Things", IEEE ACCESS, 2292-2303.
- Cirani, S., & Picone, M. (2015) "Wearable Computing for Internet of Things", Computer, 35-40.
- Çeltek, S. A., Durgun, M., Gökrem, L., & Durgun, Y. (2017) "Nesnelerin İnterneti Tabanlı Yangın Alarm Sistemi Tasarımı ve Uygulaması", GAZİOSMANPAŐA BİLİMSEL ARAŞTIRMA DERĐİSİ, 66-72.
- Çoban, S., Gökalg, M. O., Gökalg, E., & Eren, E. (2017) "TIBBİ GÖRÜNTÜLEME ARAÇLARI İÇİN BULUT BİLİŞİM TABANLI ÖNGÖRÜCÜ BAKIM UYGULAMA ÇATISI", Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, 76-90.
- Dastjerdi, A. V., & Buyya, R. (2016) "Fog Computing: Helping the Internet of Things Realize Its Potential", Computer, 112-116.
- Ding, K., Zhao , H., Hu, X., & Wei, J. (2017) "Distributed Channel Allocation and Time Slot Optimization for Green Internet of Things, Sensors,
- Erturan, İ. E., & Ergin, E. (2017) "Muhasebe Denetiminde Nesnelerin İnterneti: Stok Döngüsü", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 13-30.
- Fan, Y., Yin, Y., Xu, L., Zeng, Y., & Wu, F. (2014) "IoT-Based Smart Rehabilitation System", IEEE TRANSACTIONS ON INDUSTRIAL INFORMATICS, 1568-1577.
- Gökrem, L., & Bozuklu, M. (2016) "Nesnelerin İnterneti: Yapılan Çalışmalar ve Ülkemizdeki Mevcut Durum", Gaziosmanpaőa Bilimsel Araştırma Dergisi, 47-68.
- Hasan, M. Z., Al-Turjman, F., & Al-Rizzo, H. (2018) "Analysis of Cross-Layer Design of Qualityof-Service Forward Geographic Wireless Sensor Network Routing Strategies in Green Internet of Things", IEEE Access, 20371-20389.
- Huang, J., Meng, Y., GonG, X., Liu, Y., & Duan, Q. (2014) "A Novel Deployment Scheme for Green Internet of Things", IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL, 196-205.
- Ives, B., Rodriguez, J. A., & Palese, B. (2016) "Enhancing Customer Service through the Internet of Things and Digital Data Streams", MIS QUARTERLY EXECUTIVE, 279-297.

- Kağnıcıoğlu, C. H., & Özdemir, E. (2017) "ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA ESKİŞEHİR İLİNDEKİ KOBİ'LERİN DEĞERLENDİRİLMESİ", *PressAcademia Procedia*, 900-908.
- Khalil, E. A., & Özdemir, S. (2017) "Nesnelerin internetine genel bir bakış: Kavram, özellikler, zorluklar ve fırsatlar", *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 311-326.
- Laplante, N. L., Laplante, P. A., & Voas, J. M. (2018) "Stakeholder Identification and Use Case Representation for Internet-of-Things Applications in Healthcare", *IEEE SYSTEMS JOURNAL*, 1589-1597.
- Liu, A., Zhang, Q., Li, Z., Choi, Y.-j., Li, J., & Komuro, N. (2017) "A Green and Reliable Communication Modeling for Industrial Internet of Things", *Computers and Electrical Engineering*, 364-381.
- Lyu, X., Tian, H., Jiang, L., Vinel, A., Maharjan, S., Gjessing, S., & Zhang, Y. (2018) "Selective Offloading in Mobile Edge Computing for the Green Internet of Things", *IEEE Network*, 54-60.
- Marangoz, M., & Aydın, A. E. (2017) "CONSUMER PRIVACY IN INTERNET OF THINGS", *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 2148-6670.
- Meroni, G., Baresi, L., Montali, M., & Plebani, P. (2018) "Multi-Party Business Process Compliance Monitoring Through IoT-Enabled Artifacts", *Information Systems*, 61-78.
- Nguyen, K. T., Laurent, M., & Oualha, N. (2015) "Survey on Secure Communication Protocols for The Internet of Things", *Ad Hoc Networks*, 17-31.
- Nitti, M., Girau, R., & Atzori, L. (2014) "Trustworthiness Management in the Social Internet of Things", *IEEE TRANSACTIONS ON KNOWLEDGE AND DATA ENGINEERING*, 1253-1266.
- Pazvant, E., & Faiz, E. (2018) "EVALUATION OF THE INTENTION OF USING PRODUCTS WITH INTERNET OF THINGS WITHIN THE CONTEXT OF TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL", *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 41-54.
- Sarkar, S., Chatterjee, S., & Misra, S. (2018) "Assessment of the Suitability of Fog Computing in the Context of Internet of Things" *IEEE TRANSACTIONS ON CLOUD COMPUTING*, 46-59.
- Su, X., Riekk, J., Nurminen, J. K., Nieminen, J., & Koskimies, M. (2015) "Adding Semantics to Internet of Things", *CONCURRENCY AND COMPUTATION: PRACTICE AND EXPERIENCE*, 1844-1860.
- Suarez, J., Quevedo, J., Vidal, I., Corujo, D., Garcia-Reinoso, J., & Aguiar, R. L. (2016) "A secure IoT Management Architecture Based on Information-Centric Networking", *Journal of Network and Computer Applications*, 190-204.
- Thramboulidis, K., & Christoulakis, F. (2016) "UML4IoT-A UML-Based Approach to Exploit IoT in Cyber-Physical Manufacturing Systems", *Computers in Industry*, 259-272.
- Turak, Y. (2015) "NESNELERİN İNTERNETİ VE GÜVENLİĞİ", www.yigitturak.com/wpcontent/uploads/IoTGuvenligi.pdf adresinden alındı
- Voas, J., & Laplante, P. A. (2017) "The IoT Blame Game", *Computer*, 69-73.
- Want, R., Schilit, B. N., & Jenson, S. (2015) "Enabling the Internet of Things", *Computer*, 28-35.

- Xu, B., Xu, L., Cai, H., Xie, C., Hu, J., & Bu, F. (2014) "Ubiquitous Data Accessing Method in IoT-Based Information System for Emergency Medical Services", *IEEE TRANSACTIONS ON INDUSTRIAL INFORMATICS*, 1578-1586.
- Xu, L., He, W., & Li, S. (2014) "Internet of Things for Industries: A Survey", *IEEE TRANSACTIONS ON INDUSTRIAL INFORMATICS*, 2233-2243.
- Yan, Z., Zhang, P., & Vasilakos, A. V. (2014) "A survey on trust management for Internet of Things", *Journal of Network and Computer Applications*, 120-134.
- Yıldız, A. (2018) "Endüstri 4.0 ve akıllı fabrikalar", *SAKARYA ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ*, 546-556.
- Zanella, A., & Vangelista, L. (2014) "Internet of Things for Smart Cities", *IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL*, 22-32.
- Zhang, F., Liu, M., Zhou, Z., & Shen, W. (2016) "An IoT-Based Online Monitoring System for Continuous Steel Casting", *IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL*, 1355-1363.
- Zhang, K., Liang, X., Lu, R., & Shen, X. (2014) "Sybil Attacks and Their Defenses in the Internet of Things", *IEEE INTERNET OF THINGS JOURNAL*, 372-383.
- Zhu, C., Leung, V. C., Shu, L., & Ngai, E. C. (2015) "Green Internet of Things for Smart World", *IEEE Access*, 2151-2162.

TRANSLATION EVALUATION OF INTERTEXTUAL REFERENCES IN A PLAY OF LITERARY VALUE

Mesut KULELİ*

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze intertextual references in the original play Coriolanus by Shakespeare and evaluate two Turkish translations of those contexts with intertextual references. Intertextual references are one of the steps of semiological analysis of original texts prior to the act of translation. It is a well-known fact that Shakespeare benefited from Greek and Roman mythologies besides iconographic and historic references, without the analysis of which transferring a Shakespearean work into another culture might lead to losses in signification of the text. As a result of the semiological analysis of the play, 16 contexts were found to feature intertextual references. All those contexts were determined as obligatory intertextuality. Translation evaluation of those contexts showed that while intertextuality was preserved in half of the contexts, designificative tendencies were also determined in the other half, with over-interpretation of the meaning becoming the most frequently used tendency.

Key Words: *Semiotics of translation, intertextuality, obligatory intertextuality, literary translation.*

BİR TİYATRO METNİNDEKİ METİNLERARASI GÖNDERGELERİN EDEBİ DEĞER BAKIMINDAN ÇEVİRİ DEĞERLENDİRMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Shakespeare'in Coriolanus oyunundaki metinlerarası göndermeleri çözümlmek ve metinlerarası göndermeler saptanan söylemlerin iki Türkçe çevirisini değerlendirmektir. Metindeki metinlerarasılık ilişkileri, çeviri ediminden önce özgün metin çözümlenmesi için uygulanabilecek adımlardan biridir. Shakespeare'in eserlerinde ikonografik ve tarihsel göndermelerin yanı sıra Yunan ve Roma mitolojisinden yararlandığı bilinmektedir. Bu göndermeler yoluyla kurulan metinlerarasılık ilişkilerini çözümlmeden bir Shakespeare metnini başka bir kültüre aktarmak metnin alımlanmasında kayıplara neden olabilmektedir. Oyunun göstergebilimsel çözümlenmesi sonucunda, 16 söylemde metinlerarasılık göndermeler saptanmıştır. Bu söylemlerin tümü, zorunlu metinlerarasılık olarak bulunmuştur. Bu söylemlerin çeviri değerlendirmesine göre söylemlerin yarısında metinlerarasılık

* Dr. Öğr. Üyesi, Bandirma Onyedi Eylul Üniversitesi, Bandirma Meslek Yüksekokulu, mkuleli@bandirma.edu.tr

ilişkileri korunabilmişken, diğer yarısında anlam bozucu eğilimler saptanmıştır. En sık kullanılan anlam bozucu eğilimin, anlamın aşırı yorumlanması olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Çeviri göstergebilimi, metinlerarasılık, zorunlu metinlerarasılık, yazın çevirisi.*

1.INTRODUCTION

In this part of the study, the theoretical considerations underlying semiotics of translation besides the transition to application are given. Since Saussure (2001^[1916]) suggested that semiotics would be established as a new branch of science, this new scientific study model has attracted the attention of a great many scholars from different fields of study, with translation studies no exception to this mainstream movement. The contribution of semiotics to signification of the source text prior to the act of translation is an undeniable fact in literary translation. With this contribution of semiotics well-grounded, a systematics to compare the source text to the translated product is also required for literary translators and editors. Rather than using semiotics principles only in classical terms drawn upon theoretical considerations, this systematics would also render semiotics as an applied model in literary translation. Öztürk Kasar (2009a) put forward a systematics for semiotics analysis of the source text besides a translation evaluation systematics (Öztürk Kasar, 2009b) which was later revised with the addition of one more item (Öztürk Kasar and Tuna, 2015). In semiotics analysis of the source text, Öztürk Kasar (2009a) suggested analysis of intertextual references as one of the steps prior to the act of translation. Therefore, this study was conducted to show prospective and current literary translators how to analyze the intertextual references in a literary text and how the meaning universe of those contexts with intertextual references were preserved and what designificative tendencies professional literary translators resorted to in rendering a Shakespearean text into Turkish, thereby presenting a guide in literary translation. While the relevant literature abounds in theoretical considerations to literary translation besides translator strategies in literary translation, this study applies a model suggested for analysis of the source text and a systematics to compare the translated product to the source text.

1.1. From Semiotics to Semiotics of Translation: Theoretical Considerations

Semiotics, as an independent branch of science, was first coined and brought to the light by Swiss linguist Ferdinand de Saussure. In his book entitled *Cours de Linguistique Générale*, compiled by his students after his death, Saussure (2001^[1916]) coined the term ‘*signe*’ (pp. 105-106) in French and stated that a “new branch of science dealing with those ‘signs’ would emerge soon” (p. 46), and for Saussure (2001) this new branch of science would be an umbrella term "dealing with all signs in social life, rather than a sub-branch of linguistics” (p. 46). Therefore, Saussure (ibid.) can be thought of as the founder of

semiotics besides Charles Sanders Peirce, who coined the term ‘*sign*’ in English almost at the same time that Saussure envisioned the establishment of semiotics; however, it is important to note that there is no evidence to prove whether those two scientists were aware of each other’s studies or not.

Following the footsteps of Saussure, a great many scholars took interest in this new science dealing with signs, namely semiotics. Semiotics also found a wide array of application in translation studies. Öztürk Kasar (2012) states that “semiotics deals with the meaning universe of a text” (p. 432), which is also one of the problematics of translation studies, therefore these two sciences, while contributing to other branches of science as well as welcoming contributions from other branches, can complement one another, as well. A great many scholars have dealt with the interaction between semiotics and translation studies. One of the earliest studies proposing this interaction can be attributed to Ludskanov (1975), who maintained that the act of translation is nothing more than conveying the signs of a language with the signs of another language, thus paving the way for translators to benefit from semiotics and semiological analysis.

Another early study to focus on the interaction between semiotics and translation studies was by Dinda L. Gorfée (1994) who suggested that “the act of translation involves coming up with solutions to the problems encountered during translation” (p. 67) and that the act of translation indeed involves a ‘semiological decision making process’ (p. 75). Inspired by Peirce and Wittgenstein, Gorfée (2012) stated that “semiotics and translation studies involve an exchange between the old and new signs in and between languages” (p. 31).

Torop (2000) maintains that “semiotics of translation is historically concerned with both semiotics and translation studies” (p. 597), and this implies that the translator’s work is no different from that of semiotics concerns, but rather they use almost the same steps. Stecconi (2007) also touches on the relationship between semiotics and translation studies, rendering the latter one as the beneficiary of this relationship. Like Torop and Stecconi, Nowotna (2005) is another eminent scholar dealing with this interaction. Studying on the ‘subjectivity’ issue in literary texts, Nowotna (ibid.) clarifies the contribution of semiological analysis to translation of the literary texts.

Another scholar dealing with this mutual interaction in literature is Öztürk Kasar (2001) who considered the act of translation as an interaction between the author and the translator. Öztürk Kasar (2009a) coined the term ‘*sémiotique de la traduction*’ (semiotics of translation) in French and stated that semiotics of translation could help “readers and translators in discourse level; editors and again translators in inter discourse level; translation scholars and researchers in meta discourse level” (pp. 165-166). With this proposition, the exact interaction between semiotics and translation studies seems to have been established. For Öztürk Kasar (ibid.), reaching the meaning universe of a literary text and

reproducing the meaning is the main concern of semiotics, and Öztürk Kasar (2016a) adds that “literary texts are woven with traps in meaning” (p. 43), suggesting the inevitable use of semiotics and semiological analysis as guide to translating literary texts. Moreover, Öztürk Kasar (2016b) suggests that “semiotics provides the ground for translation besides enabling the translator or editors to compare and evaluate the translated text” (p. 258). Drawing on Paris School of Semiotics, Öztürk Kasar (2009a) proposed a model for semiological analysis of a source text for translation. In this model, Öztürk Kasar (ibid.) proposed various steps for semiological analysis of the source text that will help the literary translator to come up with solutions to meaning traps in the text. While these steps may serve as a useful guide to the translator prior to the process of translation, Öztürk Kasar (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) also suggests a systematic for the evaluation of translated product. ‘Systematics of Designificative Tendencies in Translation’ was first proposed as an eight-item systematics by Öztürk Kasar (2009b); however, it was expanded with the integration of a ninth item in 2015. Therefore, any literary translator can benefit from Öztürk Kasar’s (2009a) model for semiological analysis of the source text for translation of the literary text besides Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) Systematics of Designificative Tendencies in Translation to compare and evaluate the translated product as the model and systematics are specific enough to use in literary translation. Rather than stating the general premises of literary translation, the model suggested by Öztürk Kasar (2009a) presents steps with the reasons underlying the importance of these particular steps. Moreover, the systematics for translation evaluation has been used by Tuna and Kuleli (2017) in different genres of literature such as a short story, a play, a novel and a poem, and it was found that this systematics lends itself to translation evaluation in any of these genres. It is important to note that scholars dealing with translation studies and editors can also benefit from the Systematics of Designificative Tendencies in Translation to compare the meaning universe and signs of the source text to the translated text.

Therefore, semiotics of translation provides a guide to literary translators on what to focus on in rendering the signs in the target text. It also helps the literary translators solve out the signs used in the source text and thereby reach the meaning universe of the text.

1.2. From Theory to Practice: Analysis of Intertextuality in *Coriolanus* by Shakespeare through the Lenses of Semiotics of Translation

In this study, Shakespeare’s play *Coriolanus*, supposed to have been written in 1607-1608 (Sevgen, 2017: p. XXIX), and republished by Oxford University Press in 1998 was analyzed from semiotics of translation point of view. In the semiological analysis of the source text, only one of the steps, namely intertextuality, suggested by Öztürk Kasar (2009a) as a model for semiological analysis was employed in order to evaluate the texts. Intertextuality is a frequent phenomenon in almost all

Shakespeare works. Even while narrating a simple daily event, Shakespeare is known to make use of iconographic or mythological references, rendering readers to turn to their background knowledge or make extensive readings to reach the meaning universe of the context. In translation analysis, two Turkish translations of the play, one in 1945, and the other one in 1994, were chosen. The reason for this choice is that it was only after 2001, with Berke Vardar translating Saussure's work *Cours de Linguistique Générale*, that semiotics began to be discussed and adopted more extensively in Turkey. Upto that date, even if literary translators had means to solving out the signs in source texts, it was far from a systematicity contrary to the case today. While this does not underestimate the value of their translated products, how they achieved mastery in translation of a Shakespearean play deserves to be investigated. Moreover, the designificative tendencies used in these translations also deserve to be explained in detail for young literary translators to see how the transfer of a Shakespearean text was achieved into Turkish culture. Using a designificative tendency is not something to be avoided all the time, but rather it might be the only choice in transfer between cultures at times. It is beyond doubt that these two Turkish translations of the play *Coriolanus* are noteworthy as these two translators had also translated other texts by Shakespeare, rendering them a command in analyzing intertextual references in Shakespeare's works. Therefore, the selection criteria for Turkish translations of the play are that it is supposed to have been published before 2001 and the translator is supposed to have translated other Shakespearean texts. In this study, 1945 translation was labelled as TT1 (Target Text 1) and 1994 translation was labelled as TT2 (Target Text 2). They were analyzed and evaluated from semiotics of translation point of view. While there are some other translations of the play by different translators in Turkish, these two translations were particularly chosen because these translators already translated other works of Shakespeare, as well, and they are considered prominent translators in Turkish. The reason for choosing these eminent translators' translations of the play *Coriolanus* is to show how potential translators of Shakespearean works can refrain from designificative tendencies in translating intertextual references or can explain the designificative tendencies that they resorted to by referring to these translators.

In translation evaluation of the play, Öztürk Kasar's (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) Systematics of Designificative Tendencies in Translation was used. Even though this is a collaborative research, this systematics is only referred to Öztürk Kasar because the preliminary systematics was suggested by Öztürk Kasar (2009b) and the final version, with the addition of a ninth item, was also designed by Öztürk Kasar. In this systematic, there are nine items, each corresponding to a different level of designificative tendency. These tendencies in Öztürk Kasar's (ibid.) systematic are: [1] 'over-interpretation of the meaning', in which the translator renders a covert sign overtly into the target language; [2] 'darkening of the meaning', in which the translator provides a covert meaning for the sign

that was overtly used in the source text; [3] ‘under-interpretation of the meaning’, in which the translator provides a missing meaning for the sign that has a broader meaning in the source text; [4] ‘sliding of the meaning’, in which the translator provides a meaning for the sign that is potential but not applicable in the source text; [5] ‘alteration of the meaning’, in which the translator provides a different meaning for the sign that does not have this meaning; [6] ‘opposition of the meaning’, in which the translator provides a meaning in the target language that is just the opposite of the meaning in the source text; [7] ‘perversion of the meaning’, in which the translator produces a meaning that is entirely irrelevant to the source text; [8] ‘destruction of the meaning’, in which the translator produces a context that carries some traces from the source text but meaningless in the target language; [9] ‘wiping out of the meaning’, in which the translator does not translate signs or contexts available in the source text into the target language (Öztürk Kasar and Tuna, 2015: p. 463). In this analysis, all findings regarding intertextuality are given; however, while there are designificative tendencies in the translations of some contexts, there are no designificative tendencies in other contexts. Therefore, some examples regarding intertextuality below are given with their Turkish translations if translation evaluation yielded designificative tendencies, but other examples are only given as semiological analysis findings from the source text as there was no designificative tendency in either translation of the contexts in Turkish.

2. ANALYSIS OF INTERTEXTUALITY IN THE PLAY *CORIOLANUS* AND TRANSLATIONS OF CONTEXTS WITH INTERTEXTUALITY

Intertextuality, as its very name implies, is the creation of a text based on already existing texts. According to Öztürk Kasar (2009a), an author may refer to other texts in the construction of a new text, and the analysis of these references might be of crucial importance for the meaning universe of a literary text. In this study, intertextuality analysis of the source text was conducted based on Michael Riffaterre’s intertextuality theory. According to Riffaterre (1990), a text can only bear an intertextual nature if the reader can recognize and find intertextuality, therefore Riffaterre adopts a reader-oriented approach to intertextuality. For Riffaterre (ibid.), an author creates a literary text in a network of intertextual relationships and deliberately leaves some blanks for readers to fill by referring to their literary, social or historical background. Riffaterre (1978) coined the term ‘ungrammaticality’ and defined this term as a distortion in the meaning universe of a context, which the readers have to work out by referring to their background, in other terms, by making intertextual reading. Riffaterre (ibid.) also used the term ‘retroactive reading’ for the act of intertextual reading. According to Riffaterre (ibid.), once readers feel and recognize the ungrammaticality in a context, they make a retroactive reading to solve out the ungrammaticality, thereby solving the intertextual reference and grasping the meaning universe of a context. Aktulum (2011), in defining and clarifying the concepts of intertextuality, also refers to

Riffaterre's concepts of ordinary intertextuality and obligatory intertextuality. According to Aktulum (ibid.), these two terms can be attributed to Riffaterre. While Aktulum (ibid.) defines ordinary intertextuality as "covert intertextual references that cannot be recognized easily in a text" (p. 466), obligatory intertextuality is defined as "overt ungrammaticalities that compel a reader to solve out throughout the text and almost impossible to miss in a text" (p. 487). While Shakespeare uses both of them, obligatory intertextuality, that is, direct references to other texts or historical facts, can more commonly be found in his works.

In this study, based on Riffaterre's (1978; 1990) intertextuality concepts and theory, obligatory intertextual references were found drawing on ungrammaticalities in Shakespeare's play *Coriolanus*, and these references were solved out by making retro-active reading. Afterwards, the importance of solving out those ungrammaticalities for reaching the meaning universe was reported. Below are the contexts with intertextual references from the play:

Example 1:

"MENENIUS

I shall tell you

A pretty tale."

(Shakespeare, 1998: p. 163)

...

"There was a time when all the body's members,

Rebelled against the belly, thus accused it:

That only like a gulf it did remain

I' th' midst o' th' body, idle and unactive,

Still cupboarding the viand, never bearing

Like labour with the rest; where the other instruments

Did see and hear, devise, instruct, walk, feel,

And, mutually participate, did minister

Unto the appetite and affection common

Of the whole body. The belly answered"

(ibid., p. 164)

...

"True is it, my incorporate friends,' quoth he,

That I receive the general food at first

Which you do live upon, and fit it is,

Because I am the storehouse and the shop

Of the whole body. But, if you do remember,

I send it through the rivers of your blood

Even to the court, the heart, to th' seat o' the brain;

And through the cranks and offices of man
The strongest nerves and small inferior veins
From me receive that natural competency
Whereby they live.”
(ibid., pp. 166-167)

...

“Though all at once cannot
See what I do deliver out to each,
Yet I can make my audit up that all
From me do back receive the flour of all
And leave me but the bran.”
(ibid., p. 167)

In this context, one of the characters in the play, Menenius tells the public a tale as can be understood from the sentence “I shall tell you / A pretty tale” (Shakespeare, 1998: 163). When the public revolts against the Senate in Rome claiming that the Senate members store the whole grain for themselves and sell it to the public at high prices, Menenius tries to calm them by telling a tale about the revolt of other body organs against the belly. The sentence “There was a time when all the body’s members / Rebelled against the belly” (ibid., p. 164) warns the reader against an ungrammaticality because it does not fit in with the context of the play, therefore the reader must solve this ungrammaticality by engaging in retroactive reading. As a result of retroactive reading, it was found that this tale was taken from one of Aesop’s fables. Hale (1968) states that Aesop’s fable *The Fable of the Belly* was a common analogy used in the Middle Ages in political arena. Therefore, the author of the play seems to have benefitted from Aesop’s fable to make the narration more attractive and make the reader turn to retroactive reading to solve out the ungrammaticality. A reader can easily recognize this intertextuality because it was overtly integrated into the play with the sign ‘a pretty tale’, which is why this intertextual relationship can be categorized as obligatory intertextuality. No designificative tendency was found in translations of this context in either target text.

Example 2:

“MARTIUS
They said they were an-hungry, sighed forth proverbs-
That hunger broke stone walls,”
(Shakespeare, 1998: 171)

In the context above, the sign ‘proverbs’ warns the reader that the author will use a proverb from English culture, which can also be regarded as an intertextual reference. Because the author overtly shows this reference, this can be categorized as obligatory intertextuality. While one of the characters from the play, Martius is trying to tell the fury of the public against the Senate for storing grain, that

character utters one of the proverbs the public used to make their hunger clear to the Senate members. The author embellishes the narration with this intertextual reference. With retroactive reading, it is easy to find that in English, there is a proverb “Hunger breaks through stone walls” (Apperson and Manser, 2007: 295) and the first use of this proverb in English literature was attributed to the year 1546. The proverb “Hunger broke stone walls” (Shakespeare, 1998: 171) was used in past simple tense in the source text context in order to warn the reader of ungrammaticality since the tense used in proverbs is generally present simple tense. As a result of the analysis of the target texts, no designificative tendency was found in the translation of this context in either target text.

Example 3:

“VIRGILIA

His bloody brow? O Jupiter, no blood!”

(Shakespeare, 1998: 180)

When Virgilia, Martius Coriolanus’ wife, expects news from the war her husband is involved against Aufidius’ army, she begs God to protect her husband. For this simple context, the author constructs a mythological reference using the sign ‘Jupiter’. The reader recognizes the ungrammaticality easily because the reference was overtly given, which makes it an obligatory intertextuality. With retroactive reading in order to solve out this ungrammaticality, it was found that Jupiter was the most important god for Romans and was associated with military power and victory (Roman and Roman, 2010: 523). It should come as no surprise that the author of the play used Jupiter for Virgilia’s begging for survival as her husband is in a war, therefore Jupiter is the ideal choice of God in these lines. As a result of the analysis of the target texts, no designificative tendency was found in the translation of this context in either target text as both translators preserved the intertextual sign ‘Jupiter’ in their translations.

Example 4:

“VOLUMNIA

The breasts of Hecuba

When she did suckle Hector looked not lovelier

Than Hector's forehead when it spit forth blood

At Grecian sword, contemning.”

(Shakespeare, 1998: 180-181)

The signs ‘Hecuba’ and ‘Hector’ create ungrammaticality in the lines above. Because the signs are explicitly integrated into the context by the author, they can be regarded as obligatory intertextuality. As a result of retroactive reading to solve out the ungrammaticality, it was found that Hecuba was the daughter of Cisseus in mythology and she was the mother of Hector (Roman and Roman, 2010: 188).

Volumnia is Martius Coriolanus' mother, therefore this intertextual reference to mythology sounds plausible in that Hecuba was Hector's mother, as is the case for Volumnia and Coriolanus. The sentence "Hector's forehead when it spit forth blood" (Shakespeare, 1998: 180-181) also refers to a mythological event, which can be solved out with retroactive reading. In Troy War, Hector insists on fighting Achilles, who kills him with a sword (Thompson, 2004: 107). In target texts, there was no designificative tendency in the translation of these intertextual references.

Example 5:

“VALERIA

Come, lay aside your stitchery. I must have you play
the idle husewife with me this afternoon.

VIRGILIA

No, good madam, I will not out of doors.

VALERIA

You would be another Penelope. Yet they say all
the yarn she spun in Ulysses' absence did but fill
Ithaca full of moths.”

(Shakespeare, 1998: 182-183)

Explicit intertextual references to mythology are present here, which can be grasped through retroactive reading. Because intertextual signs are explicitly given by the author, this reference can be considered an obligatory intertextuality relationship. It was found that in Homer's *Odyssey*, Penelope weaves and unweaves shroud for Leartes in order to refrain from her suitors while waiting for her husband's (Odysseus) return (Murnaghan, 2009: 230-231). The context above recounts this mythological event and paves the way for a mythological reference. Virgilia does not want to go out for fun when her husband is in a war, therefore the author, through another character called Valeria draws an analogy to this mythological event in order to describe the situation Virgilia is in. However, it is important to note that the author used Ulysses rather than Odysseus as distinct from the original mythological reference. With more retroactive reading, it was found that Grant (2011) stated that the names Ulysses and Odysseus were used to refer to the same person. Turkish translations of the intertextual reference 'Ulysses' are given below:

TT1

“Siz ikinci bir Penelope olmağa özeniyorsunuz; fakat derler ki, Ülis'in yokluğunda, Penelope'in iyirdiği yün Ithaca'yı güvelerle doldurmuş.”

(Shakespeare, 1945: 20)

TT2

“İkinci bir Penelope olmak istiyorsun; ama dediklerine göre, Odiseus'un yokluğunda o kadar fazla yün eğirmiş ki, İtaka güve dolmuş.”

(Shakespeare, 1994: 36)

In the translated context above, while ‘Ulysses’ was translated into Turkish as ‘Ülis’ and the intertextual sign was preserved in TT1, this sign was translated as ‘Odiseus’ in TT2, directly referring to Odysseus, the other name for Ulysses. Therefore, TT2, this intertextual reference was over interpreted by the translator, which was coined as over interpretation of the meaning tendency by Öztürk Kasar (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015). While the readers of the source text have to make retroactive reading to find out why the sign ‘Ulysses’ was used in a mythological event referring to Penelope and Odysseus, the readers of TT2 do not have to make this retroactive reading and are already equipped with a clear meaning of the hidden sign.

Example 6:

“MARTIUS

Now Mars, I prithee, make us quick in work,”

(Shakespeare, 1998: 185)

Martius Coriolanus is in a war against Aufidius’ army and begs God to finish the war in a quick manner as in the sentence “Mars, I prithee, make us quick in work” (ibid., p. 185). It is important to note that the mythological God ‘Mars’ was used explicitly in the context above, rendering the reference as an obligatory intertextuality, and it is the sign ‘Mars’ that creates the ungrammaticality, and therefore triggers the reader to make a retroactive reading. As a result of the retroactive reading, it was found that Ares was another name for Mars in mythology and Mars was worshipped as God of war (Hamilton, 2017). In the extract from the text above, because Martius Coriolanus is in a war, it is hardly surprising that the author refers to the God of war, Mars, in the character’s begging for quick finish. No designificative tendency was found in Turkish translations of the context, and the sign ‘Mars’ was preserved in both translations.

Example 7:

“MARTIUS

Pluto and hell:

All hurt behind! Backs red, and faces pale

With flight and agued fear!”

(Shakespeare, 1998: 187)

As some troops from Martius Coriolanus’ army withdrew from the war, this drove Martius crazy. In order to show this anger, the author has the character use an intertextual reference, which is explicitly stated and so categorized as obligatory intertextuality. It is the sign ‘Pluto’ that creates the ungrammaticality in this example because the reader may not expect a planet’s or mythological God’s name in a context showing fury. With retroactive reading, it was found that Pluto was a mythological God that governed the underworld (Ring, 2003). Moreover, Pluto is generally associated with Hades

(Tanha, 2014: 46). In the context above, the signs ‘Pluto’ and ‘hell’ were used in approximation, which makes the reader think that the author referred to the mythological God of the underworld, and therefore ‘hell’, to make the narration more appealing. Seeing some of his troops withdraw from the war, Martius Coriolanus wants those troops to go to hell, showing anger, where they will be welcomed by Pluto. In both translations of the context, this intertextual reference was preserved, and the sign ‘Pluto’ was translated as ‘Pluto’ in both target texts.

Example 8:

“AUFIDIUS

Wert thou the Hector

That was the whip of your bragged progeny,

Thou shouldst not ‘scape me here.”

(Shakespeare, 1998: 198)

Aufidius is about to get into a one to one fight with his rival and enemy, Martius Coriolanus and tries to show his bravery with the sentence “Thou shouldst not ‘scape me” (ibid.). However, the sign ‘Hector’ creates an ungrammaticality, therefore a retroactive reading is essential to grasp the meaning universe of this context. It was found that “Hector was the greatest of the Trojan heroes in Homer’s *Iliad*” (Leeming, 2005: 174). Therefore, the author might have had the character show his bravery with an intertextual reference. The aim of this reference is to show how brave Aufidius is, even as brave as to defeat the greatest hero of Troy. It is only after a retroactive reading that the reader can understand the bravery of Aufidius. Because the mythological God ‘Hector’ was explicitly stated in the context, this can be thought as an obligatory intertextuality. In both translations of the context, the sign ‘Hector’, and thereby intertextuality, was preserved without any designificative tendency.

Example 9:

“MENENIUS

Meeting two such wealsmen as you are,

I cannot call you Lycurguses. If the drink you give me

touch my palate adversely, I make a crooked face at it.”

(Shakespeare, 1998: 208-209)

The character Menenius is addressing two other characters, Brutus and Sicinius, conspirators against Martius Coriolanus in the play. When Brutus and Sicinius address Martius Coriolanus as an arrogant person, Menenius opposes to them by revealing their bad traits. However, the sign ‘Lycurgus’ leads to ungrammaticality, causing the reader to make retroactive reading to solve out this explicitly stated intertextual reference, thereby an obligatory intertextuality, in order to grasp the meaning universe of the context. It was found that Lycurgus was a ‘Spartan lawgiver’ (Nagy, 1992: 274). With this

intertextual reference, the author has the character blame Brutus and Sicinius for their unlawful and immoral activities with the sentence “I cannot call you Lycurguses” (Shakespeare, 1998: 208). In Turkish translations of the intertextual sign ‘Lycurgus’, the sign was preserved as an intertextual reference in Turkish, too. Therefore, no designificative tendency was found in translations of this context.

Example 10:

“MENENIUS

Yet you must be saying, Martius is proud,
Who, in a cheap estimation, is worth predecessors
since Deucalion, though peradventure some of the
best of 'em were hereditary hangmen.”

(Shakespeare, 1998: 210)

Menenius tries to praise Martius Coriolanus against the bad words of Brutus and Sicinius. However, the sign ‘Deucalion’ creates an ungrammaticality here. Because it was used together with the time expression ‘since’, it is clear that this sign refers to a time interval or an important event in the past. In order to solve out this ungrammaticality, retroactive reading was conducted, which yielded the finding that Deucalion is an “extra-Biblical flood story” (Kraeling, 1947: 177), and Deucalion was a flood in ancient Greek mythology caused by Zeus’ anger in third millennium B.C. (Graves, 2017). From these findings, it is clear that the sign ‘Deucalion’ was used to show that Menenius thinks of Martius Coriolanus as the greatest leader of the last 3000 years. This simple fact was embellished with an obligatory intertextual reference in the play by the author. It is categorized as an obligatory intertextuality because the intertextual reference was clearly given by the author. Below are Turkish translations of this sign:

TT1

“Marcius en aşağı bir takdirle tufandan beri...”

(Shakespeare, 1945: 42)

TT2

“...en aşağı Deucalion’dan bu yana...”

(Shakespeare, 1994: 60)

While the intertextual reference in the source text was preserved in TT2 using the intertextual sign, the sign ‘Deucalion’ was translated as the sign ‘tufan’ (flood) in TT1. While the sign ‘Deucalion’ refers to a specific flood from Greek mythology, ‘tufan’ (flood) in TT1 is a general sign used to refer to any flood. According to Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics, the designificative tendency in TT1 can be categorized as darkening of the meaning, in which the translator produces a covert or more general sign for a specific and overt sign in the source text.

Example 11:

“MENENIUS

A letter for me? It gives me an estate of seven
years' health, in which time I will make a lip at
the physician. The most sovereign prescription in
Galen is but empiricitic and, to this preservative,
of no better report than a horse-drench.”

(Shakespeare, 1998: 211-212)

Menenius receives a letter from Martius Coriolanus, who returns from the war against Aufidius' army with victory. Glad to receive a letter from Martius Coriolanus, the character Menenius tries to show his happiness, stating that this letter was like a therapy for him. However, the sign ‘Galen’ leads to an ungrammaticality. Because it is spelt with a capital initial, it is clear that it is a proper noun. However, a retroactive reading is necessary in order to solve out the ungrammaticality to reach the meaning universe. According to French (2002), Galen was a doctor to various emperors and gladiators in ancient times. The author has the character build an intertextual relationship to define happiness, which can be considered an obligatory intertextuality because the sign leading to intertextuality was explicitly provided by the author in the context. The sentence “The most sovereign prescription in Galen is but empiricitic ... no better report than a horse-drench” (Shakespeare, 1998: 211-212) is an emphatic way of showing how happy the character felt receiving a letter from Martius Coriolanus, comparing it to the greatest doctor's therapy in those times. Therefore, this intertextual reference should be translated in such a way that this context should also make the target text reader refer to previous reading to solve out the intertextuality. Below are Turkish translations of this context:

TT1

“Bana bir mektup...Kalinos'un en kuvvetli reğetesi bile, bunun yanında bir kocakarı ilacı, bir baytar reğetesi gibi kalır.”

(Shakespeare, 1945: 43)

TT2

“Bana mektup var!...Bunun yanında Galen'in en etkili ilacı üfürükçü işi kalır...”

(Shakespeare, 1994: 60)

In the translations above, the overt intertextual sign ‘Galen’ was translated as ‘Kalinus’ in TT1, yet this sign was preserved in TT2 with the sign ‘Galen’. According to Bölükbaşı (2018), Galen affected both Eastern and Western medicine with his medical applications from the 2nd century to the 18th century, and he is known as ‘Calinos’ in Eastern medicine. Therefore, while the western world (English-speaking countries) referred to this doctor as Galen, the eastern countries referred to this doctor as Calinos. The designificative tendency in TT1 can be categorized as sliding of meaning according to Öztürk Kasar's (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics since ‘Kalinus’ is one of the potential signs to refer to

Galen, but this was not the case in the source text, the sign ‘Kalinós’ can preserve intertextuality in the context, though.

Example 12:

“BRUTUS
Our veiled dames
Commit the war of white and damask in
Their nicely guarded cheeks to th’ wanton spoil
Of Phoebus' burning kisses.”
(Shakespeare, 1998: 218)

The sign “Phoebus’ burning kisses” leads to ungrammaticality because there is no character with this name in the play to give kisses. Therefore, the reader feels the need to make retroactive reading to solve out the ungrammaticality. According to Bulfinch (2017), Phoebus was the God of sun in mythology. In line with this retroactive reading, the author can be thought to have used the mythological reference ‘Phoebus’ to refer to sun. Because the intertextual sign was explicitly used by the author, this can be regarded as an obligatory intertextuality. Below are Turkish translations of this context:

TT1

“...hanımlarımız bile, pembe beyaz yüzlerini kızgın güneşle açmaktan çekinmiyorlar.”
(Shakespeare, 1945: 48)

TT2

“...bayanlarımız,/ Kibarca boyanmış yüzlerinin beyazıyla pembesini / Phoebus’un yakıcı öpücükleriyle...”
(Shakespeare, 1994: 60)

While the sign ‘Phoebus’, was preserved in TT2, it was translated as the sign ‘güneş’ (sun) in TT1. It is clear that the author referred to sun with the sign ‘Phoebus’ in the source text but achieved this through intertextual reference to mythology. In TT1, the intertextual reference in the source text was eliminated by rendering a covert sign in the source text with an overt sign in the target language, which can be categorized as over interpretation of the meaning according to Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics of designificative tendencies in translation.

Example 13:

“MESSENGER
The nobles bended
As to Jove's statue, and the commons made
A shower and thunder with their caps and shouts.
I never saw the like.”
(Shakespeare, 1998: 221)

In the sentence “The nobles bended / As to Jove’s statue” (ibid.), the sign ‘Jove’ creates ungrammaticality, making it necessary for the reader to turn to retroactive reading. Because the reference is explicitly provided by the author, it can be categorized as obligatory intertextuality. As a result of the retroactive reading, it was found that Jove is another name for the Greek mythological God Zeus, and therefore another name for mythological God Jupiter (Hansen and Hansen, 2005: 237). Now that ‘Jove’ is a mythological God, it should come as no surprise that nobles bend to his statue. Below are the Turkish translations of this intertextual reference:

TT1

“Asiller onun önünde, Jüpiter heykeli önünde imiş gibi eğildiler.”

(Shakespeare, 1945: 49-50)

TT2

“Soylular, Jüpiter heykelinin önünde eğilir gibi eğiliyor,”

(Shakespeare, 1994: 69)

In both translations, the intertextual sign was translated as ‘Jüpiter’. As a result of the retroactive reading it had been found that Jove was another name for Jüpiter, therefore, the author might have deliberately used this sign for the reader to make retroactive reading. However, in both translations, it was translated with the contribution of the translators. According to Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics of designificative tendencies, this can be categorized as over interpretation of meaning because the readers of both target texts can grasp the meaning universe without much retroactive reading unlike the readers of the source text.

Example 14:

“COMINIUS

At sixteen years,

When Tarquin made a head for Rome, he fought

Beyond the mark of others. Our then dictator,

Whom with all praise I point at, saw him fight

When with his Amazonian chin he drove

The bristled lips before him.”

(Shakespeare, 1998: 226-227)

One of the characters of the play, Cominius praises Martius Coriolanus for his bravery. Though Tarquin is a frequent sign in Shakespearean plays, therefore possibly familiar to the reader, the sign ‘Amazonian chin’ creates ungrammaticality. As a result of retroactive reading, it was found that “Amazonian chin refers to a beardless chin, like that of a woman warrior” (Stewart, 1998: 32). Therefore, it is clear that the author is referring to beardless times, which means very young ages of

Martius Coriolanus with this intertextual reference. Because the sign is explicitly provided by the author, it can be categorized as obligatory intertextuality. Below are the Turkish translations of the context:

TT1

“Hepimizin şitayişle bahsettiği o zamanki diktatörümüz de karşısında bir kadın gibi bıyıksız sakalsız bir gencin saçlı sakallıları sürdürdüğünü gördü”.

(Shakespeare, 1945: 54)

TT2

“O zamanki imparatorumuz, / Ki her türlü övgüye layıktır, / O Amazon yüzlü gencin, / Onca sakalı bitmişle nasıl çarpıştığını, / Onları nasıl önüne katıp sürdürdüğünü görmüştü.”

(Shakespeare, 1994: 74)

The intertextual reference ‘Amazonian’ was preserved in TT2; however, this sign was clearly rendered for the translated text reader TT1. While the reader of TT2 still has to make retroactive reading to find the intertextual reference in this context, the reader of TT1 will readily grasp the meaning the author covertly produces in the source text. This can be categorized as over interpretation of meaning according to Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics because the translator over interpreted the meaning of a covert sign.

Example 15:

“SICINIUS

It is a mind

That shall remain a poison where it is,

Not poison any further.

CORIOLANUS

‘Shall remain’?

Hear you this Triton of the minnows? Mark you

His absolute ‘shall’?”

(Shakespeare, 1998: 250)

Martius Coriaolanus talks about the bad deeds of Sicinius and Brutus. However, the sign ‘Triton’ creates ungrammaticality because it is not one of the characters in the play, nor has it ever been used by the author thus far in this play. Therefore, a retroactive reading is necessary to solve out this ungrammaticality. Triton was the God of sea and trumpeter of Neptune in classical mythology (Bulfinch, 2017). In this context, Coriolanus refers to Sicinius as ‘Triton’ to show him as the trumpeter of Brutus. Because the sign was explicitly given by the author, this is an obligatory intertextuality. Without making a retroactive reading, it is hardly possible for the reader to grasp the fact that Coriolanus considers Sicinius only as the spokesman for Brutus’ bad deeds. Below are Turkish translations of the context:

TT1

“...Şu küçük balıklar ilahını işitiyor musunuz...?”

(Shakespeare, 1945: 73)

TT2

“...Hele hele şu minik balıkların Triton’una bakın!...”

(Shakespeare, 1994: 97)

As can be seen in the translations above, while the intertextual reference was translated as ‘Triton’ in TT2 and the intertextual nature of this sign was preserved, this sign was translated as ‘ilah’ (God) in TT1, eliminating the intertextual reference for the reader and giving a covert sign as an overt meaning in the translated text. This can be considered over interpretation of the meaning according to Öztürk Kasar’s (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics.

Example 16:

“CORIOLANUS

‘Shall’?

O good but most unwise patricians, why,

You grave but reckless senators, have you thus

Given Hydra here to choose an officer

That, with his peremptory ‘shall’, being but

The horn and noise o’ th’ monster’s.”

(Shakespeare, 1998: 251)

Martius Coriolanus criticizes the people of Rome and the Senate members for choosing Sicinius and Brutus as officers. However, the sign ‘Hydra’ creates ungrammaticality because there is no such a character in the play to choose Brutus and Sicinius as officers. Therefore, this obligatory intertextuality can be understood only through retroactive reading. “Hydra is the multiheaded monster in Greek mythology” (Penning, 2002: 4). With this finding, the ungrammaticality in the context is solved out and it becomes obvious that the author refers to the public in Rome through the sign ‘Hydra’ by using its multiheaded feature. Below are Turkish translations of this context:

TT1

“... niçin yedi başlı ejderhaya bir vekil seçme hakkını verdiniz;...”

(Shakespeare, 1945: 73)

TT2

“...Nasıl oldu da, bu Hydra’nın / Böyle bir temsilci seçmesine izin verdiniz?”

(Shakespeare, 1994: 97)

While the inerrtextual reference ‘Hydra’ in the source text was translated as ‘Hydra’ in TT2, preserving the sign and intertextual reference, this sign was translated as ‘yedi başlı ejderha’ (seven-headed dragon) in TT1, eliminating the intertextual reference sign with an over interpretation. Because

the covert sign in the source text was overtly translated into Turkish in TT1, this can be regarded as over interpretation of meaning according to Öztürk Kasar's (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) systematics.

3. CONCLUSION

In this study, the play *Coriolanus* by Shakespeare was analyzed from semiotics of translation point of view. According to Öztürk Kasar's (2009a) model for a semiological analysis of a literary text, analyzing the intertextuality might be of great help for translators prior to the act of translation. As a result of intertextuality analysis based on Riffaterre's (1978; 1990) intertextuality theory and concepts, 16 contexts were found to include intertextual references to mythology or iconography. It is important to note that all references were categorized as obligatory intertextuality because the author provided the intertextual references explicitly, easy to recognize with the ungrammaticality the signs produced for any reader. It can be stated that without retroactive reading as suggested by Riffaterre (1978), the meaning universe of the contexts with intertextuality, therefore the meaning universe of the whole text, cannot be grasped either by the reader or by the translator.

The contexts with intertextual references were also analyzed for their translations in Turkish. To this end, two Turkish translations of the novel were compared to the source text based on Öztürk Kasar's (in Öztürk Kasar and Tuna, 2015) Systematics of Designificative Tendencies in Translation. Translation evaluation of the contexts with intertextual references showed that of the 16 contexts, eight (50%) of them were translated into Turkish without any designificative tendency by either translator. However, eight (50%) contexts were translated into Turkish with designificative tendencies, seven of them in only one translation, one in both translations analyzed in this study. Of the eight contexts with designificative tendencies in translations, six (75%) of them turned out to be with over interpretation of meaning, one (12.5%) with darkening of meaning, and one (12.5%) with sliding of meaning. Therefore, while translators were able to translate the contexts with intertextual references into Turkish in half of the cases, over interpretation of the meaning, darkening of the meaning and sliding of the meaning tendencies were used in half of the contexts. Prospective literary translators can conclude from these findings that it may be inevitable or mandatory to resort to designificative tendencies in translating intertextual references either due to the very nature of the source and target languages or due to translators' personal choices or purposes in translation.

It is important to note that translation evaluation was conducted only on contexts with intertextual references in this study because the source text was analyzed in terms of intertextuality, one of the steps of semiological analysis as suggested by Öztürk Kasar (2009a). Tuna and Kuleli (2017: 265) suggest that while it is possible to conduct a translation evaluation on the whole text, it is also possible to conduct translation evaluation only on the steps followed in the semiological analysis of a literary text. Kuleli

and Ural (2015) also analyzed intertextual references in another play by Shakespeare and came up with the finding that Shakespeare frequently used intertextual references, and translation evaluation was conducted only on contexts with intertextual references, concluding that translators used over interpretation of the meaning tendency in translating certain contexts with intertextual references. At this point, the importance of semiotics of translation can be understood clearly, as a guide to the translators before beginning with the translation act. Öztürk Kasar and Tuna (2017a) analyzed Shakespeare's Sonnet 130 from semiotics of translation point of view and concluded that translators used designificative tendencies in translation either consciously or unconsciously, but they still used them to convey the meaning in the target language. In another study, Öztürk Kasar and Tuna (2017b) suggested that the meanings of signs tend to be hidden in a literary text, and it falls to the reader and the translator to bring those hidden meanings into the limelight, and they propose semiotics of translation as a model to help readers and translators in grasping the meaning universe of a literary text. According to Tuna (2016: 96) "semiotics of translation helps in translation of a literary text as much as it does in grasping the meaning universe". Öztürk Kasar and Batu (2017), analyzing a short story by Oscar Wilde, suggest that semiotics of translation, in other words, reading a literary text through semiological analysis before starting a translation act, will greatly help the translator during and after the act of translation.

In conclusion, in a number of studies conducted on literary translation, semiotics of translation was suggested as a guide to readers and translators. As already suggested by Öztürk Kasar (2009a), semiotics of translation will help in discourse level in grasping the meaning universe of the literary text; in inter discourse level, in comparing the source text with the translated text; in meta discourse level, in conducting studies in translation studies. Therefore, further studies could be conducted on the importance of semiotics of translation in literary translation to provide a guide for translators and translator scholars.

REFERENCES

- Aktulum, K. (2011) "Metinlerarasılık // Göstergelerarasılık", Ankara: Kanguru Yayınları.
- Apperson, G. and Manser, M. (2007) "Dictionary of Proverbs", London: Wordsworth Editions.
- Bölükbaşı, O. (2018) "Galen's Neurology",
http://www.academia.edu/27975999/Galenin_N%C3%B6rolojisi_Galens_Neurology, (24.01. 2018.).
- Bulfinch, T. (2017) "Bulfinch's Mythology: The Complete Texts", Toronto: Aegitas.
- French, R. (2002) "Harvey, Clinical Medicine and the College of Physicians", *Clinical Medicine*, 2(6): 584-590.

- Gorlée, D. (1994) “Semiotics and the Problem of Translation: With Special Reference to the Semiotics of Charles S. Peirce”, Amsterdam: Rodopi.
- Gorlée, D. (2012) “Wittgenstein in Translation: Exploring Semiotic Signatures”, Berlin: Walter de Gruyter.
- Grant, M. (2011) “Myths of the Greeks and Romans”, London: Hachette UK.
- Graves, R (2017) “The Greek Myths: The Complete and Definitive Edition”, London: Penguin UK.
- Hale, D. (1968) “Intestine Sediton: The Fable of the Belly”, *Comparative Literature Studies*, 5(4): 377-388.
- Hamilton, E. (2017) “Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes”, New York: Hachette Book Group.
- Hansen, W. and HANSEN, W. F. (2005) “Classical Mythology: A Guide to the Mythical World of the Greeks and Romans”, New York: Oxford University Press.
- Kraeling, E. (1947) “Xisouthros, Deucalion and the Flood Traditions”, *Journal of the American Oriental Society*, 67(3): 177-183.
- Kuleli, M. and Ural, G. (2015) “Gösterge Çözüm Yöntemi ile William Shakespeare’in Merchant of Venice Eserinde Mitolojik ve İkonografik Göndergelerin Saptanması ve Türkçe Çevirilerinin Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 13(1): 1-24.
- Leeming, D. (2005) “The Oxford Companion to World Mythology”, New York: Oxford University Press.
- Ludskanov, A. (1975) “A Semiotic Approach to the Theory of Translation”, *Language Sciences*, 35: 5-8.
- Murnaghan, S. (2009) “Penelope’s Agnoia: Knowledge, Power and Gender in the Odyssey”, *Homer’s Odyssey*, (ed). Doherty, L, New York: Oxford University Press: 231-246.
- Nagy, G. (1992) “Greek Mythology and Poetics”, London: Vornell University Press.
- Nowotna, M. (2005) “Le Sujet Dans Tous Ses Etas”, *D’une Langue à L’autre*, (ed.) Nowotna, M, Paris: Aux Lieux D’etre: 23-46.
- Öztürk Kasar, S. (2001) “La Sémiotique Subjectale et la Traduction”, *Third International Congress-Claims, Changes and Challenges in Translation Studies Abstracts*, European Society for Translation Copenhagen Business School-Copenhagen.

- Öztürk Kasar, S. (2009a) “Pour Une Sémiotique de la Traduction”, La Traduction et Ses Métiers, (ed.) Laplace, C., Lederer, M. and Gile, D., Caen: Lettres Modernes Minard: 163-175.
- Öztürk Kasar, S. (2009b) “Un Chef-d’oeuvre Très Connu: Le Chef-d’oeuvre Inconnu de Balzac. Commentaries D’une Traduction a L’autre Laissant des Traces”, Les Traces du Traducteur, (ed.) Nowotna, M. and Moghani, A., Paris: Publications de l’INALCO: 187-211.
- Öztürk Kasar, S. (2012) “Jean-Claude Coquet ile bir Dil Görüngübilimine Doğru”, XII. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Trakya University, Edirne: 427-433.
- Öztürk Kasar, S. (2016a) “Sémiotique de la Traduction Littéraire”, Les Langues Modernes, Dossier: Approches Théoriques de la Traduction, 1: 43-51.
- Öztürk Kasar, S. (2016b) “Interaction Entre la Sémiotique et la Traduction Littéraire”, Translation as Innovation: Bridging the Sciences and the Humanities, 1: 243-260.
- Öztürk Kasar, S. and Tuna, D. (2015) “Yaşam, Yazın ve Yazın Çevirisi İçin Gösterge Okuma”, Frankofoni Fransız Dili ve Edebiyatı İnceleme ve Araştırması Ortak Kitabı, 27: 457-482.
- Öztürk Kasar, S. and Tuna, D. (2017a) “Shakespeare in Three Languages: Reading and Analyzing Sonnet 130 and its Translations in the Light of Semiotics”, IJLET International Journal of Languages’ Education and Teaching, 5(1): 170-181.
- Öztürk Kasar, S. and Tuna, D. (2017b) “Le Non-dit Derriere les Discours Masques”, IJLET International Journal of Languages’ Education and Teaching, 5(3): 754-767.
- Öztürk Kasar, S. and Batu, E. (2017) “Oscar Wilde’nin Bencil Dev Öyküsünün Göstergebilimsel Çözümlemesi ve Çeviri Göstergebilimi Bağlamında Türkçe Çevirilerinin Değerlendirilmesi”, IJLET International Journal of Languages’ Education and Teaching, 5(4): 920-950.
- Penning, M. (2002) “Hydra Revisited: Substituting Formal for Self- and Informal In-home Care Among Older Adults with Disabilities”, Gerontologist, 42(1): 4-16.
- Riffaterre, M. (1978) “Semiotics of Poetry”, Bloomington: Indiana University Press.
- Riffaterre, M. (1990) “Fictional Truth”, Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Ring, S. (2003) “Pluto”, Calgary: Weigl Publishers.
- Roman, L. and Roman, M. (2010) “Encyclopedia of Greek and Roman Mythology”, New York: Infobase Publishing.
- Saussure, F. (2001) “Genel Dilbilim Dersleri”, (trans.) Vardar, B, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Sevgen, C. (2017) “Giriş”, Shakespeare, W. Macbeth, (trans.) Eyüboğlu, S., İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: V-XLVI.

Shakespeare, W. (1945) “Coriolanus”, (trans.) Adivar, H.E. and Turhan, V., İstanbul: Pulhan Matbaası.

Shakespeare, W. (1994) “Coriolanus”, (trans.) Bozkurt, B., İstanbul: Remzi Kitabevi.

Shakespeare, W. (1998) “Coriolanus”, New York: Oxford University Press.

Stecconi, U. (2007) “Five Reasons Why Semiotics is Good for Translation Studies”, Doubts and Directions in Translation Studies, (ed.) Gambier, Y., Shlesinger, M. and Stolze, R., Amsterdam: John Benjamins Publishing Company: 15-26.

Stewart, W. (1998) “Dictionary of Images and Symbols in Counselling”, London: Jessica Kingsley Publishers.

Tanha, S. (2014) “Pluto, Lord of the Underworld, an Analysis”, SPICA, 2(1): 44-51.

Thompson, D. (2004) “The Trojan War Literature and Legends From the Bronze Age to the Present”, London: McFarland.

Torop, P. (2000) “Towards the Semiotics of Translation”, Semiotica, 128(3-4): 597-610.

Tuna, D. (2016) “Çevirmek İçin Çözümlemek: Bel Kaufman’ın Sunday in the Park Başlıklı Öyküsünde Anlam Arayışı”, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 5: 76-97.

Tuna, D. and Kuleli, M. (2017) “Çeviri Göstergebilimi Çerçevesinde Yazınsal Çeviri İçin bir Metin Çözümleme ve Karşılaştırma Modeli”, Konya: Eğitim Yayınevi.

A STUDY ON CUSTOMER SATISFACTION TOWARDS E- SHOPPING

Umma Daura Sa'id GARBA*

Ömür AKDEMİR**

ABSTRACT

Organizations use the internet to gain competitive advantage by using online platforms. E-shopping is a new and advance way in which consumers' purchases goods and services. E- Shopping has indeed revolutionized the way consumers and producers relate in this new era of business. E-shopping is one of the fastest growing industries. Thus the study is conducted to examine the level of satisfaction customers' gain in online shopping and also to determine what are the motivating factors behind online shopping as well as to investigate the problems associated with online shopping. The survey design was used for the study. Purposeful sampling was used for the study. The adopted online survey was used for the data collection. Descriptive analysis of the data revealed that consumers have different purchasing behaviour and decisions and this is what motivates them to shop online. The data gathered from the respondents indicates that convenience, time saving, variety of goods and services are the most important motivating factors. On the other hand, lack of trust, personal privacy and security of the customers' personal information were among the factors that discourages consumers to shop online. Another problem associated with online shopping is too much adverts on the web pages; this according to the respondents is annoying and sometimes not comfortable with them as they block some pages and sometimes they tend to waste time waiting for the adverts to disappear. Further studies should be conducted in following years to observe the changes over time.

Keywords: *E-Shopping, Customer, Satisfaction*

* Graduate Student at the Department of Management and Organization in Ankara Yıldırım Beyazıt University, Turkey, ummadauda@yahoo.com

** Faculty Member at the Department of Management Information Systems in Ankara Yıldırım Beyazıt University, Turkey, omurakdemir@gmail.com

ELEKTRONİK TİCARETE İLİŞKİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ

ÖZ

Organizasyonlar internet platformlarını kullanarak rekabet avantajı elde etmek için interneti kullanmaktadırlar. E-alışveriş, tüketicilerin ürün ve hizmetlerinin satın alındığı yeni ve gelişmiş bir yoldur. E-alışveriş, tüketicilerin ve üreticilerin bu yeni iş dünyasında ilişki kurma biçimlerinde gerçekten yenilik getirmiştir. E-alışveriş en hızlı büyüyen sektörlerden biridir. Bu nedenle, bu çalışma, müşterilerin çevrimiçi alıőveriőlerdeki kazanım düzeyini incelemek ve ayrıca çevrimiçi alıőveriőle ilgili sorunların araştırılmasının yanı sıra çevrimiçi alıőveriőin ardındaki motivasyon faktörlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma için anket yöntemi kullanılmıştır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Veriler uyarlanmış elektronik anket aracılığı ile elde edilmiştir. Verilere ilişkin betimleyici analiz, tüketicilerin farklı satın alma davranışlarına ve kararlara sahip olduklarını ortaya koymuştur ve bu onların çevrimiçi alışveriş yapmalarını motive eden bir unsur olarak saptanmıştır. Katılııcılardan toplanan veriler, kolaylık, zaman tasarrufu, ve mal ve hizmet çeşitliliğinin en önemli motivasyon faktörleri olduğunu göstermektedir. Öte yandan, müşterilerin kişisel bilgilerinin güvenliği, kişisel mahremiyetleri ve güvenlik eksikliği, tüketicilerin internetten alışveriş yapmalarını engelleyen faktörler arasındadır. Çevrimiçi alıőveriőle ilgili bir diğeri sorun ise, web sayfalarında çok fazla reklamın mevcut olmasıdır. Katılımcılar reklamlardan rahatsız olduklarını ve reklam sayfalarının kaybolması için zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. Gelecekte yapılan çalışmalar, zaman içindeki değıőimleri gözlemlemek için yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: E-Alışveriş, Müşteri, Memnuniyet

1.INTRODUCTION

The internet has dramatically changed our life style, from businesses to education and also to healthcare services. Organizations rely so much on the internet to render their services as well as to manage and make the organizations more functional.in addition to this, organizations now use the internet to gain competitive advantage by using online platforms to sell and buy goods and services. This makes interaction between organizations and customers/clients even more convenient easier for customers/clients to acquire whatever they want comfortably, pay and receive such product within a specific period of time. These items include not only house hold items but even food, beverages, groceries, clothes, cosmetics, computers, airline tickets, cars and even houses can be purchased via the internet. The internet has transformed our shopping behaviour from a traditionally oriented to a new and more efficient era called “e shopping.

The term e-shopping, e-business or e-commerce are synonymously used to describe selling and buying of goods and services using electronic devices such as the internet, which relates to activities of information searching, information sharing among others (Gabriel, Ogbuiwe & Ahiauzu: 2016). E-shopping is a new and advance way in which consumers' purchases goods and services via the internet. This process allows merchants to advertise and sell their products using online platforms such as e-bay, amazon.com alibaba.com among others. Interested consumers can visit the web stores from the comfort of their homes to shop and pay for what they purchased using either computer, tablets or mobile phone. E-shopping is one of the fastest growing industries, a vast number of people/consumers buy and sell their goods and services via the internet. These goods and services ranges from house hold items, clothing, foods and beverages, books, consulting and even drugs can be purchased or sold through the internet. Online shopping environment are playing an important function between sellers and their consumers. Worldwide, customers are gaining remarkable benefits from purchasing goods over the internet (Jiradilok et al., 2014). The e-shopping platforms allow customers to shop 24/7 and there is availability of goods and services throughout the year regardless of public or national holidays with little or no cost. Reports indicate that online shopping is increasing especially in the developing countries. People are getting more interested in this kind of business in recent years. It was observed that most young men and women between the ages of 18-45 are mostly the customers of e-markets. This can be associated with their cravings and addiction to the internet.

In Nigeria e-commerce is on the increase, but the popular ones include Jumia, Konga, Jiji to mention but few. According to BusinessNews (2018), "the number of payments in Nigeria made by mobile phone more than doubled, to 2.4 million in the first half of 2012, while internet payments rose to 9.3%.

E- Shopping has indeed revolutionized the way consumers and producers relate in this new era of business, which is characterized by high technology and sophisticated means of communication between the buyer and the seller. This has gained popularity and acceptance among mostly elites in the community. The importance of this cannot be overemphasized, as such has become a new trend among consumers in the present business environment. However, the growing rate of internet related crimes are on the increase. Scam, fraud and even debit/credit card cloning are among the major crimes perpetrated, which has created fear and uncertainty in the minds of the customers/consumers and also affected their trust and confidence towards e- shopping.

Thus the study will examine the level of customer satisfaction and attitudes towards e-shopping, as well as the motives behind e-shopping. This survey is going to investigate the factors that influence

customers to shop online and also to recommend steps to be taken by merchants on how to formulate the best strategies towards online marketing.

2.LITERATURE REVIEW

The study reviewed articles related to e-shopping, the factors that motivates people to shop online as well as the satisfaction level of the customers on e-shopping; and also articles were reviewed that discussed the impact of e-shopping on the customers.

2.1. Impact of E-Shopping on Customer Satisfaction

The concept of 'Customer satisfaction' has different meaning depending on the customer expectations and experience. Customer satisfaction is "the collective outcome of perception, evaluation and psychological reactions to the consumption experience" (Yi, 1990). To measure customer satisfaction, it is important to examine the different causes or reasons that makes customer to be satisfied with the services offered by online markets. According to Schaupp and Belanger (2005), customer is satisfied mostly if privacy is guarded, trust, delivery in time, product quality and security among others. Another study of the factors that attracts customers to remain on a particular site can be seen the price. The price of goods and services played an important role as regards to e-shopping, customers remain loyal to one particular site because of low prices of the goods and services offered by them (Reibstein, 2002). Mostly customers are satisfied at timely delivery of the products, the quality of the products as well as the price. These three factors influence the satisfaction level of the online shoppers most.

For convenience, many customers prefer to buy their products online. This can be seen as one major reason that makes people to trade via the internet.

2.2. Quality of Service and Delivery

Internet has no doubt transform our daily activities, as such the users of the internet particularly e-shoppers are concern about the delivery and the quality of the products been purchased. This can establish and enhance the relationship between the markets and the consumers (Wang and Le, 2016). The quality and the speed of delivery is a factor that motivates most customers to shop online, because they believe e-shopping is convenient and can get what they want. However, some customers are complaining about the availability of the product and also the quality as well.

2.3. Problems Associated with Online Shopping

Despite been accepted by most internet users in Nigeria, online shopping is still facing a lot of challenges ranging from uncertainty, to inefficiency in terms of product delivery. Many people still prefer to go to the markets or for face to face transaction to buy what they want instead of using the internet to buy goods and services. This is because there is lack of trust by most people as regards to their privacy. Many people/internet users feel that their privacy is not been safe guarded as there are many internet crimes committed all over the country, these crimes include among others debit/credit card cloning, impersonation, fraud, internet/cybercrime which is popularly known as (yahoo-yahoo) in Nigeria. These problems have created uncertainty and fear in the minds of most online customers in Nigeria. This research finds out that many customers are willing to shop online if their privacy and security is going to be protected.

3. METHOD

3.1. The Purpose of the Study

The purpose of this survey is to examine the level of satisfaction customers' gain in online shopping and also to determine what are the motivating factors behind online shopping as well as to investigate the problems associated with online shopping in Nigeria.

3.2. Research Questions

1. What is the level of satisfaction derived regarding e-shopping?
2. What are the reasons that make people to shop online?
3. What are the problems associated with online shopping?
4. What are the measures taken by online merchants to address the problems associated with scamming?

3.3. The Research Design

This study is a survey designed aimed at investigating the opinion as regards to satisfaction of customers towards e-shopping/online shopping and the factors that motivates them to purchase goods and services via the internet, in four largest cities in Nigeria, namely: Lagos, Porthacourt, Abuja and Kano State respectively, to ascertain the level of satisfaction derived by online customers/clients and the factors that motivates their shopping behaviour. Survey according to Creswell (2012) is used to describe or determine individual opinions about issues, attitudes and belief.

3.4. Population and Sampling

The study focused on online shoppers who have at least one time experience on e-shopping. A total of 80 respondents were selected, 20 from each city using purposeful sampling. They are selected because of their familiarity with e-shopping, as such can express their opinions regarding online shopping. One of the researchers is from Nigeria so participants were selected from the ones that the researcher is aware of the fact that they do e-shopping in Nigeria because it is difficult to identify e-shoppers in Nigeria. Thus the purposeful sampling was selected among other alternatives for the study.

3.5. The Instrument

The main instrument that was used for data collection is an online survey. The use of survey questionnaire in business and marketing is popular. The survey instrument was developed by adopting the instruments mainly used from the studies of Al Karim (2013); Jiradilok, Malisuwan, Madan, and Sivaraks (2014); Wang and Le (2016) in determining the level of satisfaction derived by online shoppers as well as the factors that motivates them to purchase via the e-market. Survey was administered to participants through online using the electronic form developed on using the Google forms to seek their opinions about their level of satisfaction and what motivates them to shop online, as well as their experiences in online shopping. This includes those customers who have at least one time experience in online shopping in Nigeria. The questionnaire is divided into four sections; section 1 comprises of demographic questions, section 2 contains 10 questions on information regarding customer satisfaction, factors that motivates the customer to shop online as well as their experiences with online markets; section 3 contains questions on the security of both the customer and the online markets; and finally section contains questions on the overall evaluation of customer satisfaction as well as recommendations offered by the customers to the merchants, retailers and distributors of the goods and services on how best they can improve their services. The response options for this survey are the Likert scale. The options are ordered as (strongly dissatisfied, dissatisfied, neutral, satisfied and strongly satisfied).

3.6. Analysis

Data were collected and analysed using descriptive statistical analysis. Results of the analysis were presented in tables using the percentages and frequencies.

4. FINDINGS

Table 1 shows the number of surveys that were distributed via email. A total of 80 surveys were distributed to the four cities (Abuja, Kano, Lagos and Port-hacourt), a total of 64 surveys were returned which is almost 70%. With Kano city responding to all the questionnaires sent to them.

Table 1.: Distribution of the collected data

Name of City	Questionnaire administered	Questionnaire returned	Questionnaire not returned	Total
Abuja	20	18 (82%)	2	20
Kano	20	20 (100%)	0	20
Lagos	20	16 (72%)	4	20
Port-hacourt	20	10 (50%)	10	20
Total	80	64	16	80

The demographic data indicate that 60.9% of the respondents are female while 39.1% were male. This could be because female shop more than men, and the development of the internet has increased the way women shop via the internet, because most of them are workers, they work from Mondays to Fridays morning until evening, this makes shopping difficult for them. Thus the only preference is the online shopping, were they mostly buy clothes, and other accessories. As for the age; 53.1% are between the ages of 21-30, 10.9% between 31-40%, 9.4 18-20, 41 and above constitute of 25% while others 1.6%.

In terms of the level of education, those with a bachelor's degree constitute the highest percentage with 67.2%, followed by postgraduate (master and doctorate) 23.4%, high school certificate holders 3.1%, national diploma certificate 1.6%, middle school certificate 1.6% and others 3.1%. the occupation of the respondents indicate that public servants constitute the majority of the respondents with 32.3%, followed by self-employed 29%, students 24.2% private workers 12.9 % and civil servants 1.6%. The data collected indicate that the monthly income of 40 thousand and above Nigerian naira constitute the highest percentage with 44.6%, 10,000- 18,000 30.4%, 20,000-30,000 16.1%, 31,000-40,000 Only 1.8 while others 7.2%. These are respondents who are getting bellow 10,000 NGN or above 40,000NGN monthly. As for data related to satisfaction and motivation, the responses indicated that 48.4% responded only shop online when the need arises. 26.6% not very often; 15.5% not often.

Table 2: The distribution of the data related to satisfaction and motivation.

	Strongly disagree (1)	Disagree (2)	Neutral (3)	Agree (4)	Strongly agree (5)	Total
1.E- shopping is convenient	3.1%	53.1%	28.1%	6.3%	9.4%	100%
2.The delivery is speedy	9.4%	12.5%	34.4%	32.8%	10.9%	100%
3.The price is always affordable	9.4%	12.5%	42.2%	25%	10.9%	100%
4.The quality is always good	12.5%	15.6%	43.8%	15.6%	12.5%	100%
5.The services and the packaging are excellent	9.4%	10.9%	32.8%	34.4%	12.5%	100%
6.You always get what you ordered	14.1%	9.4%	28.1%	25%	23.4%	100%
7.The description of the item or services are exactly what you saw on the internet	14.1%	17.2%	25%	26.6%	17.2%	100%
8.You are absolutely satisfied with online markets	9.4%	15.6%	39.1%	25%	10.9%	100%
9.You will continue to purchase online	12.5%	4.7%	31.3%	29.7%	21.9%	100%
10.You will recommend someone to buy goods and services using the online medium	10.9%	10.9%	23.4%	34.4%	20.3%	100%

The data analysis revealed that participants are satisfied from doing e-shopping in Nigeria. Participants are especially satisfied from the speed of the delivery, affordable price, and quality of the goods in doing e-shopping. Also participants declared that they will continue using the e-shopping in the future. However participants did not find the only shopping convenient. The reason behind it should be investigated in the future.

Table 3: The distribution of the data related to security

	Strongly disagree (1)	Disagree (2)	Neutral (3)	Agree (4)	Strongly agree (5)	Total
1.You trust the web markets	7.8%	18.8%	37.5%	26.6%	9.4%	100%

2.The security of your credit cards is not compromised	10.9%	7.8%	20.3%	25%	35.9%	100%
3.The web pages are highly protected	7.8%	15.6%	28.1%	23.4%	25%	100%
4.Your information is highly encrypted	7.8%	10.9%	31.3%	26.6%	23.4%	100%
5. You always receive confirmation at least 48 hours before any transaction is initiated	10.9%	4.2%	28.1%	31.3%	25%	100%
6.Customer privacy is guaranteed	6.3%	12.5%	26.6%	26.6%	28.1%	100%
7. You are confident with the security level of the e-markets you frequently use	6.3%	10.9%	32.8%	23.4%	26.6%	100%
8.You have never receive a spam message from the e-markets you frequently visit	15.6%	14.1%	15.6%	26.6%	28.1%	100%

The vast majority of the participants stated that they did not find the shopping on the internet convenient. However, the participants also stated that they will continue shopping from the Internet. As far as the reliability of the online shopping is concerned, web pages are relatively safe and they feel that their personal information is highly protected. On the other hand, when customers visited websites that sell online, they also emphasized when spam messages were frequently encountered (Table-2, Table 3).

Table 4.: The distribution of the data related to evaluation and recommendations for e shopping

	Strongly disagree (1)	Disagree (2)	Neutral (3)	Agree (4)	Strongly agree (5)	Total
1.Access to information is quick and easy	7.8%	7.8%	15.6%	35.9%	32.8%	100%
2.Registration is easy and fast	9.4%	7.8%	23.4%	39.1%	20.3%	100%
3. There are no too much adverts on the sites you usually visited.	14.3%	14.3%	27%	33.3%	11.1%	100%
4.Charges are clearly specified	6.3%	9.5%	19%	28.6%	36.5%	100%

5. Customer service centres are available 24/7 and are quick to respond to queries and complaints.	12.5%	9.4%	26.6%	34.4%	17.2%	100%
6. Complaints are resolved within 24 hours or even less.	15.6%	18.8%	32.8%	23.4%	9.4%	100%
7. Online support for after sales services are available.	15.6%	12.5%	29.7%	28.1%	14.1%	100%
8. There is effective and efficient communication between the customer and merchants' as well as with the distributors.	10.9%	17.2%	25%	31.3%	15.6%	100%
9. The security of the internet should be highly improved.	7.8%	6.3%	26.6%	21.9%	37.5%	100%
10. Product quality and description should be improved.	4.7%	4.7%	29.7%	39.1%	21.9%	100%
11. All charges including taxes should be clearly specified.	7.8%	6.3%	9.4%	18.8%	57.8%	100%
12. Unnecessary adverts should be avoided because they are provoking the customers by blocking some part of the pages	4.7%	7.8%	12.5%	12.5%	62.5%	100%

Participants stated that it is very easy to register to electronic shopping sites. The vast majority of shoppers reported that their complaints were not resolved 24 hours a day. The participants stated that internet security is important and that the quality and detail of the products need to be improved (Table 4).

5. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

The purpose of this study is to investigate the satisfaction level and the motivating factors towards e-shopping. The findings revealed that consumers have different purchasing behaviour and decisions and this is what motivates them to shop online. The data gathered from the respondents indicates that convenience, time saving, variety of goods and services are the most important motivating factors. On the other hand, lack of trust, personal privacy and security of the customers' personal information were among the factors that discourages consumers to shop online. Another problem associated with online shopping is too much

adverts on the web pages; this according to the respondents is annoying and sometimes not comfortable with them as they block some pages and sometimes they tend to waste time waiting for the adverts to disappear. Based on the findings of the study, the following recommendations were presented especially to the e-marketers, vendors and researchers:

1. The security of the customers should be safeguarded, and there should be sophisticated devices that will prevent fraudsters from hacking and gaining access to customers' personal information, credit/debit card information as well.
2. Delivery time should also be considered and there should be effective and efficient communication between the merchants, vendors, transporters and the consumers. This will improve the relationship and as well encourage others to purchase their goods and services via the online channel.
3. Electronic vendors should try and provide consumers with qualitative goods. In other words they should not deceive consumers with good looking pictures. The picture of the products should be exactly the same with the ones to be delivered.
4. Unnecessary adverts should be avoided, as many respondents reported such adverts as annoying and discouraging.
5. The websites should be user friendly and easy to access.
6. All charges/fees should be clearly stated including taxes, cargo/shipping.
7. Further studies should be conducted in following years to observe the changes over time.

REFERENCES

- Al Karim, R. (2013) "Customer Satisfaction in Online Shopping: a study into the reasons for motivations and inhibitions", *IOSR Journal of Business and Management*, 11(6): 13-20.
- BusinessNews (2018) NCC moves for higher telecoms' contribution to GDP, <http://businessnews.com.ng/2014/04/23/ncc-moves-higher-telecoms-contribution-gdp/>, (02.09.2018).
- Creswell, J. W. (2012) "Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research". 4th ed.
- Gabriel, J. M. O., Ogbuiwe, T. O., & Ahiauzu, L. (2016) "Online Shopping Systems in Nigeria: Evolution, Trend and Prospects", *Journal of Art and Social Sciences*, 1: 1-7.

Jiradilok, T., Malisuwan, S., Madan, N., & Sivaraks, J. (2014) “The impact of customer satisfaction on online purchasing: A case study analysis in Thailand”, *Journal of Economics, Business and Management*, 2(1): 5-11.

Reibstein, D. J. (2002) “What attracts customers to online stores, and what keeps them coming back?”, *Journal of the academy of Marketing Science*, 30(4): 465.

Schaupp, L. C., & Bélanger, F. (2005) “A Conjoint Analysis of Online Consumer Satisfaction1” *Journal of electronic commerce research*, 6(2): 95.

Wang, L. W., & Le, Q. L. (2016) “Customer satisfaction towards online shopping at electronics shopping malls in Vietnam-A conceptual model to enhance business success through efficient websites and logistics services”, *Journal of Stock & Forex Trading*, 5(1): 1-10.

Yi, Y. (1990) “A critical review of consumer satisfaction”, *Review of marketing*, 4(1): 68-123.

KATILIMCI KENT KONSEYİ MODELİ

Serkan BEKTAŞ *

ÖZ

Uluslararası anlaşmaların öngördüğü, katılımcı ve demokratik bir yerel yönetim oluşturmak amacıyla kurulan kent konseylerinin günümüz yerel yönetimlerdeki işlevselliği ve konseylerin uygulamada karşılaştıkları sorunlara getirilen çözüm önerileri makalenin ana konusunu oluşturmaktadır. Makalede ayrıca, kent konseylerini kentteki kurum temsilcilerinden oluşan ve belediye yönetimine bağlı bir çalışma organı olarak değerlendiren genel görüşün aksine, bu konseylerin kentli bireylerden oluşan ve kent yönetimiyle ilgili görüşlerin bir arada toplandığı yerel meclisler olduğu savunulmuştur. Katılımcı kent konseyi olarak adlandırılan, yeni bir kent konseyi modeli ortaya konulmuştur. Bu model tasarlanırken, Fikri Sönmez'in Fatsa modelinden yola çıkılmıştır. Sözü edilen model, alt birimleriyle birlikte açıklanmış ve günümüz kent konseyleri uygulamalarında ortaya çıkan sorunların yeni modelin uygulanmasıyla son bulabileceği öngörülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kent konseyleri, Fikri Sönmez, Katılımcı Yerel Yönetimler

THE MODEL OF THE PARTICIPANT CITY COUNCIL

ABSTRACT

The proposal of the solution of urban councils established by international agreements to create a participatory and democratic local government and the problems faced by the councils in the present day local governments constitutes the main topic of the article. It is also argued that these councils are local assemblies of urban people and gathered to get their opinions on the city administration, contrary to the general view that city councils are city council representatives and are considered to be a working organ of municipal government. A new city council model, called the participant city council was introduced. While designing this model, Fikri Sönmez's Fatsa model was started. The mentioned model is explained with its sub-units and it is foreseen that the problems arising in today's city council implementations can be ended with the implementation of the new model.

Keywords: City councils, , Fikri Sönmez, Participatory Local Government

* İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Yüksek Lisans Programı, serkanoflaz_61@hotmail.com

1.GİRİŞ

Demokratik anayasaların tamamlayıcı unsurlarından biri de anayasalar kapsamında çıkarılan kanunlardır. Halka en yakın birim olan yerel yönetimlerin ve yerel yönetimlerin en önemli ayağı olan belediyelerin görev, yetki ve işleyişi belediye kanunu ve büyükşehir belediyeleri kanunu kapsamında oluşturulmuştur. Bu kanunların çağın gereksinimlerine uygun olarak düzenlenmesi, kent konseylerinin kuruluş amacına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacaktır. 20.yy. batı demokrasilerinde önemi artan, ülkemizde ise yakın zamanda ulusal siyasete yüksek oranda etki eden yerel yönetimler, çağdaş, katılımcı ve demokratik bir yapıya sahip olmalıdır. Bunun için, Avrupa Yerel Özerklik Şartı kapsamında oluşturulan kent konseylerinin mevcut yapısının, merkezi yönetim tarafından yasal tanımlaması oldukça yetersiz bir yönetmelikle yapılmaktadır. Yerel siyasi aktörler tarafında ise, siyasi güçlerini zayıflatacak ve bütçelerinden pay ayırmak zorunda oldukları, merkezi yönetimin dayatması olarak görülmektedir. Türkiye’de mevcut belediyelerin sadece %10’unda kent konseylerinin varlığı bunun en somut göstergesidir. Kent konseylerinin nasıl işlerlik kazanacağı ve idari yapılanmadaki yerlerinin ne olacağının doğru bir hukuki tanımlaması yapılması durumunda kentin tüm unsurlarının dahil edildiği bir yerel yönetim organı olması sağlanabilmektedir. 5393 sayılı kanunda kent konseylerinin varlığında söz edilse de, mevcut kent konseyi yönetmeliği kent konseylerinin kuruluş amaçlarıyla bağdaşmamaktadır. Konseyde yer alacak kurum temsilcilerinin kimler olacağı tam olarak belirtilmemekle birlikte, kent konseyi kurmayan belediyelere herhangi bir yaptırım da uygulanmamaktadır. Bu durum demokratik ve katılımcı bir halk meclisinin oluşmamasına yol açmaktadır.

Sözü edilen katılımcı ve demokratik meclisler için ülkemizde ilk adımlar 1970’lerin sonlarında atılmıştır. Halk meclislerinin ve katılımcı yerel yönetim anlayışının ilk uygulaması 1979 yılında Fatsa’da atılmıştır. Bu nedenle günümüzde, katılımcı bir yerel yönetim anlayışının nasıl ve ne şekilde oluşturulacağı tanımlanırken, demokratik yerel yönetimleri pratiğe döken ve gerek ülkemizde gerekse batı demokrasilerindeki örneklerinin çok daha ötesinde bir deneyim yaşatan Fatsa belediye başkanı Fikri Sönmez’in modelinden ayrıca söz edilmelidir. Bununla birlikte günümüz yerel yönetimlerinde ve kent konseylerinde, kapsamlı bir reform yapılırken Fatsa modeli esas alınarak, günümüz şartlarına uygun bir model hayata geçirilebilir.

Yerel özerklik şartını yerine getirmek ve belediye idarelerinin bu şart kapsamında teşkilatlanmasını sağlamak amacıyla yürürlüğe konan 5393 sayılı kanunda yer alan yerindenlik kavramı, demokratik yerel yönetimlere katkı sağlamaktadır. Kökeni Katolik Sosyal Doktrinine dayanan ve tanımlaması konusunda oldukça farklı fikirlerin olduğu yerindenlik ilkesi, Avrupa Konseyi’nce karar mekanizmasının ulusal düzeyden çok, yerel düzeyde olması şeklinde tanımlanmaktadır. (Çörtoğlu, 2009: 29-46) Ancak, bu durumun uygulamada var olmaması söz konusudur. Kent konseyleri için benzer hukuki düzenlemelerin eksikliği ve çağın gereksinimlerinin gerisinde oluşu da göz önüne alındığında, kent konseylerinde köklü değişiklikler yapılması, katılımcı ve demokratik bir yerel yönetim anlayışını beraberinde getirmesi beklenmektedir.

2. KENT KONSEYLERİ

Ülkemizde kent konseyleri 5393 sayılı kanun kapsamında çıkarılan Kent Konseyleri Yönetmeliği ile kurulmuştur. 2005 yılında yürürlüğe giren bu kanun, yerel yönetimlerde yeni düzenlemelere yol açmış ve Avrupa Yerel Özerklik Şartının öngördüğu yeni tanımlamalar içermektedir. Yerel yönetimlerde yönetim anlayışının değişmesi ve yerel yönetimlere ilginin artması bu kanunun hazırlanmasına zemin hazırlamıştır. Büyükşehir belediyelerinin ve ilçe belediyelerinin politik nedenlerle yaşadığı çatışmaların önünü almak ve merkezi yönetimin yerel yönetimlere müdahalesini sonlandırmak amacıyla bazı yasal düzenlemeler yapılması ve yetki karmaşasını sona erdirmek için yerel yönetim birimlerinin sınırlarının, görev ve yetkilerinin net olarak çizildiği yeni bir kanun ihtiyacı doğmuştur.

Merkezi yönetimin müdahalelerini tam olarak ortadan kaldırmamış ve yerel özerkliği sağlamamış olsa da 5393 sayılı belediye kanununun demokratik yerel yönetimlere sağladığı katkılar göz ardı edilmemelidir. Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nda da yer alan "yerindenlik" ilkesi ilk kez bu kanunla uygulanmıştır. 5393 sayılı kanunun 14.maddesinde "*Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur*" ibaresi ile yerindelik ilkesi yasal bir düzenleme halini almıştır. Aynı kanunda belediye idaresinin niteliksel tanımlanmasında, belediyenin idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olduğu vurgulanmıştır. (Keleş, 2005: 17)

Katılımcı demokrasiye de olumlu katkılar sağlayan yeni kanun, hemşerilik kavramını yeniden tanımlamıştır. Kentliliği sadece, kentte ikamete indirgemeyerek, kentteki üniversiteleri, meslek kuruluşlarını, sendikaları, sivil toplum örgütlerini ve alanında uzman kişileri de kentin bir parçası olarak görmüş ve kent yönetiminde söz sahibi olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Türk olma zorunluluğu da kaldırılmış, kentte konut ve toprak sahibi olan yabancı ülke vatandaşları da hemşeri olarak kabul edilerek yerel haklardan faydalanabilmesi sağlanmıştır. Şeffaflık ilkesinin yasal hale gelmesi de 5393 sayılı kanunun önemli kazanımlarındandır. Belediyenin kesinleşen meclis kararları, faaliyet, denetim ve komisyon raporlarının halkla paylaşılması zorunlu hale getirilmiştir. Gönüllü yurttaşların belediye hizmetlerine katılımının sağlanması ve kanunun 23.maddesiyle mülki amirin bazı belediye kararlarını onaylamasının sona erdirilerek, merkez yönetimin temsilcisinin hâkimiyetinin ortadan kaldırılması 5393 sayılı kanunla elde edilmiştir. Demokratik yerel yönetimlerin başlıca unsurlarından olan Kent Konseyleri, 5393 sayılı kanunun 76.maddesinde yerel yönetimlere halk katılımını ve denetimini sağlayan, kentteki herkesin görüşlerini açıklayacağı, kararlarının ilk meclis toplantılarında değerlendirileceği yerel platform olarak yer almıştır. (Ergün, 2008: 26)

Kent konseylerinin dayanak noktası olan Avrupa Yerel Özerklik Şartı, Avrupa Konseyi bünyesinde 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye tarafından da 21 Kasım 1988'de imzalanan belgedir. Giderek artan görev ve sorumlulukların karşılanması için yerel yönetimlere esneklik tanınması, yerel yönetimlere görevlerini en iyi şekilde gerçekleştirecek yönetim yapısını sağlanması ve yerel yönetimleri merkez müdahalesinden

korunmasını amaçlamaktadır.(Toksöz ve diğeri, 2007: 27) Aynı zamanda merkezin yetkilerini yerel yönetimlerle paylaşarak, yükünün hafifletilmesi başlıca hedeflerdendir. Gerek üye ülkeler gerekse aday ülkelerde yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırıldığı, demokratik bir Avrupa oluşturma amacıyla, yerel yönetimlerde yeni organlar ve çalışma guruplarının doğmasını beraberinde getirmiştir.

Yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılması ve kamu hizmetlerinin ifasında karar mekanizmalarının mahalli idareler haline gelmesi, yerindenlik kavramı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Yerindenlik ilkesinin kavram olarak kullanılması ve yaygınlaşarak yerellik ilkesinin yerini alması da Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile olmuştur. Şartın 4. maddesinin 3. fıkrasında “kamusal sorumluluklar -genellikle ve tercihen- vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılır” denilerek yerinden yönetim ve yerindenlik ilkesi tarif edilmektedir. (Yaman ve Küçükşen, 2018: 70)

Kent konseyleri de bu ilkeler çerçevesinde oluşturulan bir organdır. Kentin sorunlarının tespiti, çözüm önerilerinin oluşturulduğu, kentin gelişiminin hedeflendiği sivil toplumun ortak aklıyla, tavsiye niteliğinde kararların alındığı, belediye bünyesinde çalışmalarını yürüten sivil bir platformdur. Aldığı kararlar takip eden ilk belediye meclis toplantısında meclis üyelerine okunmakla birlikte, tavsiye niteliğinde kararlar olup, herhangi bir hukuksal bağlayıcılığı yoktur. Türkiye her ne kadar 1988 yılında Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nı tamamsa da kent konseylerinin kuruluşu için 2000'li yılları beklemek zorunda kalacaktır. Kent Konseylerini çalışma esasları ve yasal sınırları 5393 sayılı kanun kapsamında çıkarılan yönetmelikle belirlenmiştir. (İnaç ve Ünal,2007: 67-99)

Avrupa'nın demokratik ve katılımcı bir yerel yönetim modeli oluşturma çalışmaları ve üyelik sürecindeki Türkiye'de kent konseylerinin kurulması, kent yönetiminde siyasi idarecilerin dışında sivil unsurların da yönetime kısmen de olsa katılımı açısından önem arz etmektedir. Türkiye bu belgeye imza atmakla birlikte bazı maddelere çekince koymuştur.

Söz konusu maddelere çekince konulmasının en önemli nedenlerinden biri Türkiye'nin merkeziyetçi devlet geleneği olarak gösterilebilmektedir. Türkiye'nin bu yapısı ve kamu kurumlarının bu yapı çerçevesinde teşkilatlandırılması nedeniyle yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılması kısa sürede kabullenilecek bir tutum değildir. En basit kamu işlemlerinin dahi merkezden yapılma alışkanlığı, kamu hizmetlerini aksamasına yol açması, yurttaşlarca da kabul gören bir durum haline gelmiştir. Avrupa'da örneklerine rastladığımız, asayiş, vergi toplama, tüzük ve yönetmelik çıkarma gibi geleneksel kamu hizmetlerinde yerel yönetimlerin de söz sahibi olduğu ve halk meclisleri gibi sivil unsurların kararlarının bağlayıcı olduğu uygulamaların Türkiye yerel idaresinde kısa zamanda yaşanabileceğini öngörülememektedir.

Türkiye'nin anlaşmanın bazı maddelerine çekince koymasının bir diğeri nedeni de ülkenin güneydoğusunda yaşanan terör sorunu ve bölgeden gelen özerklik talebi sonucu ülkenin üniter devlet yapısının zedeleneceği ve toprak bütünlüğünün bozulacağı kaygısıdır. Yerel yönetimlerin iç örgütlenmelerinde serbest

bırakılması, kamu kaynaklarının kullanımında yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması vb. düzenlemeler sonucunda bölgede devlet otoritesinin zayıflayacağı düşüncesi doğmaktadır. Türkiye’de demokratik, katılımcı ve merkezin hegemonyasından azade olmuş bir yerel yönetim sistemi mümkündür. Ancak, merkeziyetçi bir yerel yönetim yapısıyla, eski Anadolu uygarlıklarında görülen, 21.yy. Türkiye’inde emsallerinin rağbet gördüğü beylik, cemaat ve vakıf uygulamalarıyla çağdaş bir yönetim yapısı oluşturulması beklenmemektedir.(Yazıcıoğlu, 1998: 98)

3. KENT KONSEYLERİNİN YAPISAL SORUNLARI

Kent konseyleri, belediyelerin çalışma guruplarından biri olarak yasal bir düzenlemeyle güvence altında olsa da aldığı kararların tavsiye kararı niteliğinde oluşu ve yöneticilerin siyasi otoritelere dolaylı olarak belirlendiği göz önüne alındığında, halk meclisi kimliğinden oldukça uzaktadır. Sözü edilen yasal düzenleme, kent konseyi yönetmeliği adı altında yürürlüktedir. Ancak yönetmelikte yer alan maddelerin belediyeler tarafından uygulanmaması halinde herhangi bir yaptırım da söz konusu değildir. Bu şartlar altında kent konseylerinde işlevsellik sorunu baş göstermektedir ve kent yönetimindeki rolü tartışmaya açıktır. Belediyenin siyasi karar vericilerinin etkisinde olan bir yapıdan kentin ortak sorunlarına kentli bakış açısıyla çözüm getirmesi bugünün yerel yönetimlerinde göze çarpmamaktadır. Kent konseylerinin siyasi aktörlerce uluslararası anlaşmaların dayatması olarak görülmesi ve yerine getirilmesi gereken yasal bir prosedür olarak değerlendirilmesi ve yerel iktidarın halkla paylaşılmasının siyasi gücünü zayıflatacağı düşüncesiyle hareket edilmesi, kent konseylerinin başlıca sorunlarından biridir. Kent konseyinin aldığı kararların ilk meclis toplantısında okunması ise konsey kararlarının sadece öneri niteliğinde kalmasına ve kent yönetiminde tek unsurun belediye meclisleri ve diğer siyasi aktörler olarak kalmasına neden olmaktadır. (Güler ve Önder, 2016: 82)

Kent konseylerinin kamu kurumlarıyla doğrudan ve dolaylı olarak herhangi bir ilişkisinin olmaması ve merkezden ve yerel makamlardan kaynak aktarımı olmaması, konsey yönetiminin ve genel kurulun meşruluğu konusunu tartışmaya açmaktadır. Belediye bütçesinden ayrılan kısıtlı kaynağın nasıl ve ne şekilde kullanılacağı konusunda kent konseyinin yetkilerinin oldukça dar olması da konseyin eylemselliğini ve etkinliğini oldukça zayıflatmaktadır. (Kestellioğlu, 2017: 128)

Birleşmiş Milletler’in Rio Yeryüzü Zirvesi’nde (1992) kabul ettiği ve üye ülkelerin taahhütleriyle güvence altına alınan, saydam, hesap verebilen, katılımcı, yerindelik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışı ülkemiz yerel yönetimlerinde karşılık bulamamaktadır. Bu bağlamda, kent konseylerinin, kent yönetimlerine dahil olma çabaları sonuçsuz kalmaktadır. (Yıldırım ve Öner, 2003: 15-41)

Kent konseyleri üyeleri ve idarecileri, mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması, kalkınma öncelikleri ve kamu kaynaklarının kullanımı noktasında öncelikle kentte yaşayan bir birey olarak hareket eder. Kentli bakış

açısıyla sivil toplum mekanizmasının içinde yer alır ve kent konseylerini bunun için bir araç olarak görmektedir. Belediye meclisleri ise siyasi aktörler için, yerel iktidarın ele geçirildiği bir araçtır. Yerel kaynakların kullanımı ve kamu hizmetlerinin ifasında seçmeni memnun etme ve siyasi makamını koruma kaygısıyla hareket eder. Dolayısıyla kentte yaşayanlar, belediye meclisleri ve belediye başkanınca alınan oyun korunması gereken seçmenler, kent konseyi üyelerince ise birlikte yaşadıkları ve refah düzeyi artırılması gereken kentteki hemşerisidir. Bu nedenle siyasi ve sivil yöneticilerin kentin öncelikleri konusunda yaşadığı çatışma söz konusudur. Bu çatışmadan ise anayasal güvence altındaki hukuki konumu göz önünde bulundurulduğunda siyasi yöneticiler istedikleri sonucu alabilmektedir. Kent konseylerinde belediye meclis üyeleri, il genel meclis üyeleri, parti temsilcileri, bölge milletvekilleri, gibi siyasi kimliklerin varlıkları ve kent konseyi yönetmeliği kapsamında karar mekanizmalarında aktif rol oynamaları da kent konseylerinin yerel halk meclisi kimliğine zarar vermektedir. Yerel demokrasinin bir aracı olarak düşünülen ve katılımı özendirilmesi beklenen kent konseyleri; belediye başkanının kişisel karar ve uygulamalarında konseyleri kullanması, çeşitli baskı ve çıkar gruplarının etkileri, örgütsüzlük, ilgisizlik ve bilgisizlik gibi nedenlerle devamlılığı sağlayamamıştır. Halkın kent konseylerine katılım göstermemesi ve yerel yönetimlerin de halkın isteklerine kulak vermekten çok onları sadece yönetmeye çabalaması, kent konseylerine yönelik tepeden inme bir reform algısına neden olmaktadır. Ayrıca, danışma niteliğine sahip kent konseylerindeki kararlarının bağlayıcılığı söz konusu değildir. Kent konseyindeki kararların bağlayıcılığı sadece belediye meclisinin değerlendirmesi olarak belirlenmektedir. Konsey kararlarının kamuoyuna duyurulması da gerekmektedir. Bu sayede halk, kenti ile ilgili projeler hakkında bilgi sahibi olurken kent konseyinin aracılık etmesi ile karşılıklı müzakere edilmesi ve nihayetinde katılım süreci başlayabilmektedir. Ancak Türkiye’de kent konseylerinde yürütülen faaliyetler hakkında iletişim araçları kullanılarak bilgilendirme yapılması bir tarafa ülke genelinde halkın konseylerin varlığından haberdar olduklarını dahi söylemek mümkün değildir. Katılım ve ilgi düzeyinin yetersiz olduğu Türkiye’deki kent konseylerinde özellikle kadınlar, gençler ve engelliler gibi toplumsal yaşamda ihmal edilen grupların bu mekanizmalar içine çekilmesi gerekliliği ise önemli bir noktadır. (Bozkurt, 2014: 232)

Kent konseyi yönetmeliği uyarınca konseyin yönerge çıkarma, genel kurulu toplama, aldığı kararların uygulanmasında belediye başkanının vesayetine tabi olması, konseylerin kurulma nedeni olan demokratik ve katılımcı bir yerel yönetim oluşturma gayesiyle ters düşmektedir. Mevcut yönetmelik konseyin seçilmiş ve doğal üyelerinin belirlenmesi noktasında da oldukça yetersizdir. Bu nedenle kentteki hâkim siyasi parti ilk genel kurulda belediye başkanı çağrısıyla yürütme organlarının belirleyebilmekte ve kent konseyi organları kentte iktidar olan siyasi partinin hamiliğinde çalışmalarını yürüttüğü uygulamalar söz konusudur. Belediyenin kent konseyine aktarmış olduğu kısıtlı bütçe yine belediyenin siyasi yöneticilerinin kullanımına açık hale gelebilmektedir. (Tan ve Kara, 2015: 86)

Kent konseyleri yönetmeliğinin sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, sendikalar, işveren temsilcileri, öğrenci temsilcileri ve siyasi partilerin de görüşleri alınarak, yeniden düzenlenmesiyle, konseyin katılımcılık noktasındaki eksiklikleri giderilebilir. Kent konseyleri, sadece Avrupa Birliği üyelik sürecinin yerine getirilmesi gereken şartlarından biri olarak değerlendirilmemelidir. Türkiye idari teşkilatlanmasının zayıf kalan yerel yönetimler ayağını güçlendirecek, demokratik bir kazanım gözüyle bakılmalıdır.

Kent konseyleri, görev ve yetkileri kanunla belirlenen, kararlarının hukuki bağlayıcılığı olan, meşruluğu tartışılmayan ve katılımcı demokrasiyi sağlayan bir meclis halini alması ile Avrupa'nın öngördüğü bir yerel yönetim modeli oluşturulabilir. Bu yöntemle kent konseylerinde yapılacak köklü bir değişiklikleri beraberinde getirebileceği gibi ülke demokrasimize katkı sağlayacak bir yapılanmanın önünü açabilecektir.

4. KENTSEL KATILIM İÇİN ÖRNEK BİR UYGULAMA: FATSA MODELİ

Fatsa modeli, günümüzde öngörülen kentli bireylerden oluşan yerel meclislerin ilk uygulamalarından biridir. Bu model incelenmeden önce, modelin hangi şartlarda uygulamaya geçtiği göz önünde bulundurulmalıdır. Modelin teorisyeni ve uygulayıcısı Fikri Sönmez, bilinen adıyla Terzi Fikri göreve başladığında en önemli eksik, belediye meclisinin siyasi kimliklerden oluşmasıydı. Söz konusu meclisle hareket etmenin sağlıklı sonuç doğurmayacağı düşüncesindeki bağımsız belediye başkanı, ilk olarak Halkla İlişkiler Birimi oluşturarak, Fatsa halkının öncelikli sorunlarını tespit etmeye çalışmıştır. Bu çalışma ile öncelikle çözüme kavuşturulması gereken sorunun yol ve su sorunu olduğunu tespit eden belediye, Fatsa'da “Çamura Son” kampanyasını başlatmıştır. Ekipman yetersizliğini çevre belediyelerden kısa süreli araç temin ederek çözen Fikri Sönmez, personel sorununu çözmek için halktan yardım almıştır. Halk, kampanyaya yoğun bir katılım göstermiş, yaklaşık 8000 Fatsalı yolların çamurdan temizlenmesi için çalışmışlardır. Dönemin nüfusunun 19.500 olduğu göz önünde bulundurulursa bu rakam oldukça önemlidir. Fikri Sönmez'in elinde kürekle çalışmalara dâhil olması Fatsa halkıyla bütünleşmesini sağlamıştır. Fatsa'nın sadece merkezi değil, tüm sokakları çamurdan temizlenerek, kent yeni bir çehreye bürünmüştür. Çamura Son kampanyası ise Fatsa'nın değişen yüzünün sadece başlangıcı olmuştur. Bu hizmeti yeni kanalizasyon sisteminin kurulması, merkez caddelerde yolların genişletilmesi vb. hizmetler izlemiştir.(Kişisel Görüşme)

Fikri Sönmez'in ve geliştirdiği kent yönetim modelinin birçok bilimsel çalışmada yer almasını sağlayan en önemli uygulamalarından biri de halk komiteleridir. Fatsa'nın sosyal, siyasal ve kültürel dokusunu göz önüne alarak 11 bölgeye ayıran Fatsa belediye yönetimi halk komitelerini kurmuştur. Bu komiteler sorunların yerinde tespitini sağlayarak, belediye bütçesinin nasıl ve ne şekilde harcanacağını da belirten önemli mekanizmalarından biri olmuştur. Komite üyeleri belediye hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamanın dışında, kentte yaşanan şiddet olaylarına karşı silahla nöbet tutulması, karaborsacı ve tefecilerle mücadele edilmesi gibi asayiş olaylarının

da çözüm merkezi halini almıştır. Ülkücü hareket dışında tüm siyasi kimliklerin temsil edildiği halk komiteleri, 80 öncesi Türkiye’inde alışılmışın dışında bir portre çizmekteydi. (Sönmez, 2017: 85-89)

Fikri Sönmez tarafından uygulanan kent yönetim modelinde gelir arttırıcı çalışmalarda da bulunulmuştur. Mali idare anlamında da yetkili olan halk meclislerinde alınan kararlar doğrultusunda belediye idarecilerince belediyeye ait araçların kullanılması gibi harcamalara son verilmiştir. Aynı zamanda liman, canlı hayvan, şerefiye vb. gelirleri arttırılmış ve bu kaynakların kamu yararına kullanılması yoluna gidilmiştir. Halkın sürecin her aşamasında etkin bir biçimde yer alması, belediyeye yaptığı ödemelerin kendine hizmet olarak döndüğünü görmesi yine halka ait olan belediye bütçesine halkın sahip çıkması ve kısıtlı belediye gelirlerinin artması için halkın mücadele vermesi gerektiği bilincini de oluşturmuştur. (Kılavuz ve Cihan, 2017: 128)

Bütçe ve yerel hizmetler dışında kentin müşterek ihtiyaçlarının belirlendiği ve çözüm önerilerinin hayata geçirildiği halk komiteleri önemli kararlara imza atmıştır. Ülkede yaşanan akaryakıt sorununa çare arayan Fatsa halk komiteleri, bu soruna sıra dışı bir yöntemle çözüm üretmiştir. Kente gelen benzini araç sahiplerine eşit olarak dağıtmış ve Fatsa halkının piyasasının altında rakamlarla benzin almasını sağlamıştır. Kentte yakacak olarak kullanılan fındık kabukları, FİSKOBİRLİK’ten alınarak, hane sayısı tespiti yapılmış ve tüm hanelere eşit oranda ulaştırılmıştır. (Kişisel Görüşme)

Fikri Sönmez kent konseylerinin amaçladığı, kentli bireylerden oluşan ve hemşerilik hukuku ile bir araya gelen yerel meclislerin gerçek anlamda ilk uygulayıcısıdır. Dolayısıyla, kent konseylerin öngördüğü meclislerin ülkemizde doğru bir planlama ile oluşturulabileceğini göstermiştir. Siyasallıktan uzak, sadece kent yönetimi ile ilgili fikirlerin tartışıldığı ve çözüm önerilerinin ortaya atıldığı yerel toplulukların ilk örneği, Fatsa deneyimidir. Kent konseyleri ile bağı bu şekilde değerlendirilmelidir. Üye sayısı 3 ile 7 arasında değişen ve mahalle halkının doğrudan temsilcilerini belirlediği halk komiteleri, Türkiye siyasi tarihinde yerel yönetimler alanında gerçekleştirilmiş en önemli atılımdır. Daha önce benzer çalışmalar yapılmışsa da proje aşamasında kalmış ve hayata geçirilememiştir. Parti programına 1976’da yerel yönetimler bakanlığı kurulmasını ekleyen ve demokratik bir yerel yönetimler oluşturma çabası içindeki CHP’nin girişimleri buna örnek olarak gösterilebilir. (Demirbilek, 2011; 99-168) Günümüz kent konseyleri ve bu konseyler çerçevesinde meydana gelen sivil mahalli yapılanmalar, Terzi Fikri’nin halk komiteleriyle demokratiklik ve işlevsellik noktasında zayıf kalmıştır.

Fatsa modelinin en önemli özelliklerinden biri, halk komitelerinde her siyasi eğilimden bireylerin yer almasıdır. Dönemin şiddet olaylarına kadar varan siyasi atmosferine rağmen, 1979 Fatsa’sında farklı siyasi kimliklerin bir araya gelerek, kent sorunları hakkında fikir üretmeleri ve çözüm önerilerini birlikte hayata geçiriyor oluşları, önem arz etmektedir.

5. KENT KONSEYİ YENİ MODEL ÖNERİSİ

Yukarıda değinilen tüm gelişmeler değerlendirildiğinde, yeni bir kent konseyi modeli oluşturulması ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Kent konseylerinin bazı organlarının seçimle belirlendiği bir modelle, konsey kuruluş amaçlarına uygun hale getirilebilir.

Yasama organının etkin ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlayan ve kuruluş amaçlarının büyük oranda gerçekleştirildiği çift meclisli yönetim sisteminin yerel yönetimlerde uygulanması mümkündür. Feodal ilişkilerle yerel siyasetin içinde yer alan ve seçmenlerin taleplerinden çok parti politikaları çerçevesinde hareket eden, halkı temsil noktasında oldukça yetersiz olan siyasilerden oluşan belediye meclislerinin yanında toplumun her kesiminin temsil edildiği bir yapı olan kent konseyleri de yerel parlamentolardan biri halini almalıdır. Söz konusu feodal ilişkilerin kaynağı, belediye meclislerinin seçim kazanma kaygısıyla oluşturulmasıdır. Kent içindeki hakim sınıfların egemen olduğu belediye meclisleri oluşturulurken özellikle nüfusu fazla olan kentlerde, kent nüfusunda çoğunluğu oluşturan sınıfa öncelik verilmesi söz konusudur. Dolayısıyla öncelikli tercih, kent yönetimine katkı sağlayabilecek bireylerden çok, kökeni, memleket, mezhep gibi dogmatik özelliklerinin kent nüfusundaki payı yüksek olan bireyler tercih edilmektedir. Meclislerin yanında halkın oyuyla seçilen kent konseyleri de işlerlik kazanarak meclisi denetleyen ve merkez yönetimde örneğini gördüğümüz senatolar gibi akademik ve toplumsal çalışmalar yapan bir organın daha belediye yönetimine dahil edilmesi kentle ilgili kararların farklı bakış açılarıyla alınmasının önünü açacaktır.

Katılımcı Kent Konseyi olarak adlandırılan modelle birlikte, konseylerin belediyenin meclis ve encümenler gibi yasal bir organ halini aldığı bir yapılanmaya gidilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu modelin hayata geçirilmesiyle, mevcut kent konseyi yönetmeliğinin, kararların bağlayıcılığı, bağımsız bütçe gibi hukuki eksikliklerinin de tamamlanması beklenmektedir.

Ancak önerilen model İstanbul gibi metropollerde, aynı şekilde uygulanamaz. İstanbul gibi büyük şehirlerin, kendilerine özel bir yerel yönetim modeli olmalıdır. Mevcut büyükşehir yasasından farklı olarak, İstanbul Büyükşehir Yönetim Kanunu çıkarılmalıdır. 750000 nüfuslu bir büyükşehirle, 15000000'u aşan nüfuslu İstanbul aynı anlayışla yönetilemez. Dolayısıyla kent konseyleri de İstanbul'a özel bir kanun çerçevesine oluşturulmalıdır. Ancak, İstanbul'a özel bir kanun değişikliği başlıca bir bilimsel araştırma konusudur.

5.1. Önerilen Modelin Amacı

27 Mayıs 1960 darbesi demokratik ve katılımcı bir anayasa sunmakla birlikte, darbe sonrası merkez yönetiminde de ciddi reformlara gitmiştir. Batı demokrasilerinde de örneklerini gördüğümüz çift meclisli sistem uygulanmaya başlanmış, 1961 yılı itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi ile birlikte Cumhuriyet Senatosu kurulmuştur. Bu senato 12 Eylül 1980 askeri darbesine kadar varlığını sürdürmüş ve yasama organının etkinliğini arttırmıştır. Seçilmiş senatörler, kontenjan senatörleri ve daimî senatörler vasıtasıyla senato, meclis ile bir denge mekanizması oluşturmuştur. Parti politikaları hâkim güç olmaktan çıkarılmış ve yasama sürecine toplumun tüm

kesimleri dahil edilmesi amaçlanmıştır. (Özgişi, 2012: 57) Bu pratikten yola çıkarak, yerel yönetimler de birbirini tamamlayan iki meclisli bir yapıyla yönetilebilmelidir.

Bu iki meclisten biri halini alması öngörülen kent konseyleri, görev ve yetkileri kanunla belirlenen, kararlarının hukuki bağlayıcılığı olan, meşruluğu tartışılmayan ve katılımcı demokrasiyi sağlayan bir meclis halini almalıdır. Böylece Avrupa'nın öngördüğü bir yerel yönetim modeli için somut bir adım atılabilir ve yapılacak köklü bir değişlikle, ülke demokrasimize katkı sağlayacak bir yapılanmanın önu açılır.

5.2. Kent Konseyi ve Organları

Kent konseyi, konsey yürütme kurulu, denetim kurulu, mahalle komiteleri, çalışma esasları ve görevleri konsey yürütme kurulu tarafından belirlenecek alt komisyonlardan oluşur. Kent konseyinin görevleri, belediye meclisinin etkin ve verimli çalışmasının sağlayacak proje ve planlar oluşturmak, kentin müşterek ihtiyacını karşılayacak, kent yararına plan ve projeler üretmektir. Belediye bütçesinin 1/5'i oranında ayrılan bütçeyi kullanan kent konseyleri, belediye meclislerinin danışma organı niteliğindeki halk meclisleridir.

5.3. Kent Konseyi Yürütme Kurulu

Kent konseyi yürütme kurulu, seçilmiş üyeler, doğal üyeler ve özel üyelerden oluşur. Mahalli seçimleri takip eden yıl içerisinde Yüksek Seçim Kurulu'nun belirlediği tarihte konsey yürütme kurulu seçimleri yapılır. Seçimlerin kamu YSK tarafından yaptırılmasındaki en önemli amaç, Fatsa deneyiminde görülen mikro ölçekli yapılanmaların yasallık sorununun ortadan kaldırılmasıdır. Konsey ve mahalli meclislerin yasal hale getirilmesiyle, sözü edilen yapılar hukuki güvence altına alınacak ve bu yapıların siyasi gerekçelerle fesh edilmesi sona erdirilecektir.

Yüksek seçim kurulu, bu seçimleri ekonomik kriz, olağanüstü hâl vb. durumlarda en fazla altı ay süreyle erteleyebilir. Konsey yürütme kurulu sayısı, belediye meclis üye sayısının yarısı oranında asil üye ve asil üye sayısının yarısı oranında yedek üye ile beş yıl süreyle seçilir. Seçim bölgesine son altı ay içerisinde kaydını yaptırmış olan seçmenler kent konseyi seçimlerinde oy kullanamaz. Bu kural, yurttaşın seçim hakkının ihlaline yol açsa da mahalli seçimlerden istediği sonucu alamayan siyasi partilerin, konsey seçimlerini etkilemesinin önüne geçmek amacını taşımaktadır. Konsey yürütme kurulu seçimlerine katılmayan seçmenler, mahalle komite seçimlerinde de oy kullanmaz. Seçmen sayısı, konsey üye sayısına bölünerek her bir konsey yürütme kurulu adayının alması gereken oy hesaplanır. Konseye liste olarak aday olunabileceği gibi, (Örnek: 1 numaralı liste, 2 numaralı liste) bireysel olarak da aday olunabilir. Konseyin 1/3'ü kadın üyeler, 1/10'u 25 yaşın altındaki genç üyelerden oluşma şartı taşımaktadır. Ancak bu kotadan yararlanan üyelerin alınması gereken oyun en aza yarısını alması gerekir. Kadın ve genç kotasının her ikisinden de yararlanan aday iki kotada birlikte değerlendirilir. Konseyin seçilmiş üyelerinin herhangi bir kamu görevi olmaması ve herhangi bir siyasi partide görev almıyor

olması gerekmektedir. Oyların eşit olması durumunda adaylar arasında seçim kurulu başkanı tarafından kura çekilir.

Konseyin doğal üyeleri ise, mahalle muhtarları, kentte bulunan sendika, meslek odası, üye sayısı kent nüfusunun 1/40'ı ve daha fazla olan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, kentte bulunan üniversite veya üniversitelerin öğrenci temsilcisi ve mahalle komitesi başkanlarıdır. Yürütme kurulu üyeleri için kentte ikamet zorunluluğu bulunurken, doğal üyelere bu şart aranmaz. Burada kentlilik kavramı göz ardı edilmeden, kentli bakış açısıyla, uzmanlık bir araya getirilerek, kentin mahalli müşterek ihtiyaçlarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Fatsa deneyiminde de görüldüğü gibi, yönetim mekanizmalarında doğrudan yer alan kentli bireyler, söz konusu yapılanmanın birincil unsuru haline getirilecek ve katılımcı kent yönetim modelinin uygulayıcıları kentte yaşayan bireyler olması sağlanacaktır.

Kent konseyi yürütme kuruluna seçilmiş ve doğal üyelerin 3/4' ünün yazılı önerisiyle, seçilmiş üye sayısının 1/3 'ünü geçmemek üzere, kentte ikamet şartı göz önünde bulundurularak, özel üyeler dahil edilebilir. Özel üyeler, konseye ve kente fayda sağlayabileceği düşünülen, emekli diplomat, eski ordu mensubu, akademisyen vb. kamu görevlileri olabileceği gibi, eski milletvekili, belediye başkanı, parti yöneticileri gibi siyasi kimlikler de olabilmektedir. Doğal ve özel üyeler, seçilmiş üyelerle aynı yetkiye sahiptir ve bu haklarını bir sonraki seçime kadar sürdürürler.

Seçim sonuçlarının ilgili makamlarca tasdikini takip eden on beş gün içerisinde ilk konsey yürütme kurulu toplantısı yapılır. Toplantı çağrısını ve ilk toplantının başkanlığını en yaşlı üye yapar. İlk toplantıya sadece seçilmiş üyeler katılır ve kendi aralarında konsey yürütme kurulu başkanını seçer. Başkan kapalı oy sistemiyle ve salt çoğunlukla seçilir. İlk toplantıda başkan seçilemez ise; on beş gün içerisinde başkanlık seçimi tekrarlanır. Salt çoğunluk bulunana kadar seçim tekrarlanır. Mazeretsiz olarak takip eden üç toplantıya katılmayan üyenin, yürütme kurulu üyeliği düşer.

Konsey yürütme kurulu toplanması için üye sayısının yarısından bir fazlasının katılımı gerekmektedir. Karar yeter sayısı ise aynı orandadır. Yürütme kurulu toplantısı, ayda bir kez, belediye meclis toplantısıyla aynı gün olmamak şartıyla olağan olarak yapılır. Yürütme kurulu üyelerin 3/4' ünün yazılı önerisiyle olağanüstü toplanır. Toplantılara başkanlık eden, toplantı gününü belirlemekle ve konseyi tüzel kişiliğini temsille görevli konsey başkanı, belediye meclis toplantılarına da kent konseyi adına katılır. Belediye meclis toplantısında söz hakkı var ancak oy hakkı yoktur. Belediye başkanı da konsey toplantılarına katılır, söz hakkı var, ancak oy hakkı yoktur.

Kent konseyi yürütme kurulu, toplantı gün ve tarihini, toplantı gündemini toplantıdan en az 24 saat önce kamuoyuna duyurmak zorundadır. Toplantı gündemi ve kurul üyelerinin konuşmaları kamuoyuna açık yapılır, ancak karar alma süreci kamuoyuna kapalıdır. Toplantıda alınan kararlar da kamuoyuna 24 saat içinde bildirilmelidir.

Konsey yürütme kurulu başkanı, seçilmiş üyelerin arasından yürütme kurulu sekreteri seçer. Sekreter; konsey adına yazışmaları yapmakla, konseye gelen başvuru ve dilekçeleri almakla ve konsey başkanının katılmadığı toplantılarda başkanın yetkilerini kullanmakla görevlidir. Başkan ve sekreterin katılmadığı toplantılarda ise başkanın belirlediği üyelerden biri başkana vekalet eder. Bu üye, seçilmiş üyelerden olabileceği gibi, doğal veya özel üyelerden biri de olabilmektedir. Vekalet sahibi üyenin de katılmaması durumunda, kurul, oturumu yönetecek üyeyi kendi arasında belirler.

Konseyin, seçilmiş, doğal ve özel üyelerinin istifasıyla yedek üyeler, kadın ve genç kotası gözetilerek, sırayla göreve çağrılır. Üyelerin yarısından fazlasının aynı anda istifası veya yedeklerin çağrılmasıyla üye tam sayısının yarısından altına düşülmesi durumunda, konsey yönetimi düşer ve 20 gün içerisinde konsey yürütme kurulu olağanüstü seçimi yapılır. Eğer olağan seçimlere bir yıldan az bir süre kalmış ise, doğal üyeler ve belediye başkanının belirleyeceği kentte ikamet eden beş üye ile geçici konsey yürütme kurulu belirlenir. Özel üyelerin üyeliği düşer ve geçici kurul olağan seçime kadar görevine devam eder. Konseyin takip eden üç olağan toplantısı, yeterli katılım sağlanamaması vb. nedenlerle yapılmazsa da olağanüstü seçime gidilir.

Konsey yürütme kurulu, kentin öncelikli ihtiyaçlarını, talep ve sorunlarının saptamak amacıyla, çalışma esasları, amaçları ve görevleri yürütme kurulunca belirlenen ve başkanlığının yürütme kurulu üyelerinden birinin yapacağı alt komisyonlar oluşturabilir. Bu komisyonlar hazırladıkları öneri niteliğindeki raporları yürütme kurulu sekreterine iletir ve komisyon başkanı yürütme kurulu toplantılarında komisyon raporlarını yürütme kuruluna sunar. Komisyon kentte yaşayanlardan, komisyon başkanınca belirlenir ve üye sayısı 10'u geçmemelidir. Komisyon toplantıları tarihi ve hangi sıklıkla yapılacağı komisyon başkanınca belirlenir. Toplantılarda karar ve katılım yeter sayısı aranmaz. Başkan komisyon üyelerini görevden alabileceği gibi, istifa eden komisyon üyelerinin yerine yeni üye belirleme hakkına da sahiptir. Kentlerin sosyal, kültürel, demografik ve ekonomik yapıları göz önünde bulundurularak, gençlik, kadın, sağlık, hukuk ve çevre komisyonu gibi alt komisyonlar kurulabilir. Yürütme kurulu üyesi, birden fazla komisyona başkanlık yapabilir. Komisyon başkanının katılmadığı toplantılara başkanın belirlediği bir üye vekaleten başkanlık edebilir.

Konsey yürütme kurulu üyeleri kamu yöneticisi kimliğine sahiptir Anayasa ve kanunların diğer kamu yöneticilerine sağladığı aynı hak ve sorumluluklara sahiptir. Konsey başkanı, sekreterinin maaşları ve yürütme kurulu üyeleri ve komisyon başkanının huzur hakları, konsey bütçesi göz önünde bulundurularak, yürütme kurulunun ilk toplantısında belirlenir. Konsey üye sayıları, genç ve kadın kotaları, doğal üye olabilecek sivil toplum kuruluşlarının üye sayıları vb. hesaplamalarda tam olarak bölünmeyen sayılar, bir üst sayılar hesaplanarak tespit edilir.

5.4. Kent Konseyi Denetim Kurulu

Kent konseyi denetim kurulu, konsey toplantılarının karar alma sürecini takip eden, yürütme kurulundaki olası aksaklıkları ve usulsüzlükleri saptamak ve bunlarla ilgili rapor hazırlamakla görevli, siyasi parti temsilcilerinden oluşan bir kuruldur. Denetim kurulunun bağlayıcı karar alma ve yaptırım uygulama yetkisi yoktur. Hazırladığı raporu kamuoyuna ve kentin mülki amirine sunmakla görevlidir.

Denetim kurulu, TBMM’de gurubu bulunan ve kentin belediye meclisinde temsil edilen siyasi partilerin, kentteki ilçe teşkilatlarının yönetim kurulunda görevli, yerel yönetimlerden sorumlu ilçe başkan yardımcılarının katılımıyla oluşur. Kurula belediye meclisinde en çok üyeye temsil edilen siyasi parti temsilcisi başkanlık eder. Eğer siyasi partiler aynı oranda temsil ediliyorsa, belediye başkanın üyesi olduğu partinin temsilcisi kurula başkanlık eder. Siyasi partiler eşit oranda temsil ediliyorsa ve belediye başkanı bağımsız bir belediye başkanı ise, kentte son milletvekilliği seçiminde en çok oyu almış olan partinin temsilcisi kurula başkanlık eder. Siyasi partiler belediye meclisinden eşit temsil ediliyor ve son seçimde kentte aynı oy sayısına sahip ve belediye başkanı bağımsız ise, denetim kurulu üyeleri arasından kura yöntemiyle denetim kurulu başkanı seçilir.

Denetim kurullarının, farklı siyasi görüşlerin, farklı bakış açılarıyla kent yönetimi üzerinde yeni fikirlerin doğmasının beraberinde getirmesi amacıyla, önerilen kent konseyinin bir organı halini almıştır. Fatsa halk meclislerinde görülen, farklı fikirlerden doğan zenginliğin, öngörülen modelde de olumlu sonuçlar doğurması beklenmektedir. Böylece, farklı politik görüşler sadece fikir eksenli siyasi tartışmalara girmektedir. Türkiye’de özellikle 1980 öncesi görülen siyasi tartışmaların, şiddet olaylarına dönüştüğü dönemlerin bir kez daha yaşanmasının önüne geçilmesi önerilen modelin başlıca amaçlarındandır.

Denetim kurulu toplantısı kent konseyi yürütme kurulu toplantısını takip eden 10 gün içerisinde yapılmalıdır. Söz konusu süre içinde gerçekleşmeyen toplantılarda alınan kararlar ve hazırlanan raporlar geçerliliğini yitirmektedir.. Siyasi parti temsilcileri kentteki siyasi parti teşkilatının yerel yönetimlerden sorumlu başkan yardımcısıdır. Parti temsilcisinin katılmadığı toplantıya, siyasi partinin başka bir yerel teşkilat yöneticisi katılabilir. Karar ve toplantı yeter sayısı salt çoğunluktur. Takip eden üç toplantıya temsilci göndermeyen parti, denetim kurulunda temsil hakkını kaybeder. Aynı şekilde mazeretsiz olarak, yıl içinde denetim kurulunun üç kez toplanmaması halinde denetim kurulu bir sonraki kent konseyi seçimlerine kadar çalışmalarını durdurur.

TBMM’de gurubu bulunmayan ve belediye meclisinde temsil edilmeyen, ancak son milletvekilliği genel seçimlerine katılmış olan siyasal partiler, kent konseyi denetim kuruluna temsilci gönderebilirler. Bu temsilciler, gözlemci statüsündedir, denetim kurulunda partileri adına söz hakkı var, ancak karar alma sürecinde dahil olma hakkı yoktur.

Kent konseylerinin halk meclisleri kimliğine sahip olması ve siyasi müdahalelerden uzak tutulması dolayısıyla, denetim kurulunun siyasi parti temsilcilerinden oluşması eleştirilebilir. Ancak, siyasi partilerin kentteki parti üyeleri ve seçmenlerini temsil etmesi amacıyla konseye kısmen de olsa dahil edilmesi, siyasi

idarecilerle yerel halkın yakınlaşması noktasında da önem arz etmektedir. Denetim kurulunun yaptırım gücü olmaması ve sadece kararlar üzerine rapor hazırlaması da kent konseylerinin hemşerilik hukuku çerçevesinde bir araya gelen ve kentte sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştiren, sivil halk meclisleri kimliğini korumaktadır.

5.5. Mahalle Komiteleri

Fatsa deneyiminde de görüldüğü gibi, mahalle komiteleri halkın yerel yönetimlerden beklentilerini tespit etmekte oldukça etkili sonuçlar doğurduğu görülmüştür. Kent konseylerinde de mahalle komiteleri temsilcileri aracılığıyla, kent yönetiminin bir parçası haline getirmesi amacını taşımaktadır.

Mahalle komiteleri üyeleri, son yerel seçimde, mahallede kurulan sandık sayısı kadar üyeye kurulur. Sandıkta yer alan seçmenler, kendi aralarında mahalle komite üyesini seçer. Mahalle komitesi, ayda bir kez olağan, komite üyelerinin yarısından fazlasının mahalle muhtarına yazılı talebiyle olağanüstü toplanır. Toplantı ve karar yeter sayısı, üye sayısının salt çoğunluğudur. Komite ilk toplantısını, mahalle muhtarının başkanlığında yapar. İlk toplantıda komite üyeleri, üyeler arasından, mahalle komite başkanını seçer. Komite başkanı salt çoğunlukla seçilene kadar komiteye mahalle muhtarı başkanlık eder. Komite üyelerinin siyasi partilerde görev almıyor olması gerekmektedir. Fatsa halk komitelerinde uygulamaya geçirilen siyasallıktan uzak halk komitelerinin kentin müşterek ihtiyaçlarının belirlenmesi noktasında günümüz uygulamalarından çok daha etkili sonuçlar doğurmuştur. Mensubu oldukları siyasi parti veya gurubun talep ve beklentilerinden çok, kentte yaşayanların sorunlarına öncelikli çözüm üreten halk komitelerinin, önerilen modelde de aynı işlevsellikle faaliyetlerini yürütmesi beklenmektedir.

Komite başkanı ve mahalle muhtarı, yürütme kurulunun doğal üyesidir ve komitede aynı yetkilere sahiptir. Komite başkanı ve mahalle muhtarı yürütme kurulundaki temsil yetkisini bir başka üyeye devredemez. Ancak, mahalle muhtarı ve komite başkanının katılmadığı mahalle komite toplantısına, komite üyelerinin kendi aralarında seçtiği bir üye başkanlık edebilir. Takip eden üç toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan komite üyesinin üyeliği düşer ve sandıkta kayıtlı seçmenler arasında yeni bir komite üyesi seçilir.

Siyasi parti temsilcileri, komite toplantılarında gözlemci statüsünde katılabilirler. Toplantı gündemine dahil olma ve karar alma sürecine katılma hakları yoktur.

Mahalle komite sistemi, 2009 yerel seçimleri sonrası, Bursa-Nilüfer ilçe belediyesinde uygulanmıştır. Önerilen modelle aynı olmamakla birlikte, temsil noktasında benzerlikler göstermektedir. Bu uygulamada Fatsa modelinden yola çıkılarak oluşturulmuş, ancak uygulamada gerek Türkiye'nin siyasi şartları, gerekse demokrasi kültürünün zayıflığının devam ediyor olması nedeniyle, Fatsa modelinden oldukça geri kalmıştır. Ancak, Fatsa modelinin kısmen de uygulanıyor oluğu ve yerel belediyeçilikte uzun zaman sonra ilk kez demokratik bir uygulamada bulunulması açaşısından oldukça önem arz etmektedir.

6. SONUÇ

Kent konseylerinin ölkemizde başarıya ulaşmaması yukarıda sözü değinilen etkenler dışında, farklı nedenlere de dayanmaktadır. Birincil nedeni, ölkemizdeki demokrasi kültürünün zayıflığıdır. Gelenekçi ve merkezîyetçi devlet idare düzeni, yurttaşların ölk ve kent yönetiminde söz sahibi olanların kamu kurumları ve siyasi idarecilerin olmasını kabullenmiş olduğu yönetim anlayışı, kent konseylerinin kurulma amacıyla ters düşmektedir. Aynı zamanda kent konseyi yönetmeliğinin eksik kalan unsurları ve hukuksal bağlayıcılıktan yoksun olması, kent konseyinin yönetimde işlerlik kazanmasının önünü tıkamaktadır. Belediye Kanunu'nun 76.maddesinde belde yönetimi olan tüm yerel yönetim birimlerinde kent konseyi kurulmasının yer almasına rağmen, kent konseyi kurmayan belde yönetimlerine merkezi yönetimce herhangi bir yaptırım uygulanmaması da kent konseyiyle ilgili yeni yasal düzenlemelerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Kent konseyi yönetmeliğinde konseyin idari yapılanmasının hangi unsurlara dayalı olarak gerçekleşeceğinin tam anlamıyla var olmaması ve konseyinin idari ve mali denetimden yoksun olması, kent konseyi uygulamalarında da farklılıklara yol açmaktadır.

Faaliyetini sürdüren kent konseylerinde, konseyler belediye yönetimlerince, yerine getirilmesi gereken yasal bir düzenleme olarak görülmesi, konseyde görevli idarecilerin sembolik olarak varlığını sürdürmesi kent konseyi uygulamasının başarısız olmasının bir başka nedenidir. Birçok kent konseyi kâğıt üzerine var olmakta, konsey genel kurulları yok denecek kadar az kişinin katılımıyla yapılmaktadır. Belediye yönetimindeki başkan yardımcısı, meclis üyesi, müdür gibi idarecilerin başkanlığında kurulan kent konseyleri ise siyasi mekanizmaların gölgesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Yerel iktidarı elinde bulunan siyasilerin, söz konusu iktidarını farklı yapılarla paylaşmaması ve kent yönetiminin seçilme kaygısıyla oluşturulan ve kentle ilgili karar alırken siyasi ve ferdi kaygılarını göz önünde bulunduran belediye meclisleriyle söz sahibi olması, kent konseyi gibi sivil meclislerin işlerlik kazanması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Öneri niteliğindeki model veya emsallerinin kent konseylerinde hayata geçirilmesi katılımcı ve demokratik bir yerel yönetime katkı sağlanması öngörülmektedir. Aksi durumda kent konseylerinin, kent yönetiminde hiçbir söz hakkı olmayacağı gibi, az sayıdaki kent konseylerinin de zamanla faaliyetlerine son vermesi beklenmektedir. Son dönemde az sayıdaki kent konseylerinin genel kurullarını yapmadıkları gibi, bazı beldelerde çalışmalarını sonlandırmaları söz konusudur.

Koalisyon hükümetlerinin son bulduğu ve tek partili iktidarın hâkim olduğu 2000'ler Türkiye'sinde, kanun değişikliği, siyasi reform kararları gibi düzenleyici işlemler kısa sürede hayata geçirilmekle birlikte, siyasi mekanizmaların çatışmasından kaynaklı kamu hizmetlerinin aksaması da ortadan kalkmıştır. Bu nedenle kent konseylerinde yukarıda sözü edilen model veya benzeri kısa sürede hayata geçirilebilir.

KAYNAKÇA

- Bozkurt, Y. (2014) “Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş Ve Sorunlar”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 232.
- Çörtoğlu, F.Z. (2009) “Avrupalılaşıma Sürecinde AB Çevre Politikası ve Yerindenlik İlkesi. Ankara”, Avrupa Çalışmaları Dergisi, 29-46.
- Demirbilek, S. (2011) “İki Darbe Bir Yaşam Terzi Fikri”, İstanbul: Ozan Yayıncılık.
- Ergün, B. (2008) “Mahalli İdareler Ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı Belediyelerde Yönetime Katılım Ve Zeytinburnu Belediyesi Kent Konseyi Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, E. & Önder, Ö. (2016) “Türkiye’de Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 82.
- İnaç, H. & Ünal, F. (2007) “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye’de Belediyeler”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 68-89.
- Keleş, R. (2005) “Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 3-19.
- Keleş, R. (2000) “Yerinden Yönetim ve Siyaset”, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kestellioğlu, G. (2017) “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”, Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 128.
- Kılavuz, F. & Cihan, Y. (2017) “Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik: Fatsa ve Ovacık Örneği”, Toplum ve Demokrasi Dergisi, 122-138.
- Özgişi, T. (2012) “Türkiye Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu”, Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Sönmez, F. (2017) “Devrimci Fatsa Manifestosu Fikri Sönmez”, İstanbul: Redaksiyon Kitap.
- Tan, K. & Kara, H. (2015) “Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 86.

Toksöz, F., Özgür, A. E., Uluçay, Ö., Koç, L., Atar, G., & Akalın, N. (2009) “Yerel Yönetim Sistemleri”, TESEV Yayınlar, 27.

Yaman, M. & Küçükşen, M. (2018) “Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü Ve İşlevselliği”, İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 70.

Yazıcıoğlu, R. (1998) “Bu Sistem Değişmeli”, İstanbul: Birey Yayıncılık.

Yıldırım, U.& Öner, Ş. (2003) “Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımının Türkiye'ye Yansımaları”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 15-41.

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE 1996 YILI SONRASINDA EKONOMİK BÜYÜME VE SİYASİ İSTİKRAR

Ahmet Salih İKİZ*

ÖZ

Siyasi istikrar içsel kalkınmanın önemli dinamiklerinden birisidir. Dolayısı ile sürdürülebilir siyasi istikrar ve ekonomik kalkınma ilişkisi pek çok gelişmekte olan ülkede önem arz etmektedir. Bu çalışmada, siyasi istikrar kavramı çeşitli yönlerden açıkladıktan sonra Dünya Bankasının ilgili veri seti ışığında Türkiye’de 1996 yılı sonrasında siyasi istikrar ve ekonomik büyüme ilişkisi tarihsel süreçte tasvir edilecektir.

Anahtar Kelime: *Türkiye ekonomisi, siyasi istikrar, ekonomik büyüme*

POLITICAL STABILITY & ECONOMIC GROWTH IN TURKISH ECONOMY SINCE 1996

ABSTRACT

Political stability is one of the key indicators of indigenous development. So the nexus between sustainable political stability and economic growth is very crucial for almost all of the developing countries. My paper aims to focus on the relations between those variables for Turkish economy. World Bank has been searching the political stability of countries since 1996 by producing data set for different variables in scientific ways. In this study my intention is to provide information about the impact of political stability rankings on Turkish economic growth during a specific time frame.

Keywords: *Political stability, Turkish economy, economic growth*

1.INTRODUCTION

Economic growth is a key element of long term development in all countries. Turkey is classified as developing country by global economic institutions. Political stability is rather complex issue and different definitions and connotations in social sciences. Also it is not easy to measure the level of political stability for different countries in world. China for example is an economic giant but in political terms cannot classified as democratic country. There are several indexes for the measurement of political stability levels of countries. The most well-known is produced by World Bank since 1996. Under the Worldwide Governance Indicators this index measures the perceptions of the likelihood of political

* Dr., Ahmet Salih İkiz, Muğla Sıtkı Koçman University, ahmet@mu.edu.tr

instability and/or politically motivated violence, including terrorism in countries. In appendix the components of that index are given. In this study we aim to compare Turkish political stability index with economic growth level after 1996.

2.BRIEF ECONOMIC HISTORY OF TURKISH ECONOMY SINCE 1996

Following the transformation of Turkish economy into the market derived export promotion model in 1980's, main macroeconomic indicators eventually stabilized compared to pre 1980 period. Deregulation policies, efficient state bureaucracy, liberalization of monetary regime and reorganization and privatization of public enterprises were the main dynamics of new era. The welfare gains of that development related with the policy shift of small and efficient public share in state characterized by Adam Smith's theoretical framework in economic structure (Smith, 2002). The focal point is that, the sustainability of the economic performance in following years was quite weak and 1994 economic crisis has negative impacts in macro level and had political burden on ruling parties. Thus diminishing political power of center right parties with their similar ineffective economic policies created a vacuum for small and minor political movements and parties in Turkey. One of the main reason for political turmoil and leaking from central parties is that the real wage earnings of labor in 1980's during the democratically elected governments deleted by increasing informal employment and high inflation rate after 1994 economic crises (Taymaz and Özçelik, 2013). The policy preference for macroeconomic instability by coalition governments interrupted by semi autocratic military intervention which in turn had negative corollary on economic stability in country where inflationary spiral had negative adverse effects on public finance. Even though coalition government attempted to cure that macroeconomic stability, their efforts had little impact on currency crisis related to weak asset management problem of banking sector. The impacts of heavily financed budget deficits with government spending did not have Keynesian impacts on monetary base and economic growth (Keynes, 2012). Thus positive shift in public spending with increasing money supply did not crate increase in economic growth but rather a high inflation level. The high correlation between inflation and overnight interest rates with high PSBR (Public Sector Borrowing Rate) misleadingly distorted main functions of banking sector by diverting funds from private sector to Treasury bonds. Implications of high public debt share created a huge public finance deficit which was not easy to burden for governments. Although high interest rates overwhelmingly cure high current account deficits with short term capital inflow from abroad, that has serious side effects during the pre-crisis period by deepening the economic fragility. Instable macroeconomic indicators such as high inflation, budget deficit and current account deficit accompanied by weak coalition governments created poor political environment to take certain correct macroeconomic measures. The functional income distribution deteriorated against labor sector due to growth of shadow economy.

The main observation from the viewpoint of social scientist during the era that military interventions from 1980's had little impact on the solution of socioeconomic problems as aimed. The 2001 economic crises were the final outcome and snowball of previous bottlenecks in banking sector and impediments from low exchange rate and high interest rate policy. Immediate short term capital outflow from banking sector much more deteriorated current account deficit. The changing nature in economic infrastructure had radical reflections on political superstructure with eroded mainstream political parties. The destabilization in economic indicators increased public unrest. As in previous economic crisis IMF polices became the last resort for ruling coalition government. Austerity measures of public sector expenditures reduction, monetary base limitation for central bank reserves and increase in taxation were main solutions for a shift in total demand function. The share of indirect taxation has increased by new tax bases.

That all ended with new paradigm in Turkish economy after 2002 where radical privatization policies with strong monitoring and supervision of banking system were building blocks with majority voted governments with same political party. The macroeconomic indicators such as budget deficit, public debt, inflation reached Maastricht criteria. While inflation level had sharply declined to single digit figures, fiscal discipline achieved by tight economic measures. In a decade Turkish GDP has more than doubled with strong economic growth performance. It is very obvious macroeconomic indicators have positive momentum after 2002 but meantime restricted by middle income trap where economic growth cannot pass certain threshold.

3.THE DEFINIION OF POLITICAL STABILITY

Until early 20'th AD the term stability was not widely used for nonwestern countries. The center and periphery approach of Wallerstein argues that socioeconomic stability meaningful for western European countries on the center of geopolitics (Wallerstein,2010). The term political stability and good governance become widely used after 1990's where a group of economists searched for the dynamics of sustainable, high economic growth for developed world in order to reach welfare state levels.

Stability has different meanings for every human science. In earth sciences like in physics stability rather related with diminish of energy momentum of a resource and energy damping. In social sciences stability is much more related with declining volatility of a given variable. For example, exchange rates become more stable when they do have less frequency in certain band of variables.

The term political stability for a specific country has not exact definition but contains following connotations.

- a. Absence of violence in territorial borders in specified country, which means the region, has lack of terror and public unrest, weak criminal activities.
- b. The endurance and duration of governments, longevity of ruling governments which means less propensity of turnover in government change in high random.
- c. Less likelihood of disrupt in constitutional order without democratic forces, military coups and interventions.
- d. Probability of structural regime change in country with macroeconomic indicators and other drivers such as disintegration of USSR.
- e. Somehow there would be societal change which is unexpected due to the socioeconomic change in society.

Most of the definitions of political stability covers one of those arguments for the explanation. In following part, we do provide brief description of political stability under the universal values.

In very basic terms political stability is fewer propensities to change in executive governance either in constitutional or unconstitutional means. Since the terminology for political stability has complex definition, the statistical calculation is not easy to measure. There are some international agencies and organizations producing information with the observation of certain tendencies and indicators. One of the most prominent indexes is Worldwide Governance Indicators of Worldbank. Political Stability is measured mainly governance indicators of Worldbank since 1996. In general terms a country where it has predictable decision making process with expected outcomes is categorized as politically stable. In historical context if a country has few violent unrests and low governmental longevity against any interruptions is stable. In political science theory citizen's involvement in governance and execution makes country much more stable in democratic governance. Rawls argued that "by securing an agreement that can accommodate a wide diversity of competing and incommensurable religious, moral, and philosophical views, a political conception of justice and stability achieved" (Rawls,1993). In today's multicultural societies the success of binding agreement between those groups strength political stability. Countries with well-functioning parliamentary regime have tendency to become much more stable. In some cases, coalitions addressed as one of the sources of political instability since they are effecting longevity of governments. The life of coalitions may longer with political parties from similar ideologies. The empirical study from western world shows that ideological discrepancies of different parties in coalition harm the power and life of governments (Carmignani, 2002).

In public administration theory political stability is measured by the endurance and strength of executive power in ruling. As long as maintain the self-sufficiency of policies in ruling, the country administration considered as stable. In democratic regimes all segments of society must represented in

government so that may create discrete policies in bureaucracy in order to catch the political expectations of all stakeholders.

Absence of violence in daily life is main crucial element of stability. This definition has a weakness in the rule of law and public participation. There are countries with very little unrest, almost no violence but has very strict undemocratic regimes (Shepherd, 2012). Thus the term stability may have restricted to nonviolent political environment with limited public participation. Indeed, these countries may be categorized as stable since few violence and unrest such as North Korea but will be antidemocratic regimes.

From the viewpoint of economists' political stability is achievement of good record in macroeconomic variables such as inflation level, budget deficit, balance of payments, employment level and economic growth. As long as ruling governments have a strong performance and good records on those variables country is classified as stable. In fact, having a good performance in all those variables would not be politically correct due to take certain unfavorable measures for certain citizen's wealth. Governments tend to solve those problems with short term measures what we call myopia due to political restriction for coming elections. Thus short termism in decision making process may create political instability in long term. In long term, economic stability interconnected with political stability, ie. those countries with good macroeconomic indicators are also politically stable. Some economic variables play a crucial role in stability. For example, if democratically elected governments do not manage to solve high unemployment problem, there will be high public unrest with a threat for democratic regimes. Very recent example is that Arab spring has driven from very unfair income distribution and poor economic performance with high unemployment level in those countries.

There are internal and external factors effecting political stability. Permanent violence and weak rule of law endangers political stability. The existence of undemocratic interruption to democratically elected regimes is also the main concern for instability. Factors such as military coups, serious terrorist activities and dictatorial regimes are main examples of internal determinants.

International conflicts, border problems with neighbors and wars are main external factors effecting political stability. These all are originated from policies of foreign world and unless otherwise home country fails to eliminate those risk factors, increase countries' fragility. Especially in multicultural and multiethnic societies those factors would be initiator of internal conflicts.

The political stability in western countries becomes a measure issue after 2008 economic crisis. The wealth and income distribution are much more unfair compared to post second world war years (Piketti,2014). Those factors are accompanied with high youth unemployment and migration ghettos in

western cities. The weak integration of migrants to those western countries is main derive behind those violent activities in western cities.

4.ECONOMIC GROWTH AND POLITICAL STABILITY

The political aspects of economics were not the main issue during the empire age till 19'th Century. The establishment of nation states after Westphalia order improved cohesion between nation state and national economic policies (Hobsbawn, 2000). That created close locus for political economy in every individual state. Increasing imperialism, monetary regimes for public expenditures in nation states highlighted economic issues in those countries.

Politics and economics have content relation with each other since they both use human behavior in the center of their search. The main difference between those social sciences lies in the conceptualization of rationalism. Economists assume that human behavior is rational in all of their decisions whereas politics may contain irrational behaviors in decision making process and may depart from rationality in governance (Savaş, 2008). For example, in order to get reelected in following electoral, short term gains preferred in public finance in spite of long term budget imbalances.

The welfare change of countries is measured with some practical tools in economics. The main demonstrator of that is economic growth. Living standards and conditions of residences are directly related with positive economic growth. Todays developed countries has good economic growth performance in historical process. Although there are numerous number of indicators of economic development and growth, savings accumulation and technological progress are the main derives of economic growth (Blanchard, 2013). Savings and technological progress are the main denominators of investment level, which plays a crucial role in economic development by multiplier effect in Keynesian terms. (Özgüven, 1992.) So the higher the investment level the higher the potential economic growth in a given state. Countries with high growth rate records are also providing welfare gains to their citizens which are one of the key factors for low public unrest.

Economic growth generally defined as a percentage change in real GDP in a specific time period generally in a year. In every year gross domestic product calculated and converted to real terms in order to get rid of inflationary effects. Afterwards it is compared with previous years by considering population increase. Economic growth is one of the key factors in evaluation of countries economic performance in both historic trends and cross country comparison.

The political stability and economic growth are related with each other in a sense that developed countries are much more politically stable. Governance broadly as the traditions and institutions by which authority in a country is exercised. This includes the process by which governments are selected,

monitored and replaced; the capacity of the government to effectively formulate and implement sound policies; and the respect of citizens and the state for the institutions that govern economic and social interactions among them (Kaufmann, 2009). Global Business Index and Global Competitiveness Index of countries clearly has background of good governance and political stability.

The main data set for political stability is subsection in World Bank Governance Indicators as follows: Voice and Accountability, Political Stability and Absence of Violence/Terrorism, Government Effectiveness, Regulatory Quality, Rule of Law, Control of Corruption. In those statistics political stability capturing perceptions of the likelihood that the government will be destabilized or overthrown by unconstitutional or violent means, including politically-motivated violence and terrorism (Worldbank, 2015).

In case of high propensity to change governments and weak rulers in providing stable economic policies there will implications of capital outflow abroad either by investment or savings accounts in foreign banks. The final outcome of outward financial flow reveals weak production and labor market deficiencies. In democratically elected governments policy makers influenced by different interest groups, lobbies and will be reluctant to follow proper fiscal and economic policies which may in turn create harmful effects on economic growth. Somehow longevity of governments does not always harm political stability since there will be expectations that new governments would unfollow corrupt and improper policies of former governments.

Another argument for political stability is that democratic governments with unique institutions are harmful to economic growth. In order to maintain power, ruling governments will be redundant to follow certain policies which would have adverse effects on long term economic growth. That argument is mutually exclusive that dictators more involved in rent seeking activities due to lack of democratic regimes' participants. Thus economic growth was hampered as in the case of most Arab nations.

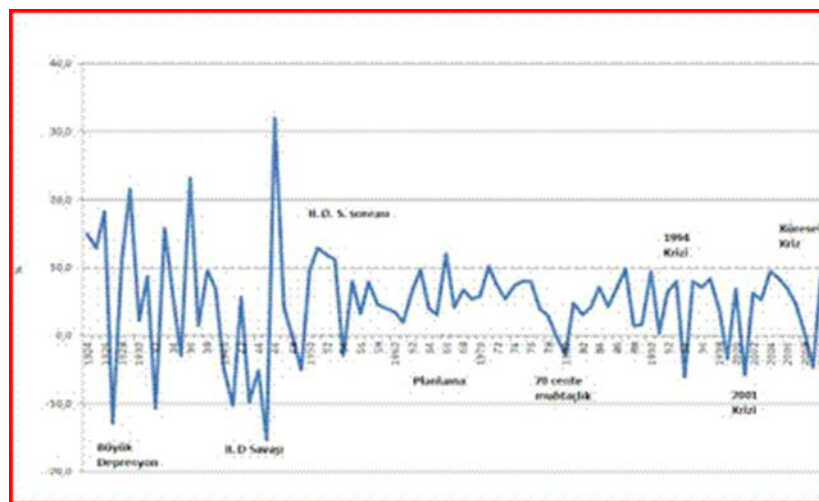
Last wave of globalization after 1980's increased international financial movements from developed world to developing countries. Short term capital movements among those countries increased vulnerability of host countries by current account deficits. So globalization has serious impacts on political stability in developing world. Countries with modest income distribution have few damages during this movement. As long as countries have democratic regimes in global world with the absence of minority dominated markets they become more politically stable (Pin, 2008). There is very strong relation with FDI (Foreign Direct Investment) level and political stability. Volatility in economic and social indicators thus negatively affects political stability in certain country. In cross country analyses Pin revealed that proposition. Politically stable countries are much more attractive for international investors.

The political stability and economic growth are mutually exclusive so weak economic growth may cause political instability in different forms. Decrease in welfare due to weak growth, poor economic performance and instable macroeconomic indicators such as high inflation and budget deficits, acute unemployment especially in youth would harm political stability if governments are reluctant to take certain measures. Not always political instability hampers economic growth but also vice versa. The causality within economic growth and political stability is not in particular direction that both may affect each other in a period of time. The western developed countries with democratic regimes has tendency to politically stable and have sustainable economic growth whereas developing countries has different pattern that political stability would not guarantee sound economic growth performance.

5.POLITICAL STABILITY & ECONOMIC GROWTH IN TURKEY

Turkish growth story since the foundation of Republic in 1923 was approximately in the band of 5%. Following graph has detailed information about the economic growth history for Turkish economy from the foundation of Turkish Republic.

Graph 1. Economic Growth for Turkish Economy Since 1923 (%)

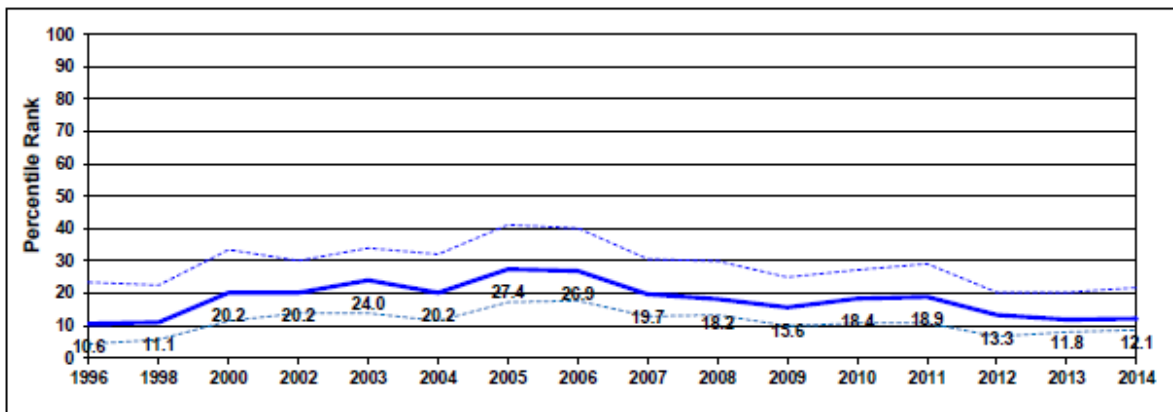

Source: Mahfi Eğilmez, 2018

After 1994 economic crisis strong performance of economy brought around 6% increases in GDP level till 2001 economic crisis. The base effect after 1994 economic crisis is the main derive for growth rate. Meantime the political stability gradually improved due to declining terrorist activities in

southeastern part of Turkey as seen in following line graph. After 1996 Turkish political stability gradually improved due to the miscellaneous factors. In year 2005 it peaked in whole time frame. Following year 2006 even if our country has long term durable single party governments lost its momentum in political stability. Average growth rate between years 1996-2005 was 4.4% which is slightly higher compared to 2005-2014 with 3.8%. It simply explains one of the key factors of political instability after 2005.

Graph 2. Political Stability for Turkey

Source WGI Turkey Report 2015, See appendix for details.

The evaluation of Graph 2 reveals that there is an increasing trend for Turkish political stability after 1996. The percentage ranking peaked in 2005 and smoothly declined afterwards. Thus even if country has sustainable average growth rate around %5 after 2005 according to datum there is decline in political stability in following years. In different token it can also interpreted that Turkish growth is rather impartial to political stability in recent years.

The economic performance during that period was not quite robust for sustainability due to poor performance of banking sector and lack of state monitoring. The outcome of strong exchange rate, high interest rate policy created another economic crisis in 2001. As indicated in first part of the study this turmoil broke out a new political movement with new and different perspectives supporting post expectations of Makavoskiy. In his book he argued that Turkey will be in new world and dimensions after millennium by using its economic potential with border countries (Makavoskiy,2002). The Islamic conservative political movements had deep historic roots from 1950's. Nationalist opinions in state diverted from ethnic Turkish ties to Islamic ties after 1950's that borne some military interventions (Karpas,2010).

Following a sharp decline in economic growth new government fulfilled to reach more than 6% annual growth rate due to base effect and mass privatization policies till 2008 world economic crisis.

AK Party's structural economic policies and fiscal discipline are post 2001 crisis period IMF prescriptions. In first period till 2008 very successful economic growth performance attained (Pamuk, 2014). It is very obvious that post 2010 period has modest economic performance. The political stability peaked with the help of strong economic performance with little public unrest. The AK party's success till 2009 was also highly related with improvement in international trade in global area. Its economic policies after 2002 are much more liberal compared to its former conservative roots (Buğra,2015).

Although there were few empirical analyses on economic growth and democracy some studies have evidence. The political stability, economic growth and democratic governance have positive correlation in long term for Turkish economy (Bilecen, 2012). That is basically show simple nexus for those variables.

After 2009 global economic crisis Turkish economy has declining economic growth performance due to declining exports, falling Arab states and declining innovative production. The industrial production was not creating excess employment for labor. Around 4% growth rate does not create robust labor demand to cure increased unemployment level. After 2011 EU Turkey relations drastically disharmonized because of the reluctance in both parts. Even if EU is the main trading partner of Turkey, it was busy with own problems such as sluggish economic growth, increasing unemployment and migrant and refugee problems. Turkey experienced a location of geographical bumper state after falling regimes of Iraq and Syria with millions of migrants in own lands. Those factors created unsafe environment and reduced political stability of country in following years.

Despite the global financial crisis, Turkey's economic performance has been above average. To sustain this positive development in the mid- and long-term, the government should refrain from short-term deficit spending (Karadağ, 2015). Although popular, such policies weaken Turkey's international competitiveness. Long term expectations for political stability and economic growth is much depends on policies of government engaged in central bank independence, improvement in education system and increase in legal protection. Turkey is the only Muslim country with well-functioning democracy with liberal economy. If country do cope to solve those problems it would be new South Korea in world as rising star of region (Bipartisan Policy Center, 2015).

6.CONCLUSION

In this study we aim to provide brief knowledge about political stability and economic growth relations for Turkish economy since 1996. Compared to globe, Turkey has somehow immunity to the economic crisis and reached high growth rate during the post crisis periods. Besides 2001 economic crisis the political impacts of sharp decline in economic growth has few impacts in political arena.

Increasing impartiality of political stability to economic growth for Turkish economy than creates less vulnerability to external shocks in home.

REFERENCES

Bilecen H. Kibis E. Y. (2012) “Economic Growth and Democracy in Turkey”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(20) 137-155.

Bipartisan Policy Center (2015), “Prospects for Turkey’s Economy in 2015”, <https://bipartisanpolicy.org/events/prospects-for-turkeys-economy-in-2015/>.

Blanchard O. Johnson D. (2013) “Macroeconomics”, New York, Pearson.

Buğra A, Savaşkan O (2015), “New Capitalism in Turkey”, İstanbul: İletişim Yayınları.

Carmignani F (2002) “Measures of Political Instability in Multiparty Governments: A New Data Set with Econometric Applications”, *Scottish Journal of Political Economy*, 49(3): 249–279.

Kaufmann D, Kraay A, Mastruzzi M, (2009) Aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2008 The World Bank Development Research Group Macroeconomics and Growth Team

Eğilmez M. (2012)

<https://www.mahfiegilmez.com/search?q=ekonomik+b%C3%BCy%C3%BCme&updated-max=2012-06-22T13:31:00%2B03:00&max-results=20&start=8&by-date=false>, (20.10.2018).

Hobsbawn E., (2000) “Milletler ve Milliyetçilik”, İstanbul: Ayrıntı yayınları.

Karadag R (Coordinator) Genckaya Ö, Togan S, Schulz L (2015) “Sustainable Governance Indicators 2015 Turkey Report”, Germany: Bertelsmann Stiftung.

Karpat K., (2010) “Asker ve Siyaset”, İstanbul: Timaş Yayınları.

Keynes John M. Türkçe çeviri (2012), “Para Üzerine Bir İnceleme”, İş Bankası Yayınları.

Makovsky A. Sayarı S, (2002) “Türkiye’nin Yeni Dünyası”, İstanbul: Alfa yayınevi.

Özgüven A. (1992) “İktisadi Düşünceler Doktrinler ve Teoriler”, İstanbul: Filiz Kitapevi.

Pamuk Ş, (2014) “Türkiye’nin 200 yıllık İktisadi Tarihi”, İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Piketty T, (2014) “Kapital”, İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Pin Richard Jong A, (2008) “Essays on Political Stability, Measurement, Causes, Consequences”, Netherland, PPI Publishers.

Rawls, J. (1993) “Political Liberalism”, New York: Columbia University Press.

Savaş V.(2008) “Politik İktisat”, İstanbul: Beta Pub.

Shepherd B. (2012) LSE <http://www.lse.ac.uk/international-relations/assets/documents/dinam/Dinam.Shepherd.Ben.Political-Stability-Crucial-for-Growth.pdf>.
(5.12.2018)

Smith A, (2002) “Ulusların Zenginliği”, İstanbul: Alan Yayınları.

Taymaz E., Özçelik E.(2013) “Türkiye Ekonomisinin Dünü Bugünü Yarını”, Ankara: İmge Kitabevi.

Wallerstein I, (2010) “Modern Dünya Sstemi”, İstanbul: Yarın Yayıncılık.

WorldBank, (2015) <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home>

APPENDIX

Individual Indicators used to construct Political Stability and Absence of Violence

EIU Economist Intelligence Unit <http://www.eiu.com>

GCS World Economic Forum Global Competitiveness Survey

<http://www.weforum.org>

HUM CIRI Human Rights Database & Political Terror Scale

<http://www.humanrightsdata.com>

IJT iJET Country Security Risk Ratings <https://worldcue.ijet.com/tic/login.jsp>

IPD Institutional Profiles Database <http://www.cepii.fr/>

PRS Political Risk Services International Country Risk Guide

<http://www.prsgroup.com>

WCY IMD World Competitiveness Yearbook <http://www.imd.ch>

WJP World Justice Project <http://www.worldjusticeproject.org>.

WMO IHS Global Insight Country Risk Rating

<http://www.globalinsight.com>

EN POPÜLER KRİPTO PARA BİRİMİ: BITCOIN

Kadir CENGİZ*

ÖZ

Bitcoin, 2009 yılında ortaya çıkan ve günümüzde kullanım alanı devamlı olarak genişleyen en yaygın (%54) kripto para birimidir. Bu para ile kişiler ya da kurumlar gerçek parayla yaptıkları gibi harcama yapabilmekte ya da para transfer edebilmektedir. Bitcoin sistemi merkezi bir otorite tarafından denetlenmemektedir. Hiçbir kimse Bitcoin hesaplarına el koyamaz ve yapılan işlemleri iptal edemez. Toplam Bitcoin sayısı maksimum 21 milyon olarak tasarlanmış olup yaklaşık 17 milyon Bitcoin piyasada bulunmaktadır. Bitcoin'in birçok avantajlı yönü olmasına karşın bazı risklere de sahip olduğundan çok tartışılan bir konudur. Bitcoin bir gelir olarak kabul edilir ve tüm dünyada vergilendirilmesi tartışılmaktadır. Bu çalışmada, Bitcoin'in tarihsel süreci, özellikleri, diğer paralardan farklılıkları, avantaj ve dezavantajları incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kripto para, Bitcoin, Blockzincir

THE MOST POPULAR CRYPTO CURRENCY: BITCOIN

ABSTRACT

Bitcoin is the most common (54%) crypto currency that emerged in 2009 and is now continuously expanding its field of use. With this money, individuals or institutions can spend as much money as they can with real money or transfer money. The Bitcoin system is not controlled by a central authority. Therefore, nobody can confiscate the Bitcoin accounts and cancel the transactions. The total number of Bitcoins is designed to be a maximum of 21 million and there are about 17 million Bitcoins in the market. Although Bitcoin has many advantageous aspects, it is a very debated issue since it has some risks. Bitcoin is considered to be an income and is being discussed taxed all over the world. In this study, the historical process of Bitcoin, its properties, differences from other currencies, advantages and disadvantages are examined.

Keywords: Crypto currency, Bitcoin, Blockchain

* İstanbul Ticaret Üniversitesi Sermaye Piyasaları Yüksek Lisans Öğrencisi, kadir.cngz@hotmail.com

1.GİRİŞ

Geçmişte mal ve hizmetlerin alım-satımında ilk defa takas yöntemi kullanılırken daha sonraki dönemlerde ise sırasıyla emtia para, altın ve gümüş, altın karşılığı olan değerli kâğıtlar, altın karşılığı olmayan güvene dayalı itibari para ve son olarak da özellikle iletişim teknolojisindeki gelişmeler neticesinde finansal sistemde yaşanan değişiklikler sonucunda dijital ve sanal paralar ticari faaliyetlerde kullanılmaktadır. Nakit para yerine geçebilecek birçok alternatifin (kredi kartı, para kartı, alışveriş kartı gb.) ortaya çıkması sonucunda çok kısa süre içerisinde değişik teknolojik araçlar (akıllı telefon gb.) veya yollar (internet bankacılığı gb.) kullanılarak ödemeler gerçekleştirilebilmektedir.

Günümüzde özellikle de gelişmiş ülkelerde kâğıt para kullanımı gittikçe azalmakta olup bunun yerine daha çok dijital paralar devreye girmektedir. Dezavantajlarına karşın birçok avantaj sağlaması sonucunda, birçok devlet, kurum/kuruluş ve kişiler tarafından kripto paraların (özellikle de bitcoin) kullanımı her geçen gün daha da artmaktadır. Böylece, ülkeler arasında ortak para birimini ortaya çıkarma düşüncesini destekleyecek niteliktedir. Bu bağlamda, kripto paralar içerisinde en bilinen Bitcoin'in detaylı bir şekilde incelenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada, kripto paralar içerisinde en bilinen, yaygın ve işlem hacmi en yüksek olan Bitcoin'in ortaya çıkışı, sistemin işleyişi, özellikleri, piyasası, avantajları ve dezavantajları gibi konuların detaylı bir şekilde ortaya konulmuştur.

2. PARA KAVRAMI VE PARA TÜRLERİ

Paranın birçok farklı tanımı bulunmaktadır. Para; bir ekonomide mal ve hizmetlerin alım-satımında kullanılan ve herkes tarafından kabul gören bir değişim aracıdır. Birinci derecede likit (paraya çevrilebilir) olan her şey “para” olarak kabul edilmektedir.

Para; dolaysız değişim olan trampayı dolaylı değişime çeviren ve toplum tarafından genel kabul görmüş bir ekonomik ara malıdır. Bu tanıma göre para, faydalı, kıt ve bir maliyeti olduğundan dolayı ekonomik maldır. Ancak para, doğrudan doğruya bir ihtiyacı karşılamadığı, ihtiyacı karşılayacak mal ve hizmetlerin elde edilmesine aracılık ettiğinden dolayı aynı zamanda bir ara maldır. Diğer açıdan para, elinde bulundurana özgürce ekonomik karar verme gücü sağladığından dolayı da bir ekonomik özgürlük aracıdır. Bunlarla birlikte para, her şeye dönüşebildiği ve bu dönüşümün parayı elinde bulundurana sınırsız bir tercih imkânı sağladığından dolayı bir tercih aracı olarak da tanımlanır (Anonim, 2018b).

Mal ve hizmetlerin değişim aracı olarak kabul edilen paranın; değişim aracı, değer ölçütü ve saklama işlevi bulunmaktadır (Anonim, 2018a). Diğer bir ifadeyle paranın en önemli işlevi değişime aracılık etmesi olup aynı zamanda borç ödeme aracı, ortak bir ölçü birimi olması, tasarruf veya değer biriktirme ile likidite belirleme aracı olması gibi işlevleri bulunmaktadır (Anonim, 2018b). Aynı

zamanda paranın bir spekülasyon ve iktisat politikası aracı olduğu da belirtilmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 1).

Ekonomide madeni, banknot para birimlerinin yanı sıra vadesiz mevduatlar ve kredi kartları da para unsurları içinde sayılır. Bununla birlikte; vadeli mevduat, devlet tahvili gibi değişim araçları da para benzeri olarak değerlendirilir (Anonim, 2018a).

Birçok para çeşidi bulunmaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 1-9):

- Değeri, yapıldığı üründen gelen ve fiziksel varlıklar olan *emtia para*,
- Antik çağlardan buyana kullanılan *altın ve gümüş*,
- Karşılığında emtia para olan ve istendiğinde emtia paraya çevrilebilen *temsili paralar*,
- Temsili paralara benzemesine karşın altın veya gümüşe dayalı olmayan, üzerindeki imzaya, taklit edilemeyen basıldığı kağıda ve merkezi otoriteye güvenilen, mal ve hizmet alışverişinde kullanılan *kâğıt para*,
- Geleneksel para sistemlerine alternatif olarak kullanılan, borç ödemede bankacılık sisteminin kullanılmadığı, genellikle ortaya çıktığı bölgedeki üretimi artırmak, ticareti geliştirmek ve bölge ekonomisini canlandırmak amacıyla ihtiyaçtan dolayı oluşan ve birey, kurum veya kuruluşlar tarafından kullanılan *alternatif paralar* (en bilinen alternatif para birimlerine örnek olarak; Kanada'daki *Canadian Tire*, ABD-Massachusetts'deki *BerkShare*, İngiltere'deki *Bristol Pound*, Hollanda-Amsterdam'daki *Makke* verilebilir),
- Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte elektronik ortamda saklanan ve transfer edilebilen, banka hesaplarındaki kâğıt paraların temsili olan *dijital paralar*,
- Bazı durumlarda para şeklinde ya da paranın yerine kullanılabilmesine karşın gerçek paranın tüm özelliklerini taşımayan ve karşılığının olması da şart olmayan *sanal paralar*,
- Kriptografik yada şifreli olarak güvenli işlem yapılmasına ve ek sanal para arz etme imkanı sağlayan dijital değer olan *kripto (şifreli) paralar*. Bu paralara örnek olarak "*Bitcoin*" verilebilir.

Para, tarihsel süreç içerisinde değişen, teknolojiye ve yeni oluşan şartlara bağlı olarak şekil değiştiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Paranın icadından önce alışverişler takas sistemi üzerinden gerçekleşmekte ve insanlar sahip oldukları mal veya eşyaları değiş tokuş etmekteydiler. İlk zamanlarda para olarak kullanılan hayvanlar, gıda ürünleri, deniz kabuğu gibi maddeler zaman içerisinde yerini altın, gümüş, bakır gibi değerli madenlere bırakmıştır. Değerli madenlerin para olarak

kullanımıyla devam eden bu süreç, teknolojik ve sosyal alanda yaşanan gelişmelerle yerini metal ve kâğıt paraya bırakmıştır. 21. yüzyıla girerken bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, bilgisayar sahipliği ve internet kullanımının artması, ödeme ve tahsilatların elektronik ortamlarda yapılabilmesini sağlayan teknolojilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İlk dönemlerde bankalar arası işlemler için kullanılan bu teknolojiler, kart ve internet ortamına taşınarak kişi veya kurumların elektronik ortamda kolayca ödeme yapabilmelerini sağlamıştır. Günümüzde paranın aldığı son şekle bakıldığında, dijital biçimdeki paralar ile işlem yapıldığı görülmektedir. Elektronik para olarak adlandırılan bu dijital biçimdeki paraların son hali ise kripto para birimleridir (Güleç ve ark., 2018: 21).

3. KRİPTO PARALAR VE BITCOIN

3.1. Kripto Paralar

Kripto ya da şifreli para; herhangi bir merkezi otorite ya da kuruma bağlı olmayan, dolayısıyla da denetlenmeyen ve internet ortamında kullanılan bir sanal para birimidir. Kripto paralar ile kişi ya da kurumlar gerçek para ile yaptıkları gibi harcama yapabilmekte ya da para takası yapabilmektedirler (Eğilmez, 2017a).

Kripto para miktarı ile bunun piyasaya ne şekilde ve ne zaman arz edileceği sistem kurulurken en başında belirlenmektedir. Hiçbir hükümet, kurum yada şirket kripto para üretememekte ve başkalarının sahip olduğu kripto paralara da el koyamamaktadır. Kripto paraların saklanması ve özellikle transferinde sistemin güvenilir olmasından dolayı gönderici ve alıcı dışında üçüncü bir taraf ya da aracı bulunmamaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 9).

Kripto para denilince ilk olarak akla “Bitcoin” gelmektedir. Bununla birlikte, dünya çapında kullanılan birçok başka kripto paralar da (Ethereum, Ripple, Litecoin, Dash gb.) mevcut olup (Dizkırıncı ve Gökğöz, 2018: 93) aktif kripto para birimi sayısı 932’dir (Anonim, 2018c). Kripto paralar, piyasadaki herhangi bir para birimi gibi basılı bir şekilde fiziksel olmayıp sadece sanal ortamda (bilgisayar sisteminde kayıtlı) bulunmaktadır.

Kripto paraların değeri, piyasada anlık olarak oluşan arz ve talep durumuna göre belirlenmektedir. Bu paralar herhangi bir ülkenin ekonomik durumundan etkilenmemekle birlikte bu paraların bulunduğu hesaplara hiçbir şekilde el konulamamakta, hesaplar dondurulamamaktadır (Eğilmez, 2017a).

Kripto paralar, yüksek güvenlik sağladığından bankacılık gibi alanlar en başta olmak üzere birçok alanda kullanılan blockchain (blok-zincir) teknolojisi ile saklanmaktadır. Şifrelenmiş işlemlerin herhangi bir merkeze bağlı olmaksızın takip edilmesini sağlayan bir veri tabanı olan Blockchain

ağında, bu sistemdeki tüm alışverişlerin kayıtları yer almaktadır. Bu sistem, dünyadaki birçok borsada dolar bazlı işlemlerin yerini almaya başlamıştır (Eğilmez, 2017a; Alptekin, 2017).

3.2. Bitcoin'in Tarihçesi ve Sistemin İşleyişi

2008 yılındaki küresel finansal krizde, birçok ülkenin merkez bankalarının para basıp faiz oranlarını azalttığı ve bu sayede batmakta olan pek çok bankanın iflasın eşiğinden kurtarılırken ülkenin para birimlerinin değer kaybına uğradığı ve vergi artışları sonucunda da halkın ekonomik sıkıntılar yaşadığı belirtilmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 15). Yaşanan bu küresel finans krizi sonucunda sektörde yer alan borsa, finans kuruluşları, şirketlerde puan ve güven kayıpları, ekonomik çöküntü hatta iflaslar yaşanmıştır (Dilek, 2018: 10). Bankacılık krizinin yaşandığı 2008 yılından beri insanlar paralarını banka dışındaki alanlarda ve bankacılık krizlerinden güvende tutmak için alternatifler aramaya başlamışlardır. Kasım 2010 yılında Güney Kıbrıs ve Avrupa'da yaşanan bankacılık krizlerinden sonra insanlar 2008 yılından kalma refleksleri ile birlikte hareket edince Bitcoin'lere yönelmeye başlamışlardır (Yusuf, 2014). Dolayısıyla aracı kurum, banka ve merkez bankaları, hatta hükümetlere güvenin sarsıldığı bir ortamda ortaya çıkan Bitcoin, merkezi olmayan bir para birimidir (Çarkacıoğlu, 2016: 15). Bitcoin, finansal sistemin başarısızlığına ve dolar, Euro gibi güçlü rezerv para birimlerine alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Dilek, 2018: 10). 1990'lı yıllardan itibaren denenmiş olan *DigiCash*, *e-gold* gibi sistemlerin bilgi birikimlerinden yararlanmak suretiyle bu sistemlerdeki sorunları ortadan kaldırmak üzere ortaya çıkan Bitcoin'in (Yusuf, 2014) kısaltması BTC ile ifade edilmekte olup farklı şekillerde sembolize gösterilmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Bitcoin Sembol ve Logoları

İlk ortaya çıkan ve en ünlü kripto para birimi olan Bitcoin (Göde ve Küçükşahin, 2017: 145) halen en yaygın kullanılmakta (Eğilmez, 2017a), aynı zamanda en çok konuşulan ve en yüksek hacme sahip olanıdır (Mancar, 2017). Satoshi Nakamoto isimli bir kişi tarafından özel bir kriptolama sistemi ile geliştirilen Bitcoin (Yusuf, 2014), bu kişinin 1 Kasım 2008 tarihinde yazdığı "*Bitcoin: A Peer-to-Peer Elektronik Cash System*" adlı makale ile tüm dünyaya tanıtılmıştır (Nakamoto, 2008; Anonim, 2017a). "Bitcoin" adında yeni bir dijital para biriminden ve sistemin çalışma mantığından bahseden

makale, 2009 yılında e-mail yoluyla kripto para birimleri ile ilgili olan birçok kişiye gönderilmiştir (Mancar, 2017). Bitcoin ilk kez 2009 yılında piyasalarda ödeme aracı olarak kullanılmış (Gökgöz ve Dizkızırcı, 2018: 93) olup Bitcoin'in doğum günü **3 Haziran 2009** olarak kabul edilmektedir (Mancar, 2017).

Bitcoin'in Satoshi Nakamoto tarafından icat edildiği söylenmekte ise de mucidinin gerçek isminin bu olup olmadığı bilinmemektedir (Eğilmez, 2013). Bugüne kadar kendisinin "Satoshi Nakamoto" olduğunu söyleyen birçok kişi ortaya çıkmasına karşın gerçek kişinin kim olduğu veya gerçekte böyle bir kişinin varlığı henüz kanıtlanamamıştır. Bitcoin sistemini icat eden kişinin bu sistemi icat ettikten yaklaşık bir yıl sonra ortadan kaybolarak (Eğilmez, 2013) projeyi bıraktığı belirtilmesine karşın proje diğer çalışanlar tarafından geliştirilerek (Mancar, 2017) tamamen şeffaf ve matematik prensipleri çerçevesinde halen çalışmaya devam etmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 15). Satoshi Nakamoto'nun Bitcoin'in ilk zamanlarında yaklaşık 1 milyon BTC'ye sahip olarak zengin olduğu söylenmektedir (Mancar, 2017).

Açık kaynak kodlu yazılımlardan oluşan Bitcoin sistemi, dizüstü bilgisayar ve akıllı cep telefonu dâhil olmak üzere geniş bir yelpazedeki işlemcilerde çalışmaktadır. Tamamen dijital olan ve dolayısıyla fiziki temsile ihtiyaç duymayan Bitcoin; işlem maliyetlerinin düşüklüğü, küresel ölçekte kullanılabilmesi, küresel pazara erişim kolaylığı, kullanım alanlarının her geçen gün artması, dolandırıcılığa ve sahtekârlığa karşı güvenli olması, komisyon oranındaki düşüklük, finansal özgürlük ve anonimlik (işlemlerin takma adlarla yapılması) sağlaması gibi nedenlerden dolayı daha da popüler hale gelmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 11-12; 16).

Bitcoin, 8 basamağa kadar bölünebilmektedir ve 0,00000001 Bitcoin'lik bir işlem yapılabilir. Bitcoin'in en küçük birimine "Satoshi" adı verilmektedir ve 100 Milyon Satoshi 1 BTC olarak hesaplanmaktadır (Dilek, 2018: 14). Bitcoin, işleyiş açısından dolar, euro gibi bir para birimi olarak görülebilir; herhangi bir para birimi karşılığında alımı ve satımı gerçekleştirilebilmekte, kabul eden işyerlerinde karşılığında ürün-hizmet alımı ve satımı yapılabilir (Can Kuş Khalilov ve ark., 2017). Teorik açıdan oldukça teknik özelliklere sahip olan Bitcoin sisteminin kullanımı çok kolaydır. Bu bağlamda, cüzdan/wallet programlarından (kişilerin sahip olduğu Bitcoinleri saklayan ve üzerinde işlem yapılmasına imkân sağlayan programlar) herhangi birinin kullanılması suretiyle Bitcoin alınıp satılmaya ve transfer edilmeye başlanabilmektedir ve bu işlemler 7/24 ve ücretsiz olarak birkaç dakika içerisinde gerçekleşmektedir. Bitcoin cüzdan adresi bilinen birisinin tüm Bitcoin işlemleri isteyen herkes tarafından görülebildiğinden sistem bu anlamda çok şeffaftır ve aynı zamanda hızlı ve küreseldir. Bitcoin kullanıcıları; ürün/hizmet alım-satımı için Bitcoin ağını kullanarak birbirlerine

BTC gönderebilir, istedikleri zaman mevcut Bitcoin'lerini diğer para birimleri ile değiştirebilirler (Çarkacıoğlu, 2016: 11-12; 16).

Herhangi bir şirket ya da kurum olmayan Bitcoin; internet aracılığıyla kullanılan, herhangi bir yönetim merkezi ve resmi temsilcisi bulunmayan, hiçbir merkezi otoriteye, aracı kuruma ya da bir kişiye bağlı olmayan sanal bir para birimidir. Bu sanal para birimiyle kişiler ya da kurumlar tıpkı gerçek parayla yaptıkları gibi harcama yapabilmekte ya da para kabul edebilmektedirler (Eğilmez, 2013). Bitcoin'ler ya da diğer değişle Virtual Currency (VC) ile birlikte kıymetli maden alım satımı, ürün ihracatı, hizmet ve servis alımı ve en önemlisi diğer HC dönüşümleri dâhil tüm HC işlemleri yapılabilmektedir (Yusuf, 2014). Bitcoin sisteminde; ödemelerde herhangi bir gecikme, banka transferlerinde sıkıntı yaşama, EFT/Havale/SWIFT masrafları ile hesap işletim ve kredi kartı ücretleri söz konusu değildir (Çarkacıoğlu, 2016: 12).

Bitcoin sahibi olan bir kişi, internette kendisine ait (kişiye özel) cüzdan hesabı (sanal cüzdan) oluşturduktan sonra Bitcoin'lerini bu hesapta saklayabilir veya bu hesabı kullanarak işlem (kişilerin kimlik bilgilerini açıklamaya gerek kalmadan) yapabilir. Gerek sizin başkasına ve gerekse başkasının da size bu tür bir ödeme yapması durumunda kime, ne zaman ve ne kadar ödeme yapıldığı izlenememektedir (Eğilmez, 2013; Eğilmez, 2017b).

Genellikle merkezi veya uçları birbirine tam bağlı dağıtık yapıdaki banka, aracı kurumlar, VISA, PayPal gibi geleneksel para aktarma sistemlerinin aksine Bitcoin sisteminde merkezi olmayan ve uçtan uca bağlı bir yapıya sahip ağ mevcut olup bu ağda herhangi bir aracı, yönetici, denetleyici, merkezi bir sunucu veya kontrol noktası da bulunmamaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 12; 15). Herhangi bir merkezi yapıdan üretilmeyen Bitcoin'in arzı, yine merkezi olmayan küresel ağdaki gönüllü bilgisayarların işlemci güçleriyle gerçekleştirilmektedir. Açık kaynak kodlu madenci yazılımını çalıştırmak suretiyle Bitcoin ağına dâhil olan ve üretim sürecine katılan herkes isterse "madenci" (transfer işlemleriyle uğraşırken karmaşık bir matematik problemini birbirleriyle yarışarak çözen kişiler) olabilmekte, Bitcoin üretebilmekte ve bunları piyasaya arz edebilmektedir. Dolayısıyla, Bitcoin arzı üzerinde devlet ve bankaların herhangi bir etkisi bulunmadığından sisteme dışarıdan para arzı yapılamamakta ve enflasyona yol açmamaktadır. Bitcoin Maden Yazılımı tarafından sunulan, karmaşık işlem gerektiren ve sürekli olarak zorlaşan probleme ilk çözüm üreten kişilere (madenciye) belirli miktarda Bitcoin ödöl olarak verilmesine karşın bu verilen ödöl yaklaşık her dört yılda bir yarıya inmektedir. Toplam 21 milyon Bitcoin üretilebilecek şekilde tanımlanmış ya da maksimum BTC sayısı bu şekilde sınırlanmış olan Bitcoin sistemine hiç kimse veya hiç bir otorite dışarıdan para arz edememektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 13-16; Atik ve ark., 2015).

Bitcoin ile yapılmış tüm işlemler Blockchain veri tabanında yer almaktadır (Hepkorucu ve Genç: 2017: 49). Kripto paralarla yapılan işlemlerde işlemi kimin yaptığı ve kimle yaptığının belirsiz kalması nedeniyle Bitcoin sisteminin her türlü yasa dışı finansal transfer konusuna açık hale geldiği (kara para aklama, kazançların vergilendirilmemesi gb.) belirtilmektedir (Eğilmez, 2017a). Bitcoin'in değeri arz ve talebe göre piyasada belirlenmektedir (Eğilmez, 2013; Eğilmez, 2017a). 2010 yılında piyasaya girdiğinde Bitcoin'in değeri 0,07 USD'dır (Dilek, 2018: 15). 22 Ekim 2018 tarihi itibarıyla (bu tarihteki kurla) 1 Bitcoin 6.527,89 USD (36.873,29 TL) olduğu dikkate alındığında piyasada 113,2 milyar USD tutarında Bitcoin bulunmaktadır. Aynı tarih itibarıyla bütün kripto paraların toplam piyasa değeri 210,8 milyar USD dolayında olduğu belirtilmektedir (Anonim, 2018c).

Bitcoin denince sadece Nakamoto tarafından geliştirilen Bitcoin akla gelmemelidir. Piyasada birçok farklı türde kriptolanmış Bitcoin'ler bulunabilmektedir (Yusuf, 2014). Kendisinden sonra geliştirilen kripto paralara temel oluşturan Bitcoin'nin teknolojik yapısı kullanılarak geliştirilen, Bitcoin'in rakip ve Bitcoin'le beraber ortaya atılan fikirlerin geliştirilmiş halleri olan kripto paralara "altcoin" adı verilmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 54-55). Bunlar, Bitcoin'in türevi olarak görülmektedir. Günümüzde piyasada 1.000'den fazla altcoin bulunmakta olup bu sayı devamlı olarak artış göstermektedir. Tüm altcoinlerin de değerleri devamlı olarak değişiklik göstermektedir (Dizkırıncı ve Gökgöz, 2018: 98).

Para arzı, iş ispatı ve güçlü anonimlik gibi özellikleriyle birbirlerinden farklılaşmış olan altcoinlerin hiçbirisi şimdilik Bitcoin kadar büyümüş ve kabul görmüş değildir. Bitcoin'in yaygınlığı artıp fiyat hareketliliğindeki oynaklık azaldığında, altcoin'lerin spekülasyon olarak kullanılması mümkün olacaktır. Diğer yandan, altcoinlerin popüler olmaya başlamasının asıl nedeni, Bitcoin'in arkasında bir devlet olmaksızın çalışmasıdır. Otomatik altcoin oluşturan internet siteleri hazırlandığı gibi çok kısa sürelerde altcoin oluşturan internet sayfaları da bulunmaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 54-55). 14 Ekim 2018 tarihi itibarıyla kripto para piyasasında yer alan ve değer olarak en yüksek ilk 5 kripto paralar; Bitcoin, Ethereum, XRP (Ripple), Bitcoin Cash ve EOS olup 202,8 milyar doların döndüğü dijital para piyasasında bu tutarın %53,67'si Bitcoin'e aittir (Anonim, 2018c).

3.3. Bitcoin Piyasası

Bitcoin ile yapılan ilk satın alma işlemi **22 Mayıs 2010** tarihinde gerçekleştirilmiştir. Laszlo Hanyecz isimli bir kullanıcı Bitcoin kullanarak, 2 adet pizza satın almış olup başka bir Bitcoin kullanıcısı ise bu pizzayı 10.000 Bitcoin karşılığında Dominos'tan Laszlo adına satın alıp adresine göndermiştir. Bu tarih, Bitcoin'in tarihte ilk defa takas aracı olarak kullanıldığı gün olup dünyanın pek çok yerinde 22 Mayıs "Laszlo'nun Pizza Günü" olarak kutlanmaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 17).

şimdiki değeri dikkate alındığında, ilgili kişinin dñyanın en pahalı pizzasını satın almış olduğu yñylenabilir.

Bitcoin'i kullanan birey sayısı arttıkça, daha iyi çalışan ve speküle edilemez bir piyasa haline gelecektir. Bitcoin kullanıcısının artması ve kullanımının yaygınlaşması sonucunda fiyat oynaklığının azalması beklenmektedir. Bitcoin fiyatının çok farklı düzeylerde olacağını (1 BTC'nin değeri, kimine göre 100.000 USD, kimine göre ise 1 milyon USD olacaktır) tahmin veya iddia eden kişiler bulunmaktadır (Çarkacıoğlu, 2016: 17-18). Sadece kişiler değil aynı zamanda bazı kurumların da (ABD hükümeti gb.) Bitcoin zenginleri arasında yer aldığı belirtilmektedir (Mancar, 2017).

Bitcoin'in kur değerinde değişik dönemlerde iniş-çıkışlar olmuştur. Bunda; diğer para birimlerindeki değerlenme veya düşüşler, teknolojik başarısızlık, politik konular, bazı ÷lkelerin (Çin gb.) Bitcoin aleyhine düzenleme yapmaları veya bunun olağan bir piyasa hareketi olması gibi görüşlerle açıklamaya çalışmaları (Çarkacıoğlu, 2016: 17-18), Bitcoin ile ilgili çıkan herhangi bir haber, insanların alım güçlerinin yüksek olduğu aybaşları veya doların ve altının yükseldiği dönemler (Anonim, 2017b) sayılabilir.

Bitcoin'in güvenli liman olması özelliği ile bir alternatif olması hasebiyle Bitcoin arz miktarında çok büyük artışlar meydana gelmiştir. 2013 yılı sonlarında VC (Bitcoin) konusunun yeniden gündeme gelmesinin sebebi ise GP Morgan'ın yeni bir Bitcoin patenti için ABD Patent enstitüsüne başvuruda bulunması olmuştur. Özellikle son dönemde piyasa yapısına olan etkisi tartışılmaya başlanan Bitcoin dñya piyasalarında konuşulan önemli finansal konuların başında gelmesi ve e-para ile karıştırılması bakımından oldukça önemli bir ekonomik gündem maddesi olmuştur. Bitcoin'lerin büyük kuruluşlar tarafından herhangi bir geçerliliği olmaması, basımında kısıt bulunmaması ve merkez bankaları tarafından tedavüle sokulmaması dolayısıyla spekülatörler için oldukça kullanışlı bir manipölasyon aracı olması kesindir. Özellikle yüksek volatilitesi nedeniyle bu risk oldukça yüksek ve reeldir (Yusuf, 2014).

Dalgalı olan bir piyasada, ana sermayeyi koruyarak kar elde etmek üzere oluşturulan Bitcoin, fiziki olmamasından dolayı değişik nedenlerle en güvenilir yatırım araçlarından bir olarak görülen altından ziyade kaldıraç kullanılmayan foreks kontratlarına benzetilmektedir. Ancak foreks piyasalarında 5/24 işlem yapılabilirken bu durum Bitcoin piyasalarında ise 7/24'tür. Buna karşın foreks piyasalarındaki günlük işlem hacmi trilyonlarca USD iken bu değer daha küçük ve yeni olan Bitcoin piyasasında ise çok düşük (200 milyon USD civarında) düzeylerdedir (Çarkacıoğlu, 2016: 20).

3.4. Bitcoin'in Yasal Durumu ve Yaklaşımlar

Bitcoin'in merkezi bir otorite tarafından denetlenmemesi, oldukça yeni bir kavram ve teknoloji olması, her bir Bitcoin kullanıcısının Bitcoin'in geleceğini belirlemesi gibi hususlar, hükümetleri, düzenleyici ve denetleyici kurumların endişelenmelerine yol açmaktadır. Bu bağlamda, birçok ulusal merkez bankası veya bankacılık düzenleme kurumu Bitcoin kullanımını yasaklamamasına rağmen finansal kurumları ve bireyleri karşılaşılabilecekleri riskler konusunda uyarılarda bulunmuşlardır (Çarkacıoğlu, 2016: 56).

Bitcoin konusunda dünyanın birçok yerinde farklı kurum/kuruluşlar/kişilerin farklı yaklaşımlarda bulunduğu görülmektedir. Kimileri bu para biriminin istikrarlı bir tasarruf aracı olmadığını, çok spekülâtif bir varlık olduğunu, hızlı yükselişinin sürdürülebilir olmadığını ve dolayısıyla uzak durmalarını, buna yatırım yapanların tüm paralarını kaybetmeye hazır olmalarını, hatta daha da ileriye giderek yasaklanması gerektiğini belirtirken Bitcoin piyasası her geçen gün büyümekte, hatta bazı borsalarda resmi olarak vadeli işlemlerde kullanılabilmesi ve sanal para olarak değil altın gibi bir varlık sınıfı olarak değerlendirileceği duyurulmuştur. Bununla birlikte Japonya, Estonya ve Rusya gibi ülkeler kendi milli Bitcoin'lerini geliştirmeye soyunmuşlardır (Alptekin, 2017).

Bitcoin başlangıçta online gönüllüler ve hevesliler arasında kullanılırken, 2010 yılında BTC alım ve satımının gerçekleştirilebileceği Bitcoin borsaları (Bitcoin Market, MtGox gibi) faaliyete geçmiştir. Ayrıca Bitcoin, günümüzde birçok kurum ve kuruluş (PayPal, Microsoft, Amazon, DELL, Subway, Tesla gb.) tarafından kabul edilmekte ve ödeme aracı olarak kullanılmaktadır (Koçoğlu ve ark, 2016: 80; Dilek, 2018: 17). 2010 yılından itibaren Bitcoin'in ödeme aracı olarak kullanılmasının iş dünyasında giderek artan oranda kabul görmeye başlamasıyla birlikte Bitcoin borsaları aracılığıyla oluşan Bitcoin'in diğer para birimleri karşısındaki değeri de çok büyük artış göstermiştir (Dulupçu ve ark, 2017: 2243).

Bitcoin'in kullanımı hem internet ve hem de alışveriş işlemlerinde yaygınlaşmaktadır. Japonya, Kanada, ABD, Almanya, Fransa İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde Bitcoin'in kullanımı oldukça yaygındır. Hatta Japonya ve İrlanda'da Bitcoin ATM'leri bulunmaktadır. Dünya'da ilk Bitcoin ATM'si Kanada'da kullanılmıştır (Aslantaş Ateş, 2016: 357). 2017'nin sonu itibarıyla dünya üzerinde toplam 61 ülkede 1.963 Bitcoin ATM'si mevcuttur ve 11 bini aşkın işletme tarafından Bitcoin ödeme aracı olarak kabul edilmektedir. Söz konusu ATM'ler Bitcoin'in yanı sıra bazı altcoinlere de hizmet vermektedir ve bunların oranı yaklaşık %35'tir. Bitcoin hizmeti veren ATM'lerin %60'a yakını ABD'de bulunmaktadır. ABD'de 1.197, Kanada'da 316, İngiltere'de 104 ve Avusturya'da 94 ATM hizmet vermektedir. Bitcoin ATM'lerinin %96'sı Kuzey Amerika ve Avrupa'da iken bu oran Asya kıtasında %2,4 gibi çok düşük düzeylerde (Dilek, 2018: 17-18). Türkiye'de ise Bitcoin ATM'si İstanbul Atatürk Havalimanı'nda açılmıştır (Aslantaş Ateş, 2016: 357).

2009 yılından buyana tüm dünyada Bitcoin kullanımı sürekli olarak artmakta ve yaygınlaşmaktadır. Türkiye’de çok farklı sektör ve alanda (avukatlık, danışmanlık, alışveriş, rezervasyon gb.) Bitcoin kullanılabilmekte, bu para birimi ile çalışanlara ücret ödenmekte ve hatta borsada işlem yapılabilir. Teknolojik gelişmeler sonucunda, Bitcoin’in kullanım alanı ve sayısında da önemli artışların olabileceği belirtilmektedir (Dizkırıcı ve Gökgöz, 2018: 98). Zengin (milyarder) kişilerin Bitcoin’e yaklaşımları farklılık arz etmektedir. Bazı yatırımcılar Bitcoin’i bir illüzyon olarak görmekte ve bundan uzak durulması gerektiği ifade ederken, hatta bazıları Bitcoin’in sonunun iyi olmayacağını belirtmişlerdir. Bunlara karşın, Bitcoin konusunda iyimser olup yatırım yapan para kazanan birçok kişi de bulunmaktadır (Mancar, 2017).

Türkiye açısından durum incelendiğinde ise, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Sermaye Piyasası Kurumu (SPK)’na göre kripto paralar, mevcut yapısı ve işleyişi itibarıyla kanun kapsamında “elektronik para” olarak değerlendirilmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), kripto paraların finansal istikrara katkı sağlayabileceğine inandığından dolayı Bitcoin’i yakın takibe almıştır. Bu bağlamda, TCMB; BDDK, TCMB ve SPK’dan oluşan Blockchain Çalışma Grubu oluşturulduğunu ve bu grubun dijital para birimlerine ilişkin dünya uygulamaları ve yasal çerçeveyi gündemine aldığı duyurmuştur. Ayrıca yapılan açıklamada, Türkiye’de kripto para uygulamalarına ilişkin doğrudan herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığı belirtilmiştir. Dönemin Maliye Bakanı da Bitcoin’i finans tarihinin en büyük balonu olduğunu, Bitcoin fiyatının aniden aşırı derecede yükselebileceği gibi daha sonra çöküşe de geçebileceğinden dolayı uzak durulması gerektiğini ifade etmiştir (Alptekin, 2017).

Bir tür gelir olan Bitcoin eğer vergilendirilirse hükümetler buna karşı olmayacaklardır. Bazı ülkeler (Brezilya, Kanada, Finlandiya, Bulgaristan ve Danimarka gibi) Bitcoin kullanımının vergilendirilmesi konusunda düzenlemeler bile yapmışlardır. Hatta Singapur, Bitcoin’i bir varlık veya ürün olarak görüp vergilendirmekte ve Bitcoin ile yapılan yerel alışverişlerden katma değer vergisi dahi almaktadır. Bitcoin’in vergilendirilmesi hususu, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de tartışılmaktadır. Bazıları Bitcoin’in merkezi olmaması sebebiyle sadece Türkiye’yi kapsayacak bir vergilendirme sisteminin mümkün olamayacağını düşünmelerine karşın bazıları ise bunun yasal statüsünün belirlendikten sonra vergilendirmenin değerlendirilebileceğini ifade etmektedirler (Çarkacıoğlu, 2016: 56-59).

Bitcoin sisteminin olumlu ve olumsuz birçok yönü bulunmaktadır. Bitcoin kullanımının ortaya çıkardığı sorunların başta güvenlik olmak üzere yasal problemler (Bitcoin kazancının vergilendirilememesi), politik, sosyal ve etik konular (kara para aklama ve vergi kaçırma gb.) ile ekonomik şeklinde dört ana başlık etrafında ele alınabileceği belirtilmektedir (Şarkaya İçelloğlu ve

Engin Öztürk, 2018: 58). Bitcoin sistemi, birçok açıdan eleştirilmesine karşın önemli avantajlar (maliyet düşüklüğü, denetimsizlik, saklamada yüksek düzeydeki güvenlik gb.) sağlaması (Dizkırıncı ve Gökgez, 2018: 96) nedeniyle her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Başta Bitcoin olmak üzere kripto paraların birçok alanda kullanılmaya başlaması ile yeni kavram ve işleyişlerin günlük hayata girdiği görülmektedir. Bu tür paraların kullanılması birtakım ülke, kurum/kuruluş ve kişiler tarafından tercih edilirken bu konuya ihtiyatla yaklaşan hatta karşısında olanlar da bulunmaktadır. Sanal bir kripto para olan Bitcoin oldukça yeni olup kullanılan teknolojilerin kullanım alanı ve yaygınlığı devamlı surette artmaktadır. Bunun neticesinde, Bitcoin ile birlikte piyasada bulunan kripto para türü sayısı devamlı surette artış göstermektedir. Bu paralara yatırım yapan birçok kişi ve kuruluş vardır. Bu durum, kripto paraların sahip olduğu avantaj ve dezavantajlardan kaynaklanmaktadır.

Bu tür paraların değerlerinde birçok faktör etkili olmakta ve değerleri her geçen gün daha da artmaktadır. Bunun son sınırının ne olacağı henüz bilinmemektedir. Blockchain teknolojisinin ve kripto paraların dünya ekonomisini etkilediği ve hızlı bir şekilde dönüştürmeye başladığı söylenebilir. Büyük bir ekonomik ölçüğe ulaşmış bulunan bu piyasada hukuki, muhasebe/vergilendirme gibi birçok alanda yapılması gereken hususlar söz konusudur. Dolayısıyla bu piyasanın daha kontrol edilebilir hale gelmesi büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Alptekin, E., (2017) “Blockchain ve Kripto Paralar, Dünya Ekonomisini Dönüştürüyor... AR&GE Bülten, Kasım Aralık – Ekonomi” http://izto.org.tr/demo_betanix/uploads/cms/yonetim.ieu.edu.tr/6417_1514355987.PDF, (02.10.2018).
- Anonim (2017a) “Herşeyi Başlatan Makale: Bitcoin.pdf” <https://medium.com/bili%C5%9Fim-hareketi/her-%C5%9Feyi-ba%C5%9Flatan-makale-Bitcoin-pdf-b326e4c09250>, (08.10.2018).
- Anonim (2017b) “Bitcoin’in Yükselme ve Düşmesini Tetikleyen Faktörler” <https://www.kriptom.com/blog/Bitcoinin-yukselme-ve-dusmesini-etkileyen-faktorler/>, (30.09.2018).
- Anonim (2018a) <https://www.bankalar.org/bankacilik-terimleri/para/>, (30.09.2018).
- Anonim (2018b) http://www.ekodialog.com/konular/para_cek_islev.html, (02.10.2018).

- Anonim (2018c) <http://www.kriptoparapiyasaki.com/>, (Erişim tarihi: 22.10.2018).
- Aslantaş Ateş, B., (2016) “Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1): 349-366.
- Atik, M., Köse, Y., Yılmaz, B. ve Sağlam, F. (2015) “Kripto Para: Bitcoin ve Döviz Kurları Üzerine Etkileri” Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(11): 247-261.
- Can Kuş Khalilov, M., Gündebahar, M. ve Kurtulmuşlar, İ. (2017) “Bitcoin İle Dünya ve Türkiye’deki Dijital Para Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme”, <https://ab.org.tr/ab17/bildiri/100.pdf>, (30.09.2018).
- Çarkacıoğlu, A. (2016) “Kripto-Para Bitcoi”, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu, Ankara.
- Dilek, ř. (2018) “Blockchain Teknolojisi ve Bitcoin”, şubat, Sayı: 231, Ankara: SETA Yayınları.
- Dizkırırcı, A.S. ve Gökgöz, A. (2018) “Kripto Para Birimleri ve Türkiye’de Bitcoin Muhasebesi”, Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 4/2: 92-105.
- Dulupçu, M.A., Yiyit, M. ve Genç, A.G. (2017) “Dijital Ekonominin Yükselen Yüzü: Bitcoin’in Değeri İle Bilinirliği Arasındaki İlişkinin Analizi” Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(Kayfor Özel Sayısı): 2241-2258.
- Eğilmez, M. (2013) “Kendime Yazılar: Bitcoin”, <http://www.mahfiegilmez.com/2013/11/Bitcoin.html>, (01.10.2018).
- Eğilmez, M. (2017a) “Kendime Yazılar: Kripto Paralar, Bitcoin ve Blockchain”, <http://www.mahfiegilmez.com/2017/11/kripto-paralar-Bitcoin-ve-blockchain.html>, (01.10.2018).
- Eğilmez, M., 2017b. Kendime Yazılar: Bitcoin Nasıl Alınıp Satılır? <http://www.mahfiegilmez.com/2017/12/Bitcoin-nasl-alnp-satlr.html>. 9 Aralık 2017 (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- Güleç, Ö.F., Çevik, E. ve Bahadır, N. (2018) “Bitcoin İle Finansal Göstergeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(2) - Özel Sayı: Finansal Raporlamada Güncel Yaklaşımlar): 18-37.
- Gültekin, Y. ve Bulut, Y. (2016) “Bitcoin Ekonomisi: Bitcoin Eko-Sisteminden Doğan Yeni Sektörler ve Analizi”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(3): 82-92.

- Göde, B. ve Küçükşahin, H. (2017) “Kripto Para Birimlerinin Kayıtdışı Ekonomi Üzerine Etkileri; Bitcoin Örneği”, ICPESS 2017 - 3. Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, 9-11 Kasım, Ankara.
- Hepkorucu, A. ve Genç, S. (2017) “Finansal Varlık Olarak Bitcoin’in İncelenmesi ve Birim Kök Yapısı Üzerine Bir Uygulama” Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2): 47-58.
- Koçoğlu, Ş. Çevik, Y.E. ve Tanrıöven, C. (2016) “Bitcoin Piyasalarının Etkinliği, Likiditesi ve Oynaklığı”, Journal of Business Research Turk, 8(2): 77-97.
- Mancar, B. (2017) “Bitcoin Hakkında Bilmeniz Gereken 9 Önemli Bilgi”, <http://www.webmasto.com/Bitcoin-hakkinda-bilmeniz-gereken-9-onemli-bilgi> 23.12.2017, (08.10.2018).
- Nakamoto, S. (2008) “Bitcoin: A Peer-to-Peer Elektronik Cash System”, <https://Bitcoin.org/Bitcoin.pdf>, (02.10.2018).
- Şarkaya İçellioğlu, C. ve Engin Öztürk, M.B. (2018) “Bitcoin ile Seçili Döviz Kurları Arasındaki İlişkinin Araştırılması: 2013-2017 Dönemi için Johansen Testi ve Granger Nedensellik Testi”, Maliye ve Finans Yazıları, 109: 51-70.
- Yusuf, T., (2014) “Dünya Ekonomisinin Yeni Aktörü: “BITCOİN””, akademikperspektif.com/2014/01/24/dunya-ekonomisinin-yeni-aktoru-Bitcoin/, (01.10.2018).